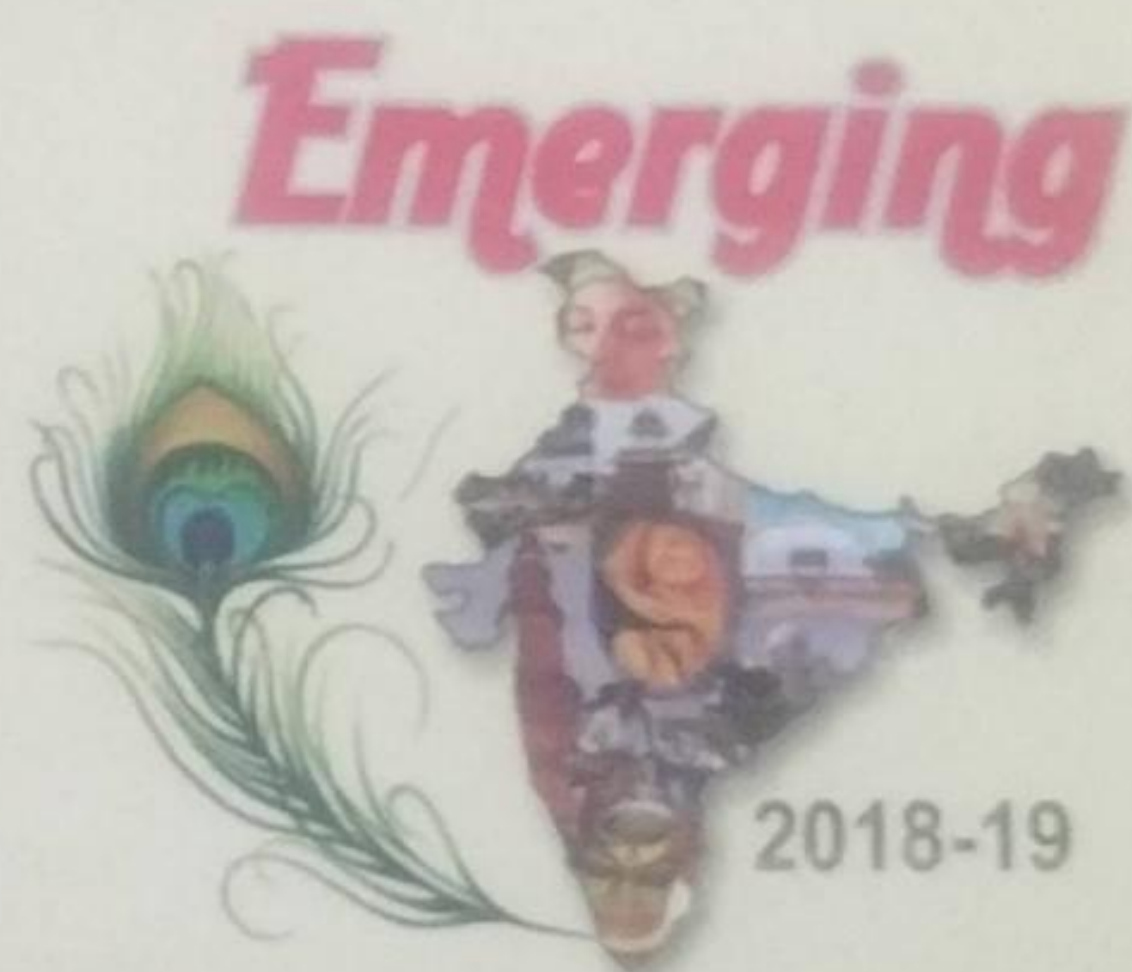

*Education for life...
Life for Nation*

**Know
Thyself**

**Shankarlal Khandelwal Arts, Science
and Commerce College, Akola.**

साद देती यशशिखरे

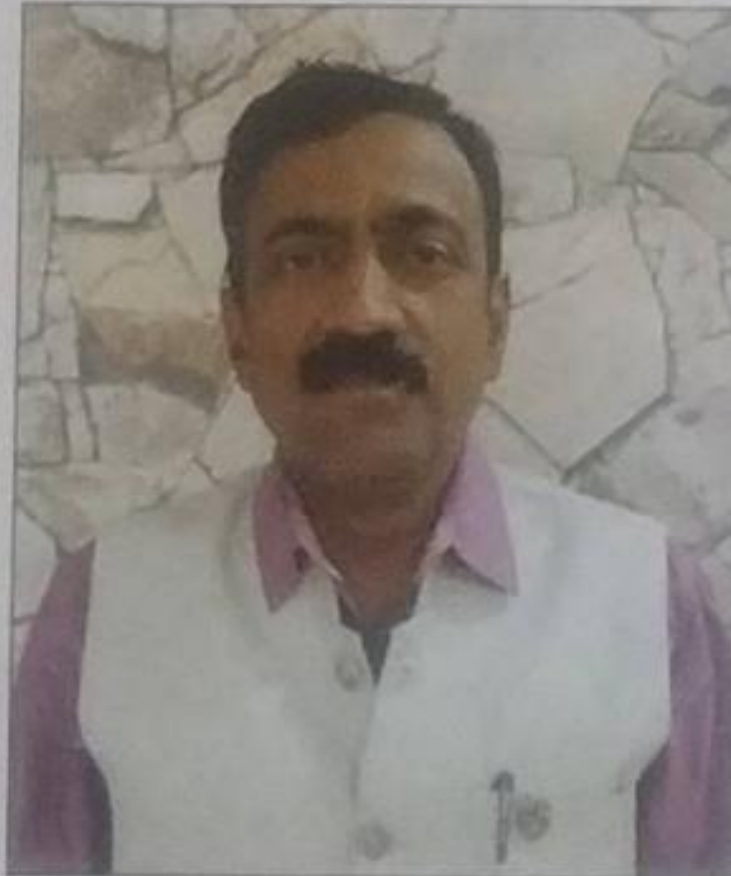
डॉ. मिलिंद शिरभाते

सं.गा.बा.अ.विद्यापीठाकडून देण्यात येणारा उत्कृष्ट
सेवा गौरव पुरस्कार, कुलगुरू मा.डॉ.मुरलीधर चांदेकर
यांच्याकडून स्वीकारतांना

डॉ. प्रियाकुमारी धावे

दैनिक भास्कर वुमन अवार्ड २०१९ स्वीकारतांना

डॉ. ज्ञानसागर भोकरे

सूक्ष्मजीवशास्त्र अभ्यासमंडळावर निवड

कु. ऐश्वर्या कुळकर्णी

६वी मेरीट-एम.ए. इंग्रजी

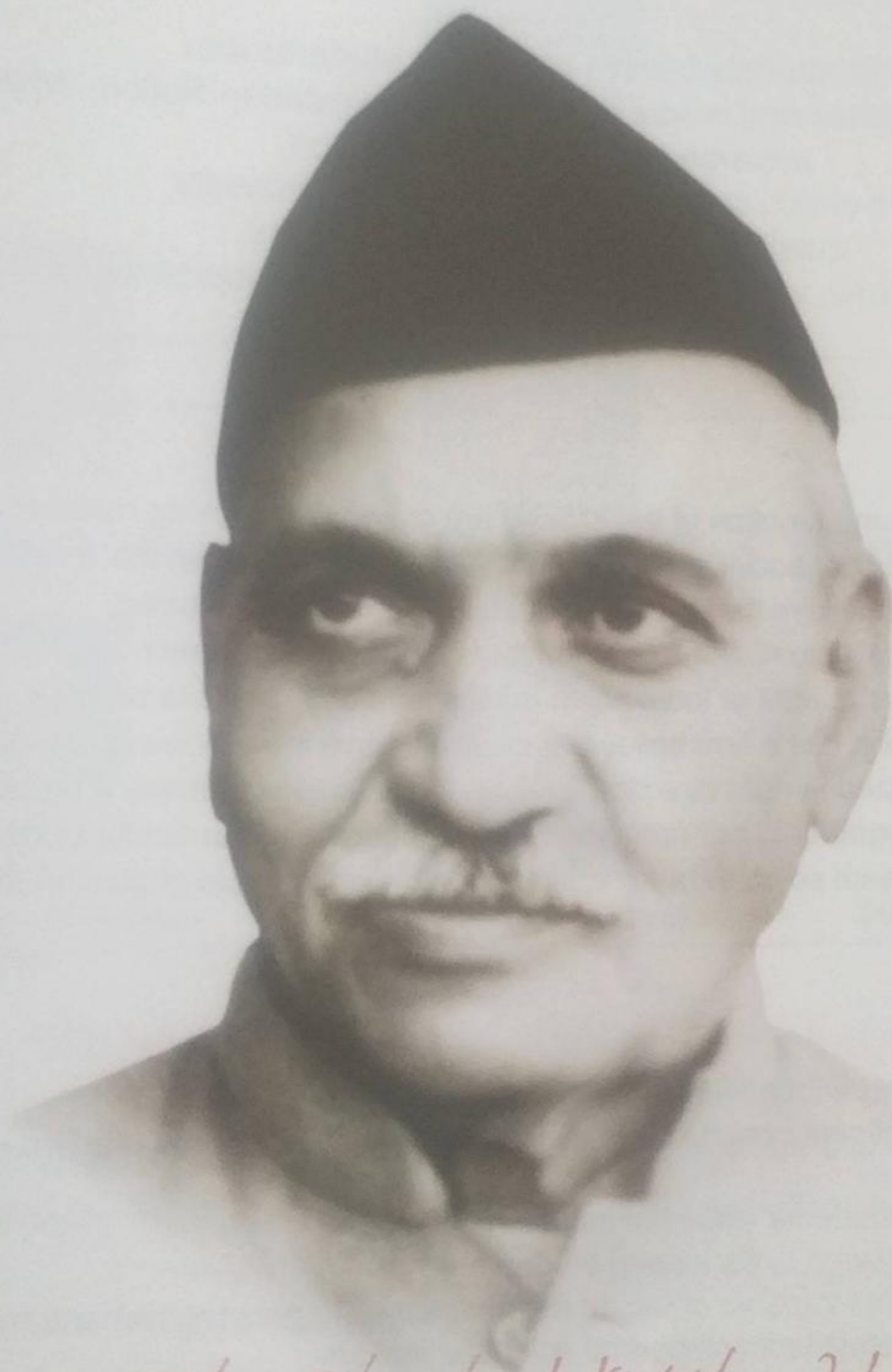

कु. श्रद्धा शर्मा

८वी मेरीट-बी.सी.ए.

आचारः परमोधर्मः ॥

Late Shri Shankarlalji Khandelwal

1 August 1920 - 19 January 1995

संकल्प की ओर...

Vision

We strongly believe in molding students into ideal, responsible and productive citizens dedicated to Nation. While imparting need based education, we enrich core values like nationality, honesty, quality, rule following and cleanliness. The same, we cherish through our aims and objectives.

Mission

Establishment and function of the college are aimed at achieving national goal. This is not a mere act of social service, rather a task dedicated towards a national duty.

We believe that proper education can develop cultured, intellectual, self-reliant students committed for nation.

Keeping students at focal point, the institute chalks out its policies.

The institution has a firm belief that students have tremendous potential.

If it is channelized in right direction, we can find solutions to many a problems.

Let us join together in our humble endeavor of drawing our Godly students in the national stream so as to take India at the highest pinnacle of glory in the world.

Objectives and goals

1. To hone the students with quality education.
2. To make the educational opportunities available to unprivileged and under-privileged section of the society.
3. To channelize the students' potential in nation building.
4. To inculcate need based skills among students.
5. To make the students capable of facing the challenges in present scenario by providing the knowledge of latest technology and scientific attitude.
6. To emphasize on values such as nationality, honesty, quality, adherence to rules and cleanliness for development of high standards of morality.

Executive Body
Shikshan Prasarak
Mandal, Akola.
(Estbd.-1958)

Dr. Taratai Hatwalne
President

Shri. Rajkumar Chaware
Vice President

Shri. Arun Y. Kulkarni
Vice President & Treasurer

Shri. Gopal S. Khandelwal
Secretary

Sau. Rekhatai G. Khandelwal
Member

Shri. Rajeshwar R. Deshpande
Member

Shri. Vasant M. Khandelwal
Member

SHANKARLAL KHANDELWAL COLLEGE, AKOLA
College Development Committee

Shri Gopal S. Khandelwal : Chairman
Shri Madhur Khandelwal : Secretary's nominee
Prof. R. P. Patil : Principal's nominee
Dr. C. B. Kadu : Teacher Representative
Dr. Sandya Kale : Teacher Representative
Dr. D. D. Bhakare : Teacher Representative
Shri Nitin Mahajan : Non Teaching Representative

Shri Rajkumar Chaware : Education Expert
Shri Vasant Khandelwal : Industry Expert
Shri Pratul Hatwalne : Social Worker
Dr. Milind Shirbhate : IQAC Co-ordinator
Dr. J. M. Saboo : Principal & Secretary

Chief Editor

Dr. Jayashree Skalkale
Department of Sanskrit

Editor

Dr. Shrikrishna Kakade
Department of Marathi

Miss Dimple Mapari
Department of English

Student
Representatives

Mohan Ghuge
B.A.-III

Aishwarya Kuikarni
M.A.-II Eng.

Yash Deshmukh
B.Sc.-II

संपादक मंडळ

संपादकीय ...

महाविद्यालयाचा वार्षिकांक वाचकांच्या हाती देताना मला अत्यंत आनंद होत आहे. 'स्व'ची ओळख २०१८-१९ या सत्रातील ही महाविद्यालयाची वार्षिक संकल्पना होती. याच संकल्पनेवर आधारित अनेक लेख, कविता इ. विविध साहित्य या अंकात समाविष्ट करण्यात आले आहे. 'कोऽहं' हा जिज्ञासू माणसाला पडलेला पहिला प्रश्न. ते जिज्ञासू 'सोऽहं' या उत्तरपर्यंत पोहोचले. या प्रश्नाने विश्वातल्या सर्व तत्वज्ञानांना जन्म दिला. या तत्वज्ञानांनी आपल्या संस्कृतीलाही एक वेगळी झळाळी व वैचारिक बैठक प्राप्त करून दिली. आधुनिक विश्वात आणि समाजात हा प्रश्न केवळ जिज्ञासूला नाही, तर सर्वसामान्य माणसालाही पडणे आवश्यक आहे. कारण स्पर्धेने व्याप्त असलेल्या या जगात स्वतःच्या बौद्धिक आणि शारीरिक क्षमतेचा विस्तार व मर्यादा ओळखल्याशिवाय स्वतःचे स्थान निर्माण करणे शक्य नाही. आपल्या व्यक्तिमत्त्वाचे विविध पैलू, आपल्या आवडी, छंद आणि जगात उपलब्ध असणाऱ्या संधी यांची सांगड घालणेही शक्य नाही.

एकविसाव्या शतकात या विचाराला शास्त्राची जोड व आधार मिळाला आहे. योग्य वयात मिळालेले वैचारिक साहाय्य विद्यार्थ्यांच्या आयुष्याला योग्य वळण देणारे असते. हा वार्षिकांक म्हणजे आमच्या विद्यार्थ्यांनी या विषयावर केलेले विचारमंथन व चिंतन यांचा दस्तऐवज आहे. हा स्वतःचा शोध व ओळख विद्यार्थ्यांमध्ये आयुष्याबद्दल सजगता निर्माण करणारा आहे, त्यांचे आयुष्य घडविणारा आहे. या त्यांच्या घडण्यातच समाजाचे आणि पर्यायाने राष्ट्राचे हित सामावलेले आहे. त्यांनी उचललेले हे पाऊल त्यांच्या प्रगतीकडे जाणाऱ्या वाटेवरचा मैलाचा दगड होईल. कारण कोणत्याही कृतीची सुरुवात ही विचारातच होत असते. हे कृतीप्रवण विचार वाचकांसाठी प्रेरणादायी होतील.

शिक्षण प्रसारक मंडळाचे सर्व पदाधिकारी, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जगदीश साबू, संपादक मंडळातील सहकारी यांनी केलेल्या उचित मार्गदर्शनामुळे हे प्रकाशन संभव झाले आहे. महाविद्यालयाचे शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांचेही सहकार्य लाभले यासाठी मी प्रकाशन मंडळाच्या वतीने मनःपूर्वक कृतज्ञता व्यक्त करते. प्रकाशनाच्या या कार्यात अनेकांचे आपुलकीचे सहाय्य लाभले, आपण या अंकाचे स्वागत कराल, ही अपेक्षा.

**From
Principal's Desk**

Greetings to all !

I am elated to put forth the annual magazine 'Emerging India' of our college. This year yet another theme was explored by our editorial board members and students. The theme is 'Know Thyself.' If we closely observe all the great people and their philosophies, they suggest that everyone should know himself/herself first, and then automatically he/she can understand the world in a better way. We believe that the youth of this country is the flag bearer of the future and if he/ she starts with self realization then the progress of the country would be unstoppable. Hence, 'Know Thyself', as the theme, was decided for this year. Students of all faculties have explored the topic to the optimum level. I hope this magazine offers an exhibition of variety of creative expressions in the form of articles and other write ups.

I wish all the best to the students and the team of editors and congratulate them for such a thought provoking bunch of articles.

All the best!

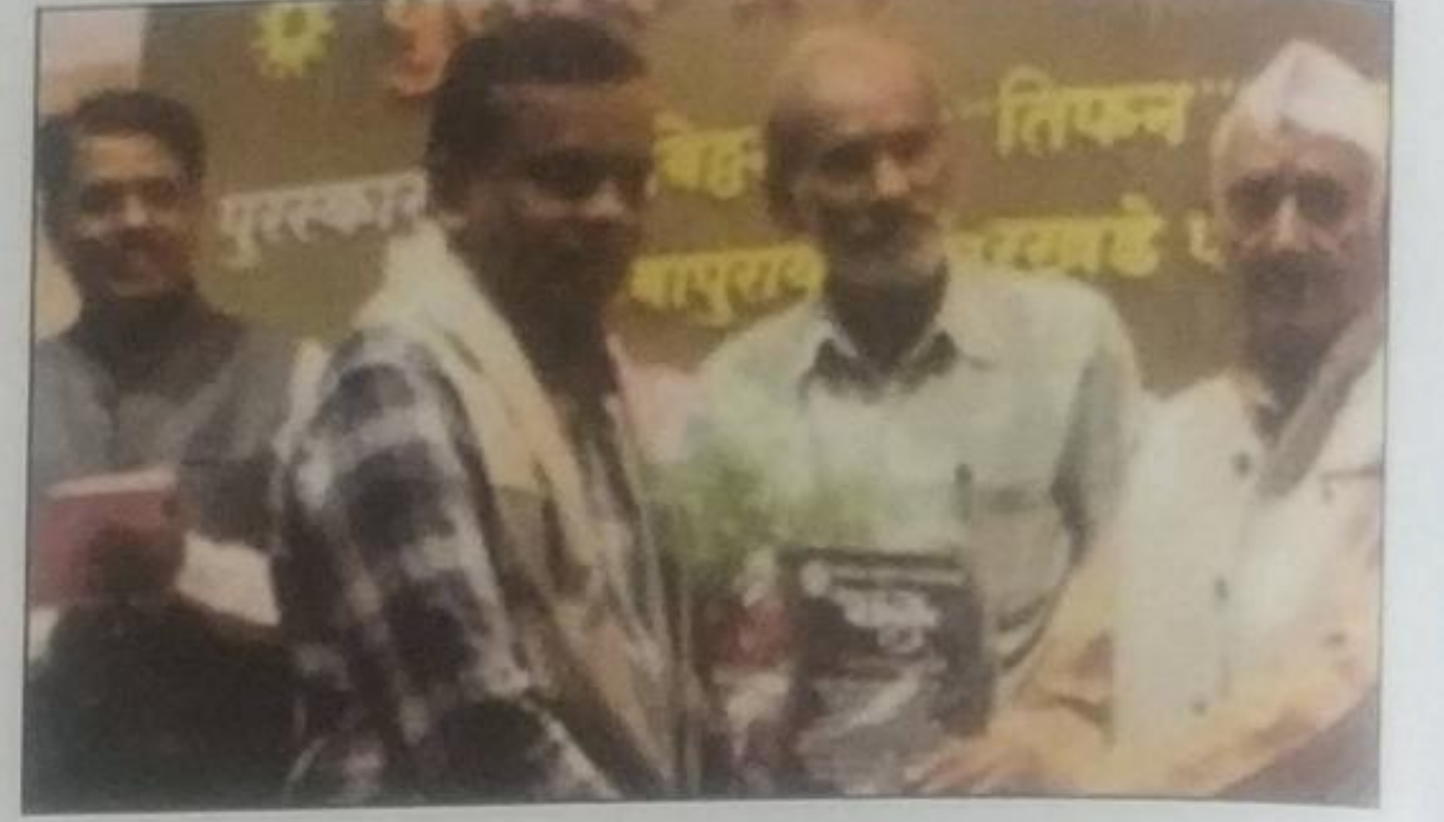
Dr. J. M. Saboo
Principal

सोनेरी क्षण ...

प्राचार्य डॉ. जगदिश साबू मूक संदेशच्या वतीने
दिला जाणारा आदर्श शिक्षक पुरस्कार स्वीकारतांना

डॉ. श्रीकृष्ण काकडे
प्रतिभा साहित्य संघाचा 'कर्मदीप' पुरस्कार स्वीकारतांना

डॉ. चंद्रशेखर कडू शिक्षण संवेदन तर्फे दिला जाणारा राज्यस्तरीय
महात्मा ज्योतिबा फुले आदर्श शिक्षण पुरस्कार स्वीकारतांना

पक्षी निवडणुकीच्या यशस्वी आयोजनासाठी डॉ. मिलिंद शिरभाते
यांचा सन्मान करतांना मा. जिल्हाधिकारी, अकोला

बाली-इंडोनेशिया येथील आंतर राष्ट्रीय परिषदेत
डॉ. प्रिया घाबे यांचा सहभाग व शोध निबंध सादरीकरण

प्रा. डॉ. निशा वराडे, डॉ. राधाकृष्णन गोल्ड मेडल अवार्ड, चेन्नई
स्वीकारतांना

विशेष

प्रेरणा सोहळा-२०१८

प्रेरणा सोहळ्याच्या निमित्ताने सौ. मधुश्री सावजी
यांची कार्यशाळा

प्रेरणा सोहळ्यात उपस्थित म.न.पा. आयुक्त मा. जितेन्द्र वाघ
यांचा सत्कार करतांना श्री वसंतजी खंडेलवाल

महाविद्यालयीन स्तरावरील पदवीदान समारंभात
उपस्थित मान्यवर

पदवीदान समारंभात विद्यापीठ गीत प्रसंगी मान्यवर

पदवीदान समारंभात विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतांना
डॉ. डी. एम. मानकर, पं.दे.कृ.वि., अकोला

विशेष

मत्स्य विकास खाते, महाराष्ट्र शासन आणि प्राणीशास्त्र विभागाच्या संयुक्त विद्यमाने
तीन दिवसीय प्रशिक्षण कार्यशाळा

प्रशिक्षणाचा उद्घाटन समारंभ

महान येथे प्रत्यक्ष प्रशिक्षण

मत्स्य बिजोत्पादन केन्द्र, महान येथे भेट

मत्स्यशेतीचे प्रात्यक्षिक

प्रशिक्षण समन्वयक डॉ. प्रियाकुमारी घावे
यांचा सत्कार करतांना मत्स्यविकास आयुक्त, अकोला

प्रशिक्षणातील प्रशिक्षणार्थींना पारितोषिक वितरण

विशेष

बी.एम.आय. च्या विद्यार्थ्यांची
सर्वोपचार रुग्णालयाला भेट

मराठी राजभाषा दिनाच्या निमित्ताने
सौ. मोहिनी मोडक मार्गदर्शन करतांना

राष्ट्रीय विज्ञान दिवसाच्या निमित्ताने
विद्यार्थ्यांना परितोषिक वितरण

प्राणिशास्त्र विभागातर्फे काटेपूर्णा येथे
सीडबॉल निर्मिती

वाणिज्य विभागातर्फे आयोजित कार्यशाळेत
मार्गदर्शन करतांना डॉ. प्रसाद खानझोडे, वणी

गृहअर्थशास्त्र विभागाचा राष्ट्रीय पोषण अभियान सप्ताह

सांस्कृतिक विभाग

स्नेह संमेलनाचे उद्घाटन करतांना मा. ताराताई हातवळणे
व प्राचार्य डॉ. जे. एम. साबू

महाविद्यालयाच्या स्नेह संमेलनातील
रांगोळी स्पर्धा

महाविद्यालयाच्या स्नेह संमेलनातील
वेशभूषा स्पर्धा

सं.गा.बा.अमरावती विद्यापीठ युवा महोत्सवात सहभागी
चमू

सं.गा.बा.अमरावती विद्यापीठ युवा महोत्सवात सहभागी
चमूचे सादरीकरण

उमाजी नाईक जयंती समारंभ

Dr. Murlidhar Chandekar

M.Com., M.Phil., Ph.D.
VICE - CHANCELLOR

**SANT GADGE BABA
AMRAVATI UNIVERSITY,
AMRAVATI - 444 602**

Message

I am delighted to know that Shankarlal Khandelwal College, Akola is publishing its annual magazine, "Emerging India" on the theme 'Know Thyself'. Socrates, the great philosopher, gave us these enlightening words: For whom the life that was not introspected and examined closely was unworthy. Hence he appealed to the society that one should look closely and realize the inner potential, strength, values and uniqueness of each individual, and then he/she could function better in the world. When one realizes his/her strengths it becomes easier to amplify, chisel, polish them, and put the impression of your unique individuality.

Every country bank on its youth, so do we regarding our country. If the nation builders are awakened, realized of their own potential and strengths, then it's a great help for every sector they will step in future.

I wish all the best to the editors, writers, and the entire team that worked in shaping of this magazine.

(Dr. Murlidhar Chandekar)

अनुक्रमणिका

Photo Gallery

Page No. 6 to 10 & 77 to 86

लेख	लेखक	पृष्ठ क्र.
मराठी विभाग		
'स्व'ची ओळख : प्रश्नाचे उत्तर शोधण्यापर्यंत	साक्षी सरोदे	१७
स्त्री यंत्र नाही / पाहिले मी	पूजा वानखडे / कल्याणी जोशी	१९
'स्व' ओळखीतूनच व्यक्तिमत्त्वाचा / 'स्व'ची ओळख	पद्मवी खरात / शिवानी वगारे	२०
स्वतःला ओळखून सिद्ध कर	सागर कोकाटे	२१
माझीच माझ्याशी नव्याने झालेली ओळख	वैष्णवी देशपांडे	२२
एक विचार	पायल देशपांडे	२४
समस्या व संकटाला सामोरे जा! त्यातून शिका	रेवती साखरे	२५
आशावादी का सहाय?	यशश्री मलकापूरकर	२६
कविता	प्राची कांबळे	२७
'स्व'ची ओळख	स्वप्नील वानखडे	२८
'स्व' ओळखा	विक्की साहू	२९
स्वतःला ओळखा	वरद वाईकर	३०

ENGLISH SECTION

DISCOURSE IN CONVOCATION CEREMONY 2019	Dr. D.M. Mankar	33
LAW OF SUCCESS	Sumedh Bodade	35
EXPLORE THE INFINITE YOU!	Ms. Dimple D. Mapari	36
HOW TO KNOW YOURSELF ?	Prem Aatote	38
KNOWING YOURSELF IS	Vaishnavi Mohorir	39
WHO KNOWS YOU BETTER THAN YOURSELF ?	Poonam Tihile	40
KNOW YOURSELF	Hemant Gaygol	41
BELIEVE IN YOURSELF "YES YOU CAN"	Triveni Wankhade	42
WHO AM I ?	Sadanand Pargharmor	43
KEY OF SUCCESS / KNOW THYSELF AND	Pranali Gawai / Vaishnavi Sontakke	44

लेख	लेखक	पृष्ठ क्र.
हिंदी विभाग		
सफलता का मंत्र	प्राची कांबले	४७
पहचान	ज्ञानेश्वरी थोरात	४८
खुद की पहचान	वैष्णवी घाटे	४९
खुद को जान ले खुद को पहचान ले	वरद वाईकर	५०
खुद को जाने	प्रणिता पाटील	५१
खुद की पहचान है जरूरी	विशाल राऊत	५३
तु खुद कर... / लक्ष्य यदि निश्चय किया तो	विवेक ढबळकर / स्वप्निल विश्वनाथ धुडे	५४
संस्कृत विभाग		
विद्यार्थीजीवनम्।	कल्याणी जोशी	५७
नीतिशतके मनुष्यप्रवृत्तयः।	ऋतुजा शिरसाट	५९
स्वाभिज्ञानम्।	कृपा जोशी	६०
विभागांचे अहवाल		६३
TEACHING STAFF		76

मराठी विभाग

‘स्व’ची ओळख : प्रश्नाचे उत्तर शोधण्यापर्यंत

साक्षी सरोदे

बी.ए. - ३

‘स्व’ची ओळख काय असते? कधी कुणाला प्रश्न पडला काय? आपण नेहमी इतरांना नाव ठेवत असतो. हे प्रत्येकाला येतंच असतं! की ती अशी, तो तसा, मग नुसतंच दुसऱ्यांना दोष देनं आणि त्यांनी केलेले अथवा न केलेले काम याकडे पाहू नका. तर, मी काय केले व काय केले नाही इकडे लक्ष द्या. पण, हाच प्रश्न आज स्वतःला पडला आहे काय? पडला असेलच आणि पडायलाही पाहिजेतंच. कारण तुम्हाला तुम्ही कोण आहात हे जाणून घ्यायचंय! मग नुसतं विचार करू नका, कृती करा! तुमची कृतीच तुम्ही कोण आहात हे निश्चित करेल आणि दाखवूनही देईल.

आपण नेहमी मोठे अधिकारी, पदाधिकारी, अभिनेते, अभिनेत्री, न्यायाधीश, लेखक, खेळाडू यांच्याबद्दल टीव्ही, मोबाईल आणि चर्चासत्रांमधून ऐकत असतो. उदा. भारताच्या मिझोरामची सहा वेळची जगजेती ३५ वर्षीय महिला बॉक्सर मेरी कोम. ती सहा वेळची जगजेती का झाली? हे आपण तिचे उत्कृष्ट यश पाहिले. पण, मात्र त्यामागे तिने घेतलेली कठोर मेहनत, तिची जिद्द, चिकाटी, तिने केलेले कष्ट बघितले आहेत का? आपण त्याचा काही विचारच केला नाही! विचार हा करायलाच हवा. कारण यश हे मिळत नसते तर ते मिळवावे लागते! म्हणूनच यशस्वी व्यक्ती ही घटना घडण्याची प्रतीक्षा न करता सतत कार्य करत असतात. याचाच अर्थ तिने तिच्या विचारांना, क्षमतांना ओळखलं आहे. तिने स्वतःला ओळखलं आहे. माझ्या मते, “तुम्ही स्वतःवर प्रेम करत असाल, तरच इतरांवर प्रेम करू शकाल.” स्वतःला समजून घेण्यातूनच इतरांना समजून घेता येऊ शकते. दुसऱ्यांना ओळखायचे असेल, तर त्याची सुरुवात स्वतःपासून करा. प्रथमतः स्वतःचे स्वतः मित्र बना! दिवसातून एकदा तरी स्वतःशी बोला. अन्यथा जगातील

सर्वात महत्वाच्या व्यक्तीशी संवाद साधण्यास मुकाल. आपल्या क्षमतांना, विचारांना, बुद्धिमत्तेला, एकाग्रतेला जाणून घेण्याचा प्रयत्न करा. आपले विचार चांगले ठेवा. पण, मात्र चांगले विचार म्हणजे काय? चांगले विचार कसे मिळवता येतील? तर माझ्या मते पुस्तके ही शिक्षक असतात. काही त्रास न देता, टीका न करता आणि परीक्षा न घेता ते आपल्याला शिक्षित करतात. नेहमी सकारात्मक बोलणारे, सहकार्य करणारे, संकटकाळी मदत करणारे, योग्य सल्ला देणारे मित्र-मैत्रिणींचा सहवास असला पाहिजे. आणि प्रत्येक चालू घडामोडींवर आपले मत तयार केले पाहिजे. ते मत चुकले तरी चालेल. कारण, व्यक्ती हा जेव्हा चुकतो तेव्हाच शिकत असतो. मात्र त्यामुळे नाना प्रकारचे विचार आपल्यासमोर येतात. त्यामध्ये काय योग्य? काय अयोग्य? हे सुद्धा आपल्याला कळते. त्यामुळेच मला असं वाटते की, शिका इतके की ज्ञान कमी पडेल. ज्ञान इतकं वाढा, की जग कमी पडेल. त्याचबरोबर प्रयत्नही इतके करा की, या विश्वाला तुम्हाला यश देणं भाग पडेल.

आपण दैनंदिन जीवन जगत असताना आपल्याला येणारे अनुभव हे खूप महत्वाचे असतात. आपले अनुभव आपल्या स्वतःची ओळख करून देतात. परंतु अनुभव प्राप्तीसाठी मोठी किंमत मोजावी लागते. पण यातून मिळणारी शिकवण दुसरीकडून मिळत नाही. जीवनात येणारे अनुभव हे आयुष्याला वळण लावून जातात. प्रत्येकाच्या आपापल्या समस्या असतात. त्या समस्यांना प्रत्येकाला सामोरे जावे लागते. प्रत्येक अनुभवी काही ना काही नवीन शिकवण देतच असतात. प्रत्येकावर परिस्थिती ही अनुकूल किंवा प्रतिकूल असतेच. मात्र ती परिस्थिती ही खूप काही शिकत असते. व्यक्तींना पडताळून पाहात असते. त्या परिस्थितीमध्ये व्यक्ती कसा टिकतो? व्यक्ती कसा हाताळतो?

व्यक्त कसा शिकतो, हे त्या शिकणाऱ्या व्यक्तीवर पूर्णतः अवलंबून असते. म्हणून माझ्या अनुभवांवरून सांगू इच्छिते की -

जेव्हा आपली वेळ वाईट असते
तेव्हा लोकही वाईट वागतात
आणि वेळ चांगली असली की
सगळेच चांगले वागतात.
दोष लोकांचा नाही, तर वेळेचा आहे
यामुळे लक्षात ठेवा...
माणूस बदलण्यात वेळ घालवू नका
आपली परिस्थिती बदला
बाकी सगळं आपोआप बदलेल.

मी प्रतिकूल परिस्थितीचे मनापासून खूप-खूप धन्यवाद देते आणि आभार मानते. कारण प्रतिकूल परिस्थिती तुम्हाला मला पुढे जाण्यास बळ देते. हे दिवसही जातील. काळ कोणासाठी थांबत नाही. आजची परिस्थिती उद्या बदलणारच आहे. आज जो कदाचित त्रासदायक दिवस आहे, तो उद्या नक्कीच बदललेला असेल. मात्र उद्याचा दिवस हा बदलण्यासाठी आजच्या सवयी बदलाव्या लागतील आणि प्रत्येकाला समस्या या असतात. आपण त्या समस्यांचा अंत म्हणजे आनंद नव्हे, तर समस्या सोडविण्यासाठी तुम्ही मी प्रतिभेचा किती वापर करतो, यावर सर्व काही अवलंबून असते. आपल्या जीवनात आपल्याला खरा आनंद मिळवायचा असेल, तर आपण जे बोलतो, जो विचार करतो आणि जे कार्य करतो ते सामंजस्याने असेल तरच यातून खरा आनंद मिळतो. यामधूनच आपण स्वतःला ओळखायला शिकतो.

येत्या काही काळात बी.ए. या पदवीचे शिक्षण आपले सर्वांचे पूर्ण होणार आहे. पण यापुढे काय? मी माझ्या प्रत्येक मित्र-मैत्रीणीला विचारले. त्यांनी आपली-आपली ध्येय, विचार

सांगितले. पण मी स्वतःला विचारले की, साक्षी तुला काय व्हायचंय? मनातून एकच आवाज आला, "मला रेल्वे पोलिस ऑफिसर व्हायचं आहे" बस! मी तेच मनापासून ठरवले आणि बी.ए. झाल्यानंतर मी त्याच दिशेने वाटचाल सुरू करणार आहे.

आजकालच्या समाजातील वास्तव चित्र मी बघत आहे. आपण जास्त दूर न जाता आपल्या कॉलेजचेच उदाहरण घेऊ. आता मी बी.ए. ३ वर्षांच्या वर्गाला शिकत आहे. आपल्या भारतातील माझ्या बंधू-भगिनींनो मी सांगू इच्छिते की, आपल्या भारतीय संस्कृतीत मुलगीही १८ किंवा त्यापेक्षा कमी वयातच तिचे लग्न होत असते. परंतु आता अज्ञान समाजातील अनिष्ट रुढी, प्रथा, परंपरा यांना आळा बसून ते वय कसे बसे २०-२१ वर आले आहे. हीच बाब मुलांच्या बाबतीत घडते का? नाही. अजिबातच नाही. जसे मुलांना त्याच्या आयुष्यामध्ये करिअर, नोकरी, उद्योग, व्यवसाय करण्याचा अधिकार आहे, तसाच मुलींना पण आहे. पण मात्र २०-२१ व्या वर्षी लग्न झाल्यानंतर त्यांना पूर्णतः आपल्या पतीवर अवलंबून राहावं लागतं. पण, लक्षात घ्या माझ्या मित्र-मैत्रीणींनो, माणसाची प्रतिष्ठा तोपर्यंतच कायम असते, जोपर्यंत त्याला इतरांसमोर हात पसरविण्याची वेळ येत नाही. बोलण्यासाठी आणि लिहिण्यासाठी तर खूप विषय आहेत. पण मात्र वरील विषय तर आपल्या दैनंदिन जीवनातीलच आहेत. जे आपण रोज जगत असतो. जे सध्या आपल्या हातात आहेत. हे 'मी ओळखले' म्हणजेच मी स्वतःला ओळखायला सुरुवात स्वतःपासून केली आहे आणि सर्वात महत्वाचे म्हणजे आपल्या चुका दाखविणाऱ्या लोकांचे नेहमी धन्यवाद मानायला शिका. कारण त्यांच्यामुळेच तर आपण मजबूत बनत असतो. त्यासाठी मी माझ्या सर्व मित्र-मैत्रीणींना धन्यवाद म्हणू इच्छिते. कारण आपल्या मित्राला त्याचे दोष सांगणे ही मैत्रीची सर्वात कठीण परीक्षा आहे.

स्त्री यंत्र नाही

पूजा वानखडे

बी.एससी.-१

स्त्री यंत्र नाही हो, ती ही माणूस आहे. तिलाही भावना आहेत, तिलाही हसावेसे वाटते. चार चौघांमध्ये मिसळावेसे वाटते, आपल्या विचारांना प्रकट करावेसे वाटते. काम करून तीही थकते, तिलाही आरामाची गरज असते. असे म्हणतात की या जगात कोणीही परिपूर्ण नाही.

मग एका स्त्रीकडून ती परिपूर्ण होण्याची अपेक्षा का केली जाते? प्रत्येक वेळी तिच्या चुकांचा उहापोह का केला जातो? का वारंवार केलेल्या चुकांच्या उहापोहामुळे तिच्यात न्यूनगंड तर निर्माण होत नाही ना? कधी आळशी तर कधी अकार्यक्षमतेची लेबल्स चढविली जातात.

केवळ पोटाला जेवण अंगाला कपडा व चैनीला वस्तू एवढ्याच तिच्या गरजा असतात का? नाही खरी गरज असते ती भावनिक आधाराची तिला समजून घेणाऱ्या आपल्या माणसाची. तिला गरज असते प्रेमाची, मायेची. तुमचा एक कौतुकाचा शब्द तिला दहा हत्तींचे बळ देऊन जातो. तू थकली असशील, थोडा

आराम कर हे प्रेमळ शब्द तिला नवीन उत्साह देऊन जातात.

तिलाही तिच्या आवडी निवडी असतात, तिलाही मित्रमैत्रिणी असतात. त्यांच्यात बसावे, गप्पागोष्टी कराव्यात असेही तिला वाटते. कधी कधी स्वतःसाठी एक क्षण जगण्याची तिचीही इच्छा असते. तिलाही कधी-कधी एकांतात बसावेसे वाटते. भूतकाळातील आठवणींना उजाळा द्यावासा वाटतो. तिच्या आवडत्या व्यक्तीशी खूप गप्पा माराव्याशा वाटतात. पण, म्हणून काय ती स्वैराचारी होते? का ती माणूस नाही? तिला भावभावना नाहीत? का तिच्या गरजा इतरांपेक्षा वेगळ्या असतात?

मित्रांनो...!

तिला समजून घ्या, तिचे दुःख समजून घ्या. तिच्याशी मनमोकळे पणाने बोला कारण हे आयुष्य खूप लहान आहे. तसेच गेलेला व्यक्ती पुन्हा कधीच परत येत नाही. आणि मागे उरतात त्या फक्त आठवणी व डोळ्यात पश्चातापाचे पाणी!

पाहिले मी

सूर्याला छेदणारा अंधार पाहिला मी
सागराला लुटणारा तो थेंब पाहिला मी
अफाट हे जग जे टेकले क्षितिजाला
एकटे आकाश पाहिले मी
सूर्याला छेदणारा कुरूपतेला विटाळणारे
सौंदर्य पाहिले मी
जीवनास सोडणारे ते रंग पाहिले मी
सूर्याला छेदणारा मरणास आज आले
सारेच सगे सोबती मी घटघास लुटणारे
घर वैरीच पाहिले मी

सूर्याला छेदणारा सैतानास जुळणारे
हजार हात पाहिले मी
त्या वचनास पाळणारे पाय पाहिले मी
सूर्याला छेदणारा अंधार पाहिला मी
गीत होते आसवांचे डोळ्यांनी जे गायिले
या गीताला ऐकणारे 'कान' बहिरे पाहिले मी
सूर्याला छेदणारा अंधार पाहिला मी
सागराला लुटणारा तो थेंब पाहिला मी

कल्याणी जोशी

बी.ए.-३

'स्व' ओळखीतूनच व्यक्तिमत्त्वाचा विकास

पल्लवी खरात
बी.कॉम.-२

आपण नेहमीच दुसऱ्याची ओळख करून घेण्याचा प्रयत्न करीत असतो. दुसऱ्याला ओळखण्याचा सतत प्रयत्न करीत असतो. पण स्वतःला ओळखण्यास मात्र विसरून जातो. स्वतःला ओळखणे ही तशी गमतीची गोष्ट असते आणि त्यात अवघड ते काय? अशी आपली समजूत असली, तरी 'स्व'ची ओळख तेवढी सोपी नाही बरे का! स्वतःला ओळखण्यासाठी एक विशिष्ट मानसिक पातळीवर येणे गरजेचे असते. शून्य विचारावस्थेपर्यंत पोहोण्याचा प्रयत्न केला की, मी कोण? 'मी'चा अर्थ काय? या प्रश्नांची उत्तरे आपल्याला आपसूक मिळू शकतात. अर्थात शून्य विचारावस्थेपर्यंत पोहोचण्यासाठी अभ्यास करणे आवश्यक आहे आणि त्या अभ्यासाचा आवाकादेखील प्रचंड पाहिजे. तथापि व्यक्तिमत्त्व विकासाच्या बाबतीत त्या संदर्भातील प्राथमिक अभ्यास पुरेसा आहे. अशा अभ्यासातून आपल्याला आत्मनिरीक्षण करण्याची दिशा मिळते. 'व्यक्तिमत्त्व' या शब्दातच 'मी' लपलेला आहे. म्हणून आपण स्वतःला खऱ्या अर्थाने ओळखू शकतो काय? यासाठी लागणारी क्षमता आपण प्राप्त करून घेतली आहे काय, हे पाहणे गरजेचे आहे. स्वतःच्या

व्यक्तिमत्त्वाचा मागोवा घेत असतानाच व्यक्ती तितक्या प्रकृतीनुसार आपल्या सभोवतालच्या व्यक्तिमत्त्वांच्या गर्भात शिरून निरीक्षण करणे आवश्यक आहे. त्या व्यक्तिमत्त्वांचा शोध घेत जगण्याची कला आत्मसात करणे तितकेच महत्वाचे असते.

स्वतःची ओळख आपला जन्म झाल्यापासून आपल्यालाच निर्माण करावी लागते. सर्वप्रथम आपली ओळख करून देणारी ही आई असते. नंतर शिक्षक असतात. आणि मग एक स्वतंत्र व्यक्ती म्हणून आपण जगत असतो. तर या जगामध्ये काहीतरी वेगळी ओळख तयार करण्यासाठी आपण शिक्षण घेत असतो. पण, त्याचबरोबर आपल्यातील गुण, कला, व्यक्तिमत्त्व विकास याला देखील तेवढेच महत्त्व असते. आणि त्यातूनच स्वतःची ओळख स्वतःला होत असते. तर आपल्यातील गुण व कला जाणून घेण्यासाठी सकारात्मक विचारांची जोड द्यावी लागते. म्हणजेच सकारात्मक विचारांमुळे आपण कुठलीही गोष्ट प्राप्त करू शकतो. त्यामुळे आपल्याला स्वतःची ओळख तर होईलच आणि जगासमोर देखील आपली काहीतरी वेगळी ओळख निर्माण होईल.

'स्व'ची ओळख

'स्व' कळल्यानंतर ठरवले मी ध्येय

'स्व' संकल्पनेला देईन श्रेय।

'स्व' ध्येयासाठी प्रयत्नांची पराकाष्ठा करेन

'स्व' निर्मितीचा आनंद तेव्हाच मिळेल।।

'स्व' चा ठसा उमटविण्यासाठी करेल जिद्द

'स्व' ला तयासाठी करावे लागेल सिद्ध।

'स्व' अस्तित्वासाठी पुकारेल मी युद्ध।

'स्व' कर्तृत्वाने बने स्वयं सिद्ध।।

शिवानी वगारे
बी.एस्सी.-२ (मायक्रो.)

स्वतःला ओळखून सिद्ध करा

सागर कोकाटे

एम.एस.सी. - १

आपण जीवन जगत असताना कधीकधी काही गोष्टींकडे लक्ष देत नाही, किंबहुना आपले लक्ष जात नाही. त्यातील एक बाब म्हणजे आपण स्वतः. आपण स्वतःला ओळखत नाही. आपल्यामधील गुण आपण पाहत नाही. त्यामुळे आपण स्वतःला सिद्ध करण्यात काहीसे मागे पडतो. आपली स्वतःची ओळख ही वेगळी असली पाहिजे. त्यासाठी स्वतःमधील गुण, कला ओळखून त्याप्रकारे स्वतःला सिद्ध करायला पाहिजे. जेणे करून स्वतःची एक वेगळी शैली किंवा ओळख निर्माण होईल.

जीवनात जर आपण काही वेगळे केले नाही, तर आपण सुद्धा गर्दीत हरवून जाऊ. पण, जर आपली वेगळी छाप असेल तर त्यामध्ये आपण चमकलं नाही, तर मग जीवन तर शेळ्या-मेंढ्यासुद्धा जगतात, पण त्याला काय अर्थ? त्यामुळे वेगळेपण सिद्ध करायला हवे. म्हणून आधी स्वतःला ओळखले पाहिजे. आपण कोणत्या क्षेत्रात जास्त प्रभाव पाडू शकतो, याकडे डोळसपणे पाहणे गरजेचे आहे.

स्वतःची ओळख ही वेगळी ठरावी यासाठी प्रयत्नांची पराकाष्ठा करून स्वतःला सिद्धतेकडे नेण्याचा पुरेपूर प्रयत्न करायला पाहिजे. आपण स्वतः कोण आहोत, हे ओळखले पाहिजे. आपले कर्तृत्व हे इतरांपेक्षा प्रभावी व समाजात छाप पाडणारे असायला हवे, त्यामुळे आपली समाजात वेगळी ओळख निर्माण होईल. समाजात वेगळे स्थान निर्माण करायचे असेल, तर आपले कर्तृत्व, आपली जिद्द, आपली मेहनत ही इतरांपेक्षा वेगळी असायला हवी.

त्यासाठी अचूक निर्णयक्षमता, योग्य नियोजन यासारख्या गोष्टींची गरज आहे. त्यासाठी वेळ देऊन इतरांपेक्षा आपली कामगिरी उच्च दर्जाची करणे गरजेचे आहे. आणि म्हणून त्यासाठी

गरज आहे ती स्वतःला ओळखण्याची. आपण स्वतःचे गुण न पाहता दुसऱ्याच्या दुर्गुणांचा जास्त विचार करत असतो. प्रत्येकाला जीवनाची एकच संधी मिळत असते. त्याचा उपयोग चांगला झाला, आपण आपल्या जीवनात आपले कर्तृत्व चांगले केले, तर समाजात आपली वेगळी छाप पडते. आपले नाव अनादि अनंत काळापर्यंत टिकते. आणि म्हणून आपण सिद्धता प्रस्थापित करायला हवी. जेणेकरून आपल्या सोबतचे आपल्या समाजाचे व आपल्या कुटुंबाचे सुद्धा नाव उंचावून आपल्या जीवनात सुखी क्षण येतील. आपण जर आपली सिद्धता ओळखली, तर आपली एक ओळख ही आगळीवेगळी निर्माण होईल व आपण आपल्या कर्तृत्वाचा ठसा उमटवाल.

माझीच माझ्याशी नव्याने झालेली ओळख

वैष्णवी देशपांडे
बी.ए.-३

आयुष्य हा शब्द खूप अवघड वाटतो. जेव्हा त्या शब्दाला आपण उच्चारतो. आयुष्य या शब्दामध्ये माणसाचं सगळं जीवन कसं सामावून जाते. आयुष्य म्हणजे काय? हा प्रश्न सगळ्यांना पडतो. आयुष्य म्हणजे माणसाच्या जन्मापासून ते त्याच्या मृत्यूपर्यंतचा त्याचा प्रवास. त्यामध्ये आलेले त्याचे प्रत्येक क्षण, त्या क्षणांमध्ये आलेला आनंद, दुःख आणि अजून बरंच काही ज्याची आपण कधी कल्पनाही करू शकत नाही. या आयुष्याच्या प्रवासामध्ये आपल्याला भेटतात ते जीवनातले अनुभव. काही अनुभव सुखद, आल्हाददायी असतात. तर, काही अनुभव हे संघर्षपूर्ण असतात आणि या अनुभवातूनच आपल्याला खूप काही शिकायला मिळतं. या अनुभवामुळे माणसाला त्याच्यामध्ये असलेल्या गुणांची ओळख होते. असे म्हणतात, संघर्षातूनच माणूस शिकत असतो. कारण यामध्ये त्याला त्याच्यामधल्या खऱ्या गुणांची ओळख होते. म्हणजेच 'स्व'ची ओळख होते. 'स्व'ची ओळख म्हणजेच स्वतःची ओळख. त्यांच्यामध्ये असलेल्या प्रत्येक गुणांची ओळख, त्यांच्यामध्ये असलेल्या आत्मविश्वासाची ओळख होते. प्रत्येक गोष्ट करण्याची त्यांच्यामध्ये जिद्द, चिकाटी निर्माण होते. जगामध्ये अशी खूप मोठी-मोठी माणसे आहेत, ज्यांनी स्वतःला ओळखलं. त्यामध्ये त्यांनी आपल्यामध्ये असलेले कौशल्य शोधले गुण, आत्मविश्वास, कोणतीही गोष्ट करून दाखविण्याची जिद्द, धैर्य, विचारशक्ती, भावना या सगळ्या गोष्टी त्यांनी स्वतःमध्ये शोधल्या. त्यामुळे ते आज जगामध्ये यशस्वी आहेत.

आजच्या आधुनिक जगामध्ये या धकाधकीच्या जीवनामध्ये माणूस स्वतःखी ओळख विसरला आहे. जगण्यासाठी दिवसरात्र मेहनत करतो. आजच्या जीवनामध्ये पैसा ही गोष्ट सर्वात मोठी होऊन बसली आहे. त्यामुळे माणसाच्या जीवनाला अर्थ उरलेला

नाही. माणसाला सगळं काही कळतं, पण वळत नाही. या काळामध्ये माणसाला स्वतःची ओळख करून घेण्याची गरज पडली आहे. स्वतःमध्ये झाकून बघण्याची गरज आता त्याला आहे. अशी कुठलीही शक्ती नाही, जी मानवामध्ये नाही. आज मानवाने प्रत्येक क्षेत्रात प्रगती केली आहे. प्रत्येक गोष्ट यशस्वीरित्या पार पडली आहे. फक्त त्याला स्वतःची ओळख होणं खूप महत्वाचे आहे. आपण आपल्याला नव्याने शोधण्याची गरज आहे.

आजच्या जीवनामध्ये मी मला शोधण्याचा प्रयत्न केला. म्हणजे मी माझी माझ्याशी नव्याने झाली. असे म्हणतात की, क्षण हे कोणासाठीही थांबत नाही. या क्षणांनी खूप काही शिकवलय. माझ्यातला मला शोधण्याची मदत या क्षणांनी मला करून दिली. आजपर्यंतच्या काळापर्यंत मला खूप वेगवेगळे अनुभव आले. आणि प्रत्येक अनुभवामध्ये मला माझी स्वतःची ओळख झाली. यामधून मला माझ्यामध्ये असलेले गुण, कौशल्य, माझ्यामध्ये असलेला आत्मविश्वास, धैर्य, चिकाटी, जिद्द, त्याबरोबर माझे स्वतःचे विचार मला कळले. विचार करण्याची क्षमता मला प्राप्त झाली. माझ्यामध्ये असलेल्या भावनांची मला ओळख झाली. जी मी कधीही विसरू शकत नाही. असे म्हणतात की, दुसऱ्याची ओळख करण्यापेक्षा स्वतःची ओळख करून घेणे हे खूप महत्वाचे आहे. माझ्या जीवनातले काही अनुभव मला येथे मांडावेसे वाटतात.

असे म्हणतात की, माणसाचं जीवन हे एका आरशासारखे असते. ते खूप जपून वापरावं लागते. कारण आपल्याला हे माहीत नसतं की, पुढच्या क्षणांमध्ये काय होईल. याचा विचार सुद्धा आपण करू शकत नाही. धीर धरणं हेच आपण करू शकतो. मला माझ्या जीवनामध्ये खूप काही वेगवेगळ्या प्रकारचे

अनुभव आले. त्या अनुभवांमुळे मला जगामध्ये जगण्याचे शिकवलय. माझे बाबा मला एक गोष्ट नेहमी शिकवतात. ती म्हणजे, "महापुरा झाडे जाती तेथे लव्हाळे राहती." म्हणजेच महापूर येतात आणि जातात. या महापुरांसोबत झाडं वाहून जातात. पण लव्हाळं कधीही वाहून जात नाही. कारण झाडे वाकत नाहीत, ती तटस्थ उभी असतात. त्यामुळे ती वाहून जातात. पण लव्हाळे वाकतात, त्यामुळे ती तिथेच राहतात. याचा अर्थ असा की, ज्या माणसाला गर्व, अहंकार, अतिआत्मविश्वास असतो, जे कधीही कमीपणा घेत नाहीत ती कोलमडून पडतात. ती त्या झाडांप्रमाणे असतात. पण ज्या माणसामध्ये नम्रता असते कमीपणा घेण्याची शक्ती असते तो कधीही जीवनामध्ये, कोणत्याही गोष्टीमध्ये यशस्वी होतो. कारण ती त्या लव्हाळ्याप्रमाणे वाकणारी असतात. आणि या गोष्टींचा अनुभव मला प्रत्येक क्षणी आला. माझ्या शालेय जीवनामध्येही मला खूप अनुभव आले आणि सगळ्यात मोठा अनुभव म्हणजे माझ्यावर आलेली जबाबदारी. आणि ते क्षण मी कधीही विसरू शकत नाही. कारण त्या क्षणांनी मला माझी माझ्याशी नव्याने ओळख करून दिली. त्या क्षणांनी मला जबाबदारी पेलण्याची भीती वाटत होती. कारण माझ्याकडून होईल का नाही? मी करू शकेल का नाही? याची मला भीती वाटत होती. पण त्या वेळेला माझ्याकडे काही पर्याय नव्हता. आणि मी माझ्याशी ठरवलं की, नाही, हे मी करणार आणि का नाही जमणार मला? यापेक्षाही मोठ्या जबाबदाऱ्या पुढे माझ्यावर येऊन पडणार आहे, ही त्याची सुरुवात आहे. जी मला पूर्णपणे पाडायची आहे. ती जबाबदारी म्हणजेच घरातले माझ्यावर पडलेले काम. त्यामध्ये घरचे तर आहेच, परंतु बाहेरचं प्रत्येक काम जे मी कधीही केलं नाही. मी नववीला होते. त्यावेळेला माझा दादा बारावीला होता. माझे बाबा शाळेमध्ये शिक्षक आहेत. आणि तेही बाहेरगावी आणि त्यामुळे त्यांचा दिवस पूर्ण जायचा. आणि त्यांना फक्त रविवार हाच एक सुट्टीचा दिवस होता. आणि त्यामुळे दादालाच सगळी कामं करावी लागत होती. बँकेमध्ये जाणे असो किंवा कोणत्या ऑफिस, मार्केटमधून किराणा आणणे असुदे वा कुठलंही काम असुदे. कारण दादाला

गाडी यायची आणि मला ती येत नव्हती. म्हणून बाबा प्रत्येक काम त्याच्याकडून करून घ्यायचे. ते कितीही लांब जाण्याचं असो वा कितीही मेहनतीचं. या सर्व जबाबदाऱ्या माझ्या दादानी पूर्णपणे पार पाडल्या. पण आता हे सर्व माझ्यावर आले. कारण माझ्या दादाला शिक्षणासाठी म्हणजेच इंजिनिअरिंगसाठी पुण्याला जायचं होतं. दादा खूप हुशार, प्रत्येक गोष्टीमध्ये तरबेज, मग ती कुठलीही असो. आणि माझ्यामध्ये असला कुठलाही अंश नव्हता. कारण माझ्यासारखी दुसरी कुठली आळशी मुलगी नव्हती. दादानी मला गाडी शिकवली. तेव्हा मी नववीत होते. प्रत्येक काम त्यांनी माझ्याकडून करून घेतले. आणि मी दहावीला असताना तो पुण्याला निघून गेला आणि माझ्या संघर्षाला सुरुवात झाली. कारण मी कधीही न केलेल्या गोष्टी मला करायच्या होत्या. खूप चुका झाल्या, वेळ पडल्यास मार सुद्धा खाल्ला. कारण त्या गोष्टीचा अनुभव नव्हता. ती शिकण्याची वेळ कधी आलीच नव्हती. पण त्या सगळ्या जबाबदाऱ्या मी पार पाडते आणि पाडत राहीन. आतापर्यंत मला खूप जबाबदाऱ्या पार पाडायच्या लागल्या. अशाप्रकारचे खूप अनुभव जीवनामध्ये आले. आणि ते खूप वेगवेगळ्या प्रकारचे अनुभव होते. काही ठिकाणी संघर्ष करावा लागला. पण यामधून मला माझी ओळख झाली. माझ्यामध्ये असलेले गुण, माझा आत्मविश्वास, कोणत्याही गोष्टीला तोंड देण्याची शक्ती मला मिळाली. माझ्यामध्ये निर्माण झालेली निडरता मला कळली. माझ्यामध्ये असलेले धैर्य, हुशारी, जिद्द, भावना, विचार करण्याची शक्ती मला कळली. मी कधीही मोकळा वेळ मिळाला तर मी माझ्या मध्येच रममाण असते. आणि पुढच्या आयुष्यामध्ये मी माझ्याशी नव्याने भेटिल. नव्याने स्वतःची ओळख करून घेईल. भविष्यात मला असेच संघर्ष यावे असे वाटते. कारण त्यामधून माणूस खूप काही शिकत असतो आणि यशस्वी होतो. त्यामुळे प्रत्येकाने स्वतःची ओळख करून घ्यावी, असे मला वाटते. कारण आयुष्य हे माणसाला खूप काही शिकवून जाते. कितीही व्यस्त जीवन असो, पण स्वतःला कधीही विसरू नका. कारण तीच आपल्या जीवनाची पुंजी आहे.

एक विचार

पायल देशपांडे
बी.ए. - ३

आधी स्वप्नं होती
मागोमाग स्वप्नभंग झाला...
मग वास्तवाचे चटके बसले
त्या चटक्यांनी टाळकी सरकली
कुणाची डोकी भडकली
कुणी फ्रस्ट्रेट झालं
कुणी जुळवून घेतलं
कुणा हाती धेट शस्त्र आली...
कुणी घुसून पुढे गेलं
कुणी मागे ते मागेच राहिले
कुणी आय.टी.चे पंख लावून
देशाबाहेर उडून गेलं.
कुणी देशातल्याच चाळीतून
वन बीएचकेत तिथून दू बीएचकेत
सरकत राहिलं
कुणाच्या नशिबी मॉल-मल्टिप्लेक्सची

थंड थंड मौनमज्जा आली
कुणी नुसतं घासत राहिलं
खदखद साचत होती डोक्यात
अचानक राखेचा धुरळा उडाला
आणि 'तरुण' देशात
मेणबत्यांची आग भडकली...!
रस्त्यावर उतरलेली गर्दी ओरडली
आता माझी सटकलीय!
आता तरी आपण विचार करणार?
की देश कुणीकडे चाललाय...

शैक्षणिक क्षेत्रात उंची गाठतांना
उत्कृष्टतेच्या ध्यास ठेवा.

शिक्षणाच्या बळावर
हनुमंतासारखी अवकाशात उंच झेप घ्या.

- प्रकाश पाठक

समस्या व संकटाला सामोरे जा! त्यातून शिका

रेवती साखरे

बी.एससी.-१

कहीं जीत बाकी है, कहीं हार बाकी है।

अभी तो जिंदगी का सार बाकी है।

आयुष्य हे काय असतं? खरं तर ते आता कळून चुकतंय. स्वप्ने काय असतात, आपले ध्येय काय असावे, असावे की नाही? आता याची जाणीव होते आणि ते पूर्ण करावे याची तळमळ मनाला वाटते. डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम असं म्हणतात की, 'मोठी स्वप्ने बघा.' कारण स्वप्न हे विचार करायला लावतात आणि कृतीत रूपांतर करतात. यामुळेच आपल्या आयुष्यात परिवर्तन घडते. मनुष्याचा जन्म हा काही कारणांसाठीच होतो. ते कारण शोधले म्हणजे मिळवलं.

माझ्या मते आपण जे काही करतो ते उत्तम करायला पाहिजे. विसरून जा की, तुमची स्पर्धा दुसऱ्या कुणाशी आहे. जे कराल ते उत्तम करा. जे केलं त्याहून अधिक खास करावं असे वाटले पाहिजे. कधीतरी स्वतःला विचारून पहा, आपण कशासाठी जगतोय! आपलं ध्येय काय? जगणं खूप सुंदर आहे, ते विसरू नका. एक गोष्ट लक्षात ठेवा, तुम्ही जेव्हा कुणी असामान्य बनण्याचा प्रयत्न करीत असता त्यावेळी जग तुम्हाला 'सामान्य' ठेवण्याचाच विचार करत असते. आयुष्य जगताना कुणाचा तरी आदर्श ठेवून जगायला पाहिजे. मी सुद्धा माझ्या आयुष्यामध्ये छत्रपती शिवाजी महाराजांना आदर्श मानते. कोणत्याही परिस्थितीला न डगमगता सामोरे जाण्याचे सामर्थ्य त्यांच्यात होते. प्रत्येकानेच प्रत्येक समस्यांना तोंड देईन, सामोरे जाईल. कारण म्हणतात ना, 'Strong is life, weakness is death'.

आजपासून पाच वर्षांनी तुम्ही कुठं असाल, हे तुम्ही आता केलेल्या प्रयत्नांवरूनच ठरू शकते. तुम्ही वर्तमानात काय करता हे महत्वाचं. भूतकाळात आणि भविष्यात घडणाऱ्या घटनेचा विचार जर वर्तमानकाळात करत बसले, तर आजचा दिवस हा

आपण गमावून बसलोच म्हणून समजा. आजचा दिवस जगा भूतकाळात घडलेल्या वाईट घटनेचा विचार केला व भविष्यात माझं कसं होणार असा विचार केला, तर सतत दुःखी राहाल. नेहमी कोणत्याही संकटाला हसून सामोरे जा. नेहमी सकारार्थी आणि I am going to make the best of every moment b'coz life could end at second. नेहमी वेळेचे भान असू द्या. कारण, एकदा वेळ-काळ निघून गेला, तर तो परत कधीच येत नाही हे विचारात ठेवून जगा.

आयुष्यातील सर्वात क्लेशकारक शब्द म्हणजे, मी ते करायला हवं होतं! मला ते येईल का? मला जमेल का? त्यामुळे आज जे वाटते ते करायलाच पाहिजे. कदाचित आपल्याजवळ सर्व असेल, पण वेळ नसेल. आपली वृत्ती नेहमी जे पाहिजे ते मी मिळविणारच अशी असावी.

रात नहीं ख्वाब बदलता है।

मंजिल नहीं कारवाँ बदलता है।

जब्बा रखो जीतने का।

क्योंकि किस्मत बदले ना बदले पर

वक्त जरूर बदलता है

नेहमी एक गोष्ट लक्षात ठेवा, 'तुम्ही जे काही आहात, आज ज्या काही गोष्टी जीवनात मिळवल्या त्या तुमच्या आई वडिलांमुळेच.' प्रत्येक विद्यार्थ्यांनी हे लक्षात ठेवायला पाहिजे की, आपले आईवडील आपल्यावर खूप प्रेम करतात. आपण त्यांच्याशी नेहमी आदराने वागले पाहिजे आणि असे कोणतेच कृत्य करणार नाही, जेणेकरून माझ्या आईवडिलांना माझ्याबद्दल घृणा वाटेल. अशी प्रत्येकाने शपथ घ्यावी.

आशावादी का रहावं?

यशश्री मलकापूरकर
बी.सी.ए.-१

कालची स्वप्नं, आजचे वास्तव व उद्याची आशा हेच मनुष्याच्या जीवनाचं सूत्र असायला हवं. त्याच्या जीवनात आशेची भावना इतकी महत्त्वपूर्ण असूनही, लोकांमध्ये एक गैरसमजूत प्रबळ आहे. ती म्हणजे कोणाकडूनही अपेक्षा करणं व्यर्थ आहे. कारण अपेक्षाभंगाचं दुःख मोठं असतं. खरंतर लोकांना आशावाद टिकवता येत नाही. जीवनाच्या कठीण काळात आशेचा किरणही दिसत नसताना मनुष्यानं नेमकं काय करायला हवं, हे जाणून घेण्यासाठी महान संशोधक एडिसन यांच्या जीवनातील एक घटना पाहू या.

थॉमस अल्वा एडिसन यांचा बहुतेक वेळ प्रयोगशाळेत व्यतीत व्हायचा. त्यांच्या कामकाजासाठी लागणाऱ्या सर्व वस्तू प्रयोगशाळेतच असायच्या. एके दिवशी प्रयोगशाळेला आग लागली. त्यांची कित्येक वर्षांची मेहनत जळून राख होतेय, हे ते उघड्या डोळ्यांनी पाहात होते. परंतु आश्चर्य म्हणजे, इतक्या कठीण प्रसंगी देखील एडिसन निराश झाले नाहीत. आपल्या मुलाला जवळ बोलावून ते म्हणाले, “जा, तुझ्या आईला इथे बोलावून आण. कितीही पैसे खर्च केले तरी पुन्हा तिला असं दृश्य पाहता येणार नाही.” त्यांची पत्नी घटनास्थळी पोहोचली, तेव्हा एडिसन तिला म्हणाले, “बघ, परमेश्वराने आपल्या सर्व चुका जाळून टाकल्या. आता मला पुन्हा नव्याने सुरुवात करण्याची संधी मिळाली आहे. तेव्हा मी तिचा पुरेपूर फायदा घेईन.” ही आहे आशा बाळगण्याची कला! खरंतर या प्रसंगामुळे एडिसन पूर्णपणे हताश होऊ शकले असते. एवढी मोठी दुःखद घटना घडल्यानंतर ते नाऊमेद होणं साहजिकच होतं. परंतु तरीदेखील आशेची कास न सोडता ते पुन्हा आनंदानं कार्यरत झाले. शिवाय त्यांच्याकडून झालेल्या आश्चर्यकारक संशोधनामुळे मानवी जीवनात क्रांतिकारी बदल झाले. हे देखील सर्वांना ठाऊक आहे.

एडिसनने जर एवढ्या मोठ्या दुर्घटनेनंतरही आशेची कास सोडली नाही, तर मनुष्य अनेक लहान-सहान घटनांमध्ये निराश का होतो? जेव्हा मनुष्याच्या मनाप्रमाणे गोष्टी होत नाहीत, तेव्हा तो नाऊमेद होऊन निराशेच्या गर्तेत का अडकतो? या बाबींवर सखोल मनन करण्याची आवश्यकता आहे. वास्तविक सदैव आशावादी राहणं हा ईश्वरीय गुण असून, सर्वांनाच या गुणाचं वरदान लाभलंय. मात्र मनुष्य या गुणाची प्रशंसा करणं विसरला आहे. तुम्ही एक दृश्य नेहमी पाहिलं असेल की, घरामध्ये वर्षभराचं धान्य डब्यांमध्ये भरून ठेवलं जातं. पण अनेकदा या धान्यामध्ये किडे होतात. मग हे किडे हळूहळू आतल्या बाजूनं वरवर चढत डब्याच्या बाहेर येण्याचा प्रयत्न करतात. पण डब्यावर थाप मारताच ते किडे पुन्हा डब्यातील धान्यात पडतात आणि लगेच ते पुन्हा वर येण्याचा प्रयत्न करू लागतात. पण जोवर ते धान्य साफ होत नाही, तोवर ते पुनःपुन्हा वर येण्याचा प्रयत्न करतात. जरा विचार करा. ते क्षुद्र किडेदेखील शेवटपर्यंत कचऱ्यात पोहोचण्याची आशा सोडत नाहीत. मग मनुष्य आनंद सफलता किंवा मोक्ष मिळण्यापूर्वीच आपली आशा का गमावून बसतो? उन्हाळा असो, पावसाळा असो अथवा हिवाळा... दुष्काळ पडो अथवा पूर येवो, सकाळ झाल्यावर कोंबडा आरवतोच. कोणतीही परिस्थिती असली तरी, नवीन सकाळ उगवल्याचा संदेश तो देतो. एक साधा कोंबडाही त्याच्या कामात कसूर ठेवत नाही. नैसर्गिक आपत्ती ओढवली तरीही आशेला घट्ट धरून नेहमीच्या वेळेला बांग देतो. मग मनुष्यच नेहमी निराशेचा सूर आळवण्याची चूक का करतो? त्याच्या मनात नवी सुरुवात करण्याचा विचार का येत नाही? बहुतेक शाळांमधून पुढील गीत शिकवलं जातं -

हम होंगे कामयाब... एक दिन।
मन में है विश्वास, पूरा है विश्वास

हम होंगे कामयाब... एक दिन।'

ज्या महान कवीनं हे गीत लिहिलं, त्याला नेमका कोणता संदेश द्यायचा होता, याचा कधी विचार केलाय? तो लोकांच्या मनात आशा जागृत करू इच्छित होता. या गीताच्या माध्यमातून त्यानं लोकांना सदैव प्रयत्न करत राहण्याचीच शिकवण दिली. म्हणूनच म्हणतात, कोशिश करनेवालों की कभी हार नहीं होती और मन में उम्मीद जगाएँ रखनेवालों की हार बेकार नहीं होती।'

आता, यापुढे जेव्हा दुःखद घटनांमुळे निराशेचे विचार

सतावतील, तेव्हा स्वतःला आठवण करून द्या, मी केवळ आशेचंच गीत गाणार आहे. ज्या ज्या वेळी आशेचा किरण हातातून निसटून चाललाय असं वाटेल, त्या-त्या वेळी वरील दोन्ही गीतं गुणगुणत राहा. अशा महान रचनाच विश्वासवाणी बनू शकतात. मनुष्य जर आशेचा किरण मुठीत घट्ट पकडून विश्वासवाणी उच्चारत राहिला, तर तो जीवनाचं परम ध्येय अगदी सहजरीत्या साध्य करू शकेल.

कविता

उठा मित्रांनो जागे व्हा, अपयशाला मात देण्यासाठी

सज्ज व्हा, यशाच्या शिखरावर चढण्यासाठी.

विझले जरी आज मी, हा माझा अंत नाही

असे ठणकावूनी सांगा स्वतःला.

हे सामर्थ्य नाशवंत नाही,

जळेल स्वप्न माझी,

अशी ती आग ज्वलंत नाही.

रोखण्यास वाट माझी,

कुठलीही परिस्थिती सज्ज नाही.

उठा मित्रांनो जागे व्हा,

पुन्हा इतिहास घडविण्यासाठी.

शाहू, फुले, आंबेडकर यांचा आदर्श घ्या,

जीवनात तुम्हा स्वतःला घडवण्यासाठी.

उठा मित्रांनो जागे व्हा,

स्वतःचं नशीब लिहिण्यासाठी.

यशाच्या त्या उंच शिखरावर

भरारी घेण्यासाठी,

उठा मित्रांनो जागे व्हा.

स्वतःला घडवण्यासाठी

आपल्या सोबतच समाज,

गाव, देश घडेल आपल्यासाठी.

उठा मित्रांनो जागे व्हा,

अपयशाला मात देण्यासाठी.

यशाच्या त्या उंच शिखरावर

भरारी घेण्यासाठी.

प्राची कांबळे

बी.एससी. - १ (मायक्रो.)

‘स्व’ची ओळख

स्वप्नील वानखडे
बी.एससी.-२

आज रोजी भारत हा देश आपल्या महान कर्तृत्वाने व परिश्रमाने जगातील ‘सहावी’ आर्थिक महासत्ता म्हणून विकसित होत आहे. देशाला नंबर एकची आर्थिक महासत्ता बनवायची असेल, तर सर्व भारतीय जनतेने सज्ज व्हायला हवे. विशेष म्हणजे सर्वांनी आपल्या अंगातील गुण, कौशल्य, पात्रता, कार्यक्षमता, ध्येय या सर्व बाबी लक्षात घेण्याची म्हणजेच सर्वप्रथम ‘स्व’ची ओळख करून घेण्याची नितांत गरज आहे.

"Know yourself I a way of success

If you know yourself then

You will achieve the goal

of your life.

साधारणतः Know yourself म्हणजे आपल्या भाषेमध्ये ‘स्व’ची ओळख होय. व्यक्ती हा विद्वान व जगद्विख्यात होण्यासाठी आधी त्या व्यक्तीला स्वतःची ओळख असणे हे महत्वाचे असते. महापुरुषांच्या चरित्राचे अभ्यासपूर्ण वाचन केल्यास असा निष्कर्ष निघतो की, आपल्या पवित्र व महान भारत देशामध्ये अनेक थोर पुरुष, युगपुरुष, महंत निपजले. त्या सर्व व्यक्ती-महात्म्यांना ‘स्व’ची ओळख होती. अशा महापुरुषांचे उदाहरण द्यायचे झाल्यास त्यामध्ये भगवान गौतम बुद्ध, संत कबीर, स्वामी विवेकानंद, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर व यांच्यासारखे अनेक मानवी उद्धारासाठी झटलेले महापुरुष. या सर्व महापुरुषांनी स्वतःला ओळखले व आपल्या विचारातून लोकांना कल्याणकारी उपदेश व संदेश दिला. तो उपदेश व संदेश अजरामर आहे व नेहमी अजरामर राहणार.

अडीच हजार वर्षांपूर्वी भगवान बुद्धांना ज्ञान प्राप्त झाले तेव्हा त्यांनी ‘सारनाथ’ येथे आपल्या संघाला उपदेश दिला, तो असा होता “मानवा स्वतःला ओळख. स्वतःच्या सद्गुणांना जाणून घे. असे केल्यास तू एका दिव्य भूमीवर पोहोचशील व

संपूर्ण यश संपादन करशील.”

मानवाच्या जन्माचा उद्देश समजावून सांगताना संत कबीरसाहेबांचा एक दोहा आठवतो, तो असा -

“आया था किस काम को।

सोया चादर तान।।

सुत संभाल रे गाफिला।

अपने आपको पहचान।।

संत कबीर यांच्या दोह्यामधून स्पष्ट होते की - अरे मानवा, तुझा जन्म कशासाठी झाला हे ओळख. दिवसरात्र येत-जात राहतील व तुझा सर्व वेळ आळसामध्ये जात राहील. तू जे ध्येय गाठण्यासाठी आला आहेस, ते ध्येय आळसवृत्ती धारण करून तू कसे पूर्णत्वास नेशील?

आज विज्ञान व संशोधन क्षेत्राची प्रगती होऊन यंत्रांचा उपयोग वाढल्यामुळे मानव हा आळशी होत आहे. अकार्यक्षम बनत आहे. पण मात्र व्यक्तींचा वेळ वाचत आहे. हा वेळ कामिक न घालवता आपले भारतीय लोक हा आपला बहुमोल वेळ प्रसारमाध्यमे व करमणूक यामध्ये घालवत आहेत. त्यांना हे कळत नाही की, आपल्याकडे असलेला प्रत्येक क्षण हा सोन्याचा कण आहे. म्हणून ते लोक वेळ निकामी गमावतात व इतरांकडे स्वतःच्या अपयशाची गाऱ्हाणे सांगतात. त्यांना ‘स्व’ची ओळख झालेली नसते हेच त्यांच्या अपयशाचे कारण असते.

ज्या व्यक्तीला ‘स्व’ची ओळख होते तो व्यक्ती आत्मविश्वास बनतो व नेहमी उच्च यश गाठतो. बरीचशी माणसे ही इतरांकडे जास्त लक्ष देतात, परंतु स्वतःचे गुण, कौशल्य, कार्यक्षमता ते न ओळखता, ध्येयाबाबत आत्मविश्वास न बाळगता अपयशी होतात. ‘स्व’ची ओळख असेल तरच व्यक्ती मनात आत्मविश्वास दृढ करू शकतो व आत्मविश्वासाच्या शक्तीने तो व्यक्ती उच्च यश गाठू शकतो. म्हणूनच डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

आत्मविश्वासाची महती सांगताना म्हणतात "आत्मविश्वासा सारखी दुसरी दैवी शक्ती नाही." आत्मविश्वासाचं एक उदाहरण मला स्पष्ट करावसं वाटतं ते असे मित्रांनो, आपल्या सर्वांना माहिती आहे की, १९४५ साली अमेरिकेने दुसऱ्या महायुद्धात जपान देशातील हिरोशिमा-नागासाकी या दोन शहरांवर बाँब टाकले होते. त्यामुळे तेथील लोक मृत्यूमुखी पडले, तर काही जखमी झाले. एवढे मोठे संकट जपान देशावर उभे ठाकले होते तरी तेथील देशवासीयांनी त्या नापिक जमिनीवर राहून सुद्धा विकासाचा अग्नी तेवत ठेवला व आत्मविश्वास बळकट करून देश पुन्हा नव्याने उभा केला. हे आत्मविश्वासाचे एक जिवंत उदाहरण आहे जपान देशातील सर्व लोकांना असा आत्मविश्वास होता की, ते देशाला पुन्हा महासत्ता बनवतील व ते यशस्वी होत आहेत. ते लोक हे सर्व करू शकले, कारण त्यांनी स्वतःच्या गुण, कौशल्य, योग्यता, कार्यक्षमता व दृढ इच्छाशक्ती ओळखली व ध्येय गाठले.

या उदाहरणातून बोध घेऊन आपल्या महान भारतमातेला नंबर एक ची महासत्ता बनवायची असेल, तर सर्व देशवासीयांनी सर्वप्रथम स्वतःच्या गुणांचा, कौशल्याचा, पात्रतेचा, कार्यक्षमतेचा, इच्छाशक्तीचा शोध घ्यायला हवा. स्वतःसोबतच भारतमातेचा विकास साधायला हवा. ही काळाची गरज आहे. त्यासाठी आपल्या अंतःकरणातून या दृष्टीने विचार करा व 'स्व'ची ओळख करून घ्या. स्वतःला ध्येयप्राप्ती, देशविकासासाठी झोकून द्या.

"मंजिले तो उन्हीं को मिलती है।
जिनके सपनों में जान होती है॥
यूँही पंख होने से कुछ नहीं होता।
हौसलों से उड़ान होती है॥"

‘स्व’ ओळखा

मान्य आहे मी पुका करतो
पण, जाणून कोणाचं मन नाही
दुखवत...
जगाकडून खूप शिकलो
पण, मात्र शेवटी एकटाच उरलो
फिरवतो पाठ स्वाभिमानाकडे
जगतो आहे इतरांसाठी
माहिती आहे मला...
इथं नसेल कोणी मदतीला

एकच लक्ष्य घेऊन उरी
मी ही घेईल उंच भरारी...
'स्व' ओळख करण्यास
उशीर झाला...
तरी प्रयत्नांचा कहर
बरसत राहिला
अनंत इच्छा घेऊन मनी
निघालो...
पूर्ण करण्यास माझी
स्वप्ननगरी...

विक्री साहू
बी.एस.सी. - २ (मायक्रो.)

स्वतःला ओळखा

वरद वाईकर
बी.एससी.-२

"The God gifted a special Art to every person from birth, but we unknown of it."

जगविख्यात शास्त्रज्ञ अल्बर्ट आईन्स्टाईन यांनी हे वाक्य लिहिले आहे. त्याप्रमाणे ईश्वराने सर्वांनाच जन्मतःच एक विशेष प्रकारची कला, गुण प्रत्येकालाच दिलेला असतो. फक्त ती आपल्याला माहीत नसतो. तसेच प्रसिद्ध चित्रकार पिकासो यांना लहान असताना मातीत काडीने रेघोट्या काढून चित्र काढायची आवड होती. ते पाहून त्यांच्या वडिलांनी त्यांना ड्रॉईंगबोर्ड आणून दिला व त्यानंतर पिकासो यांनी चित्रकलेमध्ये इतकी प्रगती केली की, ते जगातील उत्तम चित्रकार म्हणून नावलौकिकास आले. वरील दोन्ही उदाहरणात असे दिसते की, या दोन्ही व्यक्तींमध्ये जन्मतःच विशेष गुण होता, पण त्यांना सुद्धा तो गुण माहीत नव्हता. असे आपणा सर्वांमध्ये देवाने विशेष अशी एखादी कला, गुण, कौशल्य दिलेले असते, पण ते आपणाला समजत नाही. महाविद्यालयीन शिक्षणात आम्ही सर्वच विषय शिकतो, परंतु आपल्या असे लक्षात येईल की, कोणी खूप छान गाणं म्हणतो कोणी नकला-अभिनय करतो कोणी चित्र काढतो कोणी क्रिकेट, बुद्धिबळ किंवा दुसरे खेळ खेळतो. कोणी नवनवीन प्रयोग करतो. हे सर्व देवाने दिलेले आपल्याला वरदान आहे. ते कसे विकसित करावे, ओळखावे, समजावे ही महत्वाची बाब आहे. तर असा हा गुण आपण आपल्यातच असलेला जर आपणाला ओळखता आला, तर आपणही काही तरी विशेष आणि असामान्य कार्य करू शकतो. तरीसुद्धा Know yourself म्हणजे स्वतःला ओळखा आणि विशेष ओळख बनवा.

परमेश्वराने बनविलेल्या या सुंदर जगात आपणास आयुष्यात काही वेगळे करण्यासारखे खूप भरपूर आहे. आपण आपला आत्मविश्वास वाढवून नवीन कल्पना साकारणे फार गरजेचे

आहे आणि स्वतःला ओळखून त्यातील स्वत्वाच्या कलागुणांचा विकास केल्यास आपणही जीवनात यशस्वी होऊया.

"यशाचे मोठे शिखर आपली वाट पाहात आहे."

आपण आपणच आपल्या खऱ्या जीवनाचे शिल्पकार आहोत. कोणी आपल्याला काही म्हणो, परंतु आपण आपले ध्येय निश्चित ठेवूनच आपले कार्य चालू ठेवले पाहिजे आणि स्वतःसाठी जगलो पाहिजे. आणि आपला स्वभाव बदलून टाकला पाहिजे. कारण आपला स्वभावच आपले यशाची पायरी आहे.

"I am special in the world!"

असे म्हणतात की नोकरी मिळवणे इंटरव्यूमुळे शक्य असते. पण आपण इंटरव्यू हा बायोटाटा किंवा रिझ्यूममुळे प्रवेश सुकर करू शकतो. जसा उमेदवाराचा इंटरव्यू घेतला जातो त्यामध्ये त्याला पडताळाल जातं ते फक्त आणि फक्त त्याच्या असणाऱ्या रिझ्यूममुळे. म्हणून स्वतःचा एक सर्वांचे लक्ष्य वेधून घेणारा रिझ्यूम बनवणं हे महत्वाचं आहे. यामध्ये स्वतःच्या माहितीबरोबर आपली शैक्षणिक गुणवत्ता आणखी बाकीच्या गोष्टींचा प्रभावीपणे मांडणी व ती दिलेली माहिती खरी आहे का? हे पडताळणे ही महत्वाची गोष्ट आहे. म्हणून रिझ्यूम हा स्वतःचा स्वतः बनवलेला व दिलेली माहिती खरी असणारा दुसऱ्याचा कॉपी केलेला नसावा.

- रवींद्र गायकवाड, म.टा.

इंग्रजी विभाग

DISCOURSE IN CONVOCATION CEREMONY 2019

- Dr. D.M. Mankar
PDKV, Akola

I deem it as a great honour and privilege that I have been asked to deliver the Convocation Address today by the authority of Shankarlal Khandelwal College and particularly Principal of this College Dr. J.M. Saboo. At the outset, I congratulate all the students who are graduated today. You have reaped the fruits of your hard work receiving the driving licenses for obtaining jobs entering into business at all together new life with responsibility of nation, family and responsible citizenship. There is lot of expectation from each of the group i.e. family, society, nation and teachers. You are the torch bearer for others.

Some of you who have been specially recognized deserve our highest appreciation. All of you have gone through your respective courses of studies and have been adjudged to be worthy of the degrees that have been awarded to you. You are now ready to face the exciting world out there. You have to be an important part of the nation building process through your respective capabilities that you have acquired. Today there is ample scope for innovation and entrepreneurship. The way our country is evolving, the opportunities for the capable ones will continuously expand.

Dear graduates, till date you all enjoyed a protected environment which is well supported by your parents and teachers. Now it is time to prepare yourself to face the reality of the life. One must remember to live a life of fulfillment and try to achieve excellence by enriching other areas of your personality also.

In this world, there is nothing more sanctified and pious than knowledge but it is gained only after arduous and long time hard work. I would only say that this is just the beginning of the first step to gain knowledge which is a continuous process in life.

Dear Students! You might stop education but please do not cease the process of learning and acquiring new knowledge. Particularly, in science what you learnt yesterday as physiology or biochemistry can be biotechnology today. What is pathology today may be molecular biology tomorrow and genetic engineering day after. Hence continue your urge for acquiring knowledge.

The universities and more particularly the teachers should prepare our youth to play a key role in creating, sustaining and enhancing the relative competitive edge of our country. This would become more important as country moves up on the economic ladder. Our Universities and the faculty must therefore shape young people who can confidently engage themselves with the real life world and make an impact through their innovative capabilities. They should be able to do so in today's context as well as be ready to deal successfully with the emerging change. This task is crucially important to the future of India and all of us connected with education have a special role and responsibility in shaping that future.

Convocation is organized to formally accredit each of such students of this institution who completed the scholastic course; he or she had embarked upon. The parchments that have been handed over in the form of degrees signify your respective educational attainments. It is the end of one journey but the beginning of another. Each of the successful students today, is on the threshold from which one proceeds into the world of action with full of struggles. The discipline and education, which you have received here, would be your first and foremost asset. In your endeavor to get usefully and gainfully employed. You would be faced with the myriad trials and tribulations, sometimes bor-

dering on struggle for existence or even survival. Success would depend upon various factors including opportunity, aptitude and application. While you re-orientate your lives and attitudes to tailor them to suit the requirements of the tasks that you would undertake, the institution, which has molded you, would expect you to remember the importance of moral, ethics, scruples and discipline. Character is a matter of gradual and guided growth in which the parents and teachers play a decisive role.

Convocation is a special day in the academic calendar of a University. It marks the culmination of a phase of learning having satisfied that the student is now ready as a worthy and competent citizen, to face and contribute to the world at large; the teachers and elders deliver the final advice and blessings for further journey that the student is embarking upon. It is a solemn occasion for the students and also for the teachers. The bond between the teachers and the students that is supposed to have been built through years of mentoring brings in an emotional content to the Convocation day. I wish to use this occasion to thank all teachers who in their own way have contributed to shaping of the young minds while they were in the University.

For the first 15 years of your career, do not look at your wristwatch. In other words, work hard for long hours. Associate yourselves with seniors who are considered much more successful than others and who are respected more than others. Observe such people carefully to learn why they are successful and why are they truly respected. Have an ambition and a career goal that should be potentially within your reach so that when you retire 30 to 35 years later, you can look back at your career with full satisfaction and happiness.

Enjoy your job/ activity just as you enjoy your hobby or a favorite sport. There is no necessity to resort to flattery if you are honest, hard working and productive in a result-reoriented activity; such a behavior in turn will allow you to keep your self-respect intact. Avoid quarrels with your seniors as well juniors and keep your channels of communication always open.

The absolute integrity, devotion to duty, moral vision, courtesy, and desire to achieve perfection, spirit of inquisitiveness, liberal and secular outlook, self-confidence and fearlessness should be your hallmark.

The world is now highly interconnected and A3 (anyone, anywhere and anytime) connected society is fast taking shape. We are fast embracing knowledge driven economy worldwide. Technology is changing our lives faster than we would have imagined.

In order to keep ourselves abreast with the latest developments, it is important to inculcate the habit of learning throughout your life and translate the acquired knowledge to become job provider than job seeker. It will provide you enough strength and keep your moral high to meet the new challenges.

Dear students, you have brought laurels to this institution through your academic achievements and extra-curricular performances. Please remember that while discharging any duty, you hold on to the morals and teaching that you have gained through your parents, teachers and all the saints. Let your personality speak through your wholehearted works. It is now time for you to prove yourselves worthy of the investment, this institution and your parents have made in shaping you. I would extend my heartiest congratulations to every one of you who have received degree, and awards of excellence.

I congratulate you all. Work hard in your life so that in the years to come, Akola graduates will be respected in all walks of life, not only in India, but outside too. You will have an identity of your own.

While providing education, the teachers do not make any difference in teaching amongst the students. But there are some students who stood first or second in the class or make very prestigious position in the society or a successful businessman or a high position in the service and shows their differences amongst all the students.

The society, family and teachers expects to perform you the best in any sphere of life. After this degree of acquiring good position in life you may

develop ego or superiority complex over others. I would like to mention a story of Dr. A.H. Salunkhe in Marathi...

एक ३-४ वर्षांचा मुलगा वरात घोडा गोंडा जातांना बघतो- वडिलांनी खांद्यावर घेण्यासाठी हट्ट करतो- वडील खांद्यावर घेतात- मुलगा टाळ्या वाजवतो. वडिलांना न दिसणारा गोंडा त्या चिमुकल्या मुलाला दिसतो. ही उंची त्याला त्याच्या वडिलांमुळे आपसूकच मिळाली. अहंभाव, प्रौढी बाळगू नका. ही उंची आपणाला शिक्षकांमुळे, आईवडिलांमुळे प्राप्त झाली. त्यांचा मान ठेवा.

त्यांच्याच पुस्तकातले दुसरे उदाहरण - फूल-सूर्याकडून सात रंग घेतो. त्यातील जो रंग प्रकाशित करतो त्यावरून त्याची गुणवत्ता व महती ठरते. त्यामुळे आपण इतरांना किती आनंद व सुख देतो, दुसऱ्यांना किती मदत करतो यावरून आपली ओळख ठरते. कारण कितीही पैसे मिळविले, श्रीमंती मिळविली, तर त्याचा उपभोग घ्यायला शरीर साथ देईलच असे निश्चित सांगता येत नाही. या उलट येणारी पिढी मात्र आळशी, कृतिशून्य

निर्माण होऊ शकते.

हिंदीमध्ये एक वाक्य आहे, सुख-ऐश्वर्य और उम्र की आपस में कुछ बनती नहीं। कड़ी मेहनत के बाद सुख को घर ले आया तो उम्र नाराज होकर चली गई।

live life happily and satisfactory and help others to live happily. Once again I congratulate you all for obtaining the degrees and awards and wish you all the best in your future endeavor.

LAW OF SUCCESS

Sumedh Bodade
B.C.A. I

There is no more dangerous person dangerous to himself and to other than the person who passes judgement pretending to know facts.

To love praise, but not worship it, and fear condemnation but not go down under it, is evidence of a well balanced personality.

The person who sows a single beautiful thought in the mind of another person renders the world a greater service than that rendered by all the path-

finders combined.

There is no lazy man what may appear to be a lazy man is only an unfortunate person who has not found the work for which he is best suited.

Congratulate yourself when you reach that degree of wisdom which prompts you to see less of the weakness of others and more of your own, for you will then be walking into the great future.

EXPLORE THE INFINITE YOU!

Ms. Dimple D. Mapari
Asst. Prof. Dept. of English

Know Thyself! - Socrates
Knowing yourself is the beginning of all wisdom-Aristotle

He who know others is wise; he who knows himself is enlightened.-Lao Tzu

From time immemorial mankind has been haunted with the perennial question or quest and that is, 'Who am I?' What is the purpose of this life? From where do I come? And to where do I depart? and almost all the great philosophers across the planet have tried to answer this intriguing, tricky question with one simple reply and that is, 'Know Thyself' and by doing this probably you will find the answers to the above questions. Many philosophies of the world boil down to this seemingly simple answer of knowing oneself. But the fact is that when one tries to do so he/she finds that it is not as easy as it seems. Many a philosophers like Buddha has said 'Atta Deepa Bhava' 'Be thy own light' I think he wanted to say the same thing, that instead of searching outside for light, direction, guidance knowledge you just turn inside yourself and be the light which you wanted for yourself.

In this journey sometimes we get mesmerized by the fact that how unknown or little known we are about ourselves and we try to know people and understand them. There can be immense potential, unexplored arena of your personality which can very pleasantly surprise you, as they say, every person is unique, one should not try to imitate someone else, which he/she is not, rather try to be yourself. There is a beautiful word called '*khudrang*' meaning who has its own unique colour or demeanor which

is not found elsewhere. So everyone should have his or her own colour different than others making our world a beautiful rainbow of colours and shades. It may also mean to be self sufficient for anything. When one is self sufficient the chances of high esteem and high self image are greater. Let us take a look at different domains from this point of view.

Psychological-

I feel that when one is at peace with oneself, then only he /she can be at peace with others. Be yourself as you are unique, in the art of imitation you may lose the original. You can Decide Determine and Do. But for that first of all you have to analyze and explore yourself, broadly it can be SWOC or any such method but on more micro, precise and subtle levels, one has to know the shades, of one's own personality.

Philosophical / Spiritual-

'So aham' 'Aham Bramhasi' all that resides or is contained in the universe is within me. 'Pindi te Brahmandi.' or put it in other words, 'the Kingdom of heaven is within you; and whoever shall know himself shall find it'

'Are are Dnyaana Zalasi pawan, tuj tuze dhyaan kalo aale' is in a way a self talk by Dnyaneshwar Maharaj. He is mentioning that he has found the enlightening light within himself.

Sartre the famous philosopher in dealing with Existentialism theory calls one as 'free organic individual'

Fredrich Nietchze, another philosopher says - 'To become what you are' by confronting to mass morality and by acknowledging the existing potential and responsibility.

Its like the structure is already built in/ default every individual is unique. It is like a phone coming with pre existing app, one has to just find it out and start working upon it to achieve what Nietchze says- 'to become what you are' it suggests that it is already there, it's an in built feature.

Every person has the capacity to do wonderful things with his or her life. when people under achieve in any aspect of their life it is their beliefs that are responsible for holding them back from taking major or risk involved decisions. Self limiting thoughts unknowingly become our beliefs and restrain us from achieving big goals in our lives. Every individual cannot be at par in all the aspects, inferiority in one field dominates our thinking in other fields also. The universal law of Belief says that whatever we believe, it becomes our reality. So why not believe in positivity, believe in achieving, believe in hard work that gives assured results? The most common and hence most harmful beliefs are self limiting, and ironically no one externally can be blamed for it, it is us only who stop us. It is like locking yourself in a room and aspiring for stars, one cannot achieve them until and unless one unlocks himself/herself from that room. And that room symbolically here is our self limiting ideas.

Some guiding points in knowing oneself could be-

- * To determine strengths and try to overcome or change fears / weaknesses into positivity.
- * To decide exactly and precisely where you want to see yourself.
- * Discipline yourself to act exactly the way, the person in your dream would act.
- * Thus you adopt the values, qualities and characteristics required to be the person you want to be.
- * This will result in stronger positive beliefs which are instrumental in creating positive values.
- * Once you act in accordance with your beliefs, your future will be unlimited and so you would also be!

In 'Kalki the Future of Civilisation' Dr. Radhakrishnan states-

"It is by transforming ourselves that we shall be able to transform the world. The soul of all improvement, it has been rightly said, is the improvement of the soul...No one is truly saved until the world is saved" (p. 50, 54).

As Cited many times by Swami Vivekananda-Chapter 6: Sankhya-yoga.

(Gita 6.5)

*uddhared atmanatmanam
natmanam avasadayet
atmaiva hy atmano bandhur
atmaiva ripur atmanah*

A man must elevate himself by his own mind, not degrade himself. The mind is the friend of the conditioned soul, and his enemy as well.

Why it is so important to know oneself, is because by doing so one come to terms with so many things,

- * It can be accepting who and what you are.
- * Believe in yourself.
- * Trust yourself and your potential
- * Resulting into self confidence.
- * Working on oneself.

Which will lead to having people who are in harmony with themselves and will not get easily disturbed or depressed. Because "In 2016, the Centre for the study of Developing Societies in partnership with Konrad Adenaur Stiftung conducted a survey of the attitudes, anxieties and aspirations of India's young population. The findings revealed that 12% of youth reported feeling depressed often, and 8% said they felt lonely quite frequently." (Asad Ali and Tabassum Barnagarwala , You Are not the Only One, The Sunday Express Magazine EYE. 29 April 2018)

Hence Know Yourself and unlock your capabilities, no need to be depressed or to feel lonely, only you can energize yourself! Let us discard these negative feelings and embrace only the positivity that is there in the universe.

HOW TO KNOW YOURSELF ?

Prem Aatota
B.A.2

"To know yourself is the beginning of wisdom." This famous quote is often attributed to Socrates. But what exactly do you know when you know yourself? this writeup will reveal some elements of self knowledge that can help you underlook for clues to these important building blocks of Self.

Happiness - You will be happier when you can express who you are. Expressing your desires, moreover, will make it more likely that you get what you want.

Less Inner conflict - When your outside actions are in accordance with your inside feelings and values, you will experience less inner conflict.

Better decision making - When you know yourself, you are able to make better choices about everything, from small decisions like which sweater you'll buy to big decisions like which partner you'll spend your life with. You'll have guidelines you can apply to solve life's varied problems.

Self control - When you know yourself, you understand what motivates you to resist bad habits and develop good ones. You'll have the insight to know which values and goals activate your will-power.

Resistance to social pressure - When you are grounded in your values and preferences, you are less likely to say "yes" when you want to say "no".

Tolerance and understanding of others - Your awareness of your own foibles and struggles can help you empathize with others.

Vitality and Pleasure - Being who you truly are helps you feel more alive and makes your experience of life richer, larger and more exciting.

Now that you are convinced that self knowledge is worth having, we'll move on to those "VITAL Signs" of self knowledge.

The building of self: your VITALS

The capital letters in "VITALS Sign" from an acronym for the 6 building blocks of self, or VITALS for short. The letters stand for : Values, Interests, Temperament, Around the clock, Life Mission and Goals and Strength/ Skills.

The details -

V = Values - Such as helping others being creative, "health" financial security and so on are guides to decision making and motivators for goals. Research shows that just thinking or writing about your values can make it more likely that you take healthy action, for example. The motivation provided by worthwhile values can also keep you going even when you are tired, as shown in many Psychology experiments. If you want to self motivate, know your values.

I = Interests - "Interests" include your passions, hobbies and anything that draws your attention over a sustained period of time. To figure out your interests, ask yourself these questions : What do you pay attention? What are you curious about? What concerns you? The focused mental state of being interested in something makes life vivid and may give you clues to your deepest passions.

T = Temperament - "Temperament" describes your inborn preferences. Do you restore your energy from being alone or from being with people? Are you a planner or go-with the flow type of person? Do you prefer details or Big ideas? Knowing the answers to temperament questions like these could help you gravitate towards situation in which you could flourish and avoid situations in which you could not.

A = Around the clock Activities - The "around-the- clock" refers to when you like to do things. At what time of day does your energy peak?

If you schedule activities when you are at your best, you are respecting your innate biology. As I

look back on my life.

In every areas, it's easier to enjoy life when you don't waste energy pretending to be someone you aren't.

L = Life Mission and Meaningful Goals - What have been the most meaningful events of your life? This was a question I liked to ask when my friends were discussing this topic. Ask yourself the same question. "What have been the most meaningful events of your life?" You may discover clues to your hidden identity to your career and to life satisfaction.

S = Strength - "Strength" can include not only abilities, skills and talents, but also character Strengths such as loyalty, respect of others, love of

learning, emotional intelligence, fairness and more. Knowing your strength is one of the foundations of self confidence; not being able to acknowledge your own superpowers could put you on the path to low self esteem.

When you've made a discovery about one of your VITALS Sign, You'll feel a sense of excitement. Acting of self knowledge will give you energy and save your energy. You'll feel free and stronger.

KNOWING YOURSELF IS THE BEGINNING OF ALL WISDOM

Vaishnavi Mohorir
B.A.-II

Aristotle said that "knowing yourself is the beginning of all wisdom." Yes, its true when a man starts to know himself it is a sign of self identification. Knowing yourself means understanding your strength and weakness, your passion and fears, your desires and dreams, your likes and dislikes and your tolerance and limitations. Knowing yourself means knowing your purpose in life. For what purpose you are born in this world. What is your aim, achievements, goals, what are your capabilities, expectations from life. etc.

Every person is different, unique. Every person has different specialities, different likings. But till the end of life man is unaware about his hidden qualities. Because todays man is busy in his work, he is busy in earning and spending. He likes to live in materialistic world.

Man should have to know that there is huge difference between reality and elusion. All time man loves to live in dreamland. He wonders in dream and becomes happy. He don't know that it is a temporary happiness. It will not stay for lifelong.

To remove all this misunderstanding man should know himself completely in good manner. He should not be unaware about himself. Man should always try to keep away himself from virtual world and he should be always alert about the reality and surroundings.

At last I want to say that "A wise man does not see his foot on the ground, he always watches his next step.

Poonam Tihila
BA

- Swami Vivekanand

- Swami Vivekanand

- Swami Vivekanand

It sounds sense of self worth and belief in ability to act includes sense of humor. It does not personalize other's behavior or make assumptions about

intent basis for Achievement. Initiative, optimism and courage.

3) Self - management -

1) Achievement - Try to do your best every day by recognizing your values, goals and dreams, focus, on learning and teaching what to do better so continually work to reaching goals.

2) Initiative - Seize opportunities by using groups core values in making decisions and clarifying choices. Create opportunities either than wait.

3) Optimism - Seeing upside in events by viewing setbacks as learning opportunities and not personal flaws.

4) Social awareness -

1) Organizational awareness : builds on empathy and is directed to the organization.

Including the guiding values and unspoken rules operation among people. It is basis for change catalyst and teamwork and collaboration key to focus on the whole.

2) Service - Fosters an emotional climate

where people are in touch with the customer or client and keep the relationship or track.

5) Relationship Management -

1) Inspiration : Inspire and create resonance with a compelling vision or shared mission.

2) Developing others : Cultivate peoples abilities, challenge status, and champion new order.

3) Teamwork and collaboration : Friendly collability, model respect, helpfulness, co-operation. Draw others into active commitment to collective effort, build spirit and identity.

These all are important to know ourself. To be an aware Human being, the above said points are really important and make ourself as an Ideal or a responsible person.

End is not the end. If fact END means Efforts Never Die.

(Reference : From website : Boyatzis, Richard, Mckee Annis 2002)

KNOW YOURSELF

Hemant Gaygol
B.A.-II

To Know yourself is your first priority, if you don't know who you are, then its difficult to achieve any thing. To improve our social status we must be aware of our strength, weakness likes dislikes observe ourself and be aware of our moods, reatcions and response to what is happening to us. Observe that how these changing mood, reaction and response to what is happening to us. Observe that how these changing moods, emotions, affects your state of mind. Knowing who you are is always important than other knowing who are you. there are many interesting personalities in our society where we can

observe them and it will help us to become more in tune to ourself, knowing yourself is one of the important life skills, knowing and understanding ourself better, leads to reaching appropriate goals ultimately living more successful life.

How to know yourself as a kind of challenge for us. Because we cannot observe our own bad qualities. And hence its going to be difficult to know ourself and such thinking leads to the mental problems like ego, selfishness, etc. But how are we actually, knowing that is very important. We have to identify

that all in-side us and accept it. By doing this, we are improving ourselves and preparing ourselves for our future. It means you are on the path of success, so not knowing our self will lead to confusion and wasting much time in facing problems. We have to understand the importance of knowing oneself. So always be calm, when its about your bad qualities, understand it improve it and start moving ahead.

Moving towards our ambition without knowing ourself is like the journey whose destination is not known and we are just travelling like a stuped fellow. So understand the meaning of your presence in this world because life is much deep and much shallow too. In this world there are two types of ways

to get rid of problems and find our own happiness.

The first way where we can get rid of problems by taking, critical decisions and second way, we can struggle, strive for better and enjoy our life happily. It is our responsibility to find better way for ourselves. For all of those things we need to understand ourselves.

Life is very beautiful and easy. It is easy when all things happen good to us and for happing good thing with us, we must be on right track and to be on right track, knowing ourself is very important. Hence know yourself and enjoy every great movement of your life.

BELIEVE IN YOURSELF "YES YOU CAN"

Triveni Wankhade
B.Sc. I

To dream the impossible dream
To fight the unbeatable foe
To bear with unbearable sorrow
To run where the brave dare not to go
To right the unforgivable wrong
To love the pure and chaste from afar
To reach that unreachable star
This is my quest to follow that star
No matter how hopeless, no matter how far

The biggest secret of being successful is to "Identify you abilities." You must know "what are our abilities?" We use SWOT analysis to identify ourself. If you want success you first identify your strength and your weakpoints and lastly the opportunities and threats before you. All these four points relate with Identifying yourself. that means we can become successful. If you know "what type of person you are."

We must know all about ourself. All our abilities, all our weakpoints which can become obstacles for us to achieve our goal. Most of the great personalities have identified themselves and identified all the weakpoints. They have overcome their own weakpoints.

"Hence I want to say that
Life is not about finding ourself
Life is about creating ourself."

Maintaining a big silence and doing our work continuously will help us to get our goal more faster. If we want to become successful we don't want to compete with others, our real competition is with ourselves. We must want to know all our weakpoints and win the battle against ourselves. Day by day increasing our strength in our work and continuously doing our work will increase ability and make us more powerful. Hence I Suggest all friends not to compete with others but check and compare yourself

with your past. We must take lessons from our past failure. Also maintaining mental peace will help you to achieve your goal faster.

We all have enough potential that you can do anything and everything. Only need is to identify our abilities and know yourself. We want to utilize our energy in proper direction then success is ours.

At last I want to give all my friends good wishes for their bright future. So have a very bright future friends and "Best of Luck" once again.

Believe yourself

That you can do anything and everything

Identify yourself

You have enough potential to do something

Set your high goals

Difficulties and problems may exist

But remember that

If you Try "Impossible is Nothing."

WHO AM I ?

Sadanand Pargharmor

M.Sc.-I

Identity is considered to be the qualities, beliefs, looks and expressions that make a person or social group. And self identity is a set of beliefs we have about ourselves. Such as a racial and gender identity or academic and professional success.

"Who are you is not for the sum of your past?" Family friends and life experiences "who is the person you call 'I' after all.

Self identity consists of at least two layers, a personal identity and social one how we perceive ourselves but also how other's perceive us. Social identity and a sense of belonging go hand in hand. We begin integrating our social identity into our own self identity during childhood, when being ostracised on the basis of ethnic or sexual identity can cause a psychological damage.

"your false identity may be found somewhere between your imagined self and outside your comfort zone." Many people define themselves by their religious political or spiritual beliefs. Others by their lifestyle. Some will identify with a physical or mental condition they might have.

"True identity is formed through self awareness, by letting go of conditioned thoughts and beliefs."

Most people aren't interested in where our passion and interests lie. So what the question really means is How do you earn a living? But what we do for a living doesn't always match what we identify with.

"Your work is to discover your world and then with all your heart give yourself to it - Buddha."

SHORT BUT SWEET TIPS

Rutuja Nandgaonkar

-B.C.A.-I

God gives you that
Which you deserve
Not that
What you desire

Love the hearts
That hurts you
But don't hurt the heart
That loves you

Do all the good you can
To all the people you can
In all the ways you can
Strive to achieve

Not wealth, not fame
But strive to humanity
Which will carry your name

KEY OF SUCCESS

Pranali Gawai
B.Sc.-II

If you want to succeed, you need to set goals. Without goals you lack focus and direction. Goal setting not only allows you to take control of your life's direction, it also provides you a benchmark for determining whether you are actually succeeding. Think about it : having a million dollars in the bank is only a proof of success, if one of your goals is to be among riches. If your goal is to practice acts of charity, then keeping the money for yourself is suddenly contrary to how you would define success.

To accomplish your goals, however, you need to know how to set them. You can't simply say, "I want & expect it to happen. Goal setting is a process that starts with careful consideration of what you want to achieve & ends with a lot of hard work to actually do it. In between, there are some very

well-defined steps that transcend the specifics of each goal. Knowing these steps will allow you to formulate goal's that you can accomplish

"The key of success is to focus on goals, not obstacles."

The Five Golden Rules.

- 1) Set Goals That Motivates You.
- 2) Set SMART Goals
 - Specific
 - Measurable
 - Attainable
 - Relevant
 - Time Bound
- 3) Sets Goals in Writing
- 4) Make an Action Plan
- 5) Stick With it!

KNOW THYSELF AND BELIEVE IN THYSELF

Vaishnavi Sontakke
B.A.-II

Many times we say that I know who I am. But actually we can't understand our weak points which make us inconfident. When we think about ourself we must understand our interest, likes, hobbies, then do action on this. When we judge someone we don't know properly that person and started to judge them.

What I believe is expecting the acceptance from others around us, you must accept yourself first. Then only you can make progress and be a self confident person.

"Tell me about yourself " how to answer the number one job interview question?

Believe it's possible and visualize it. Also act in a way that is consistent with where you want to go and you should take action towards your goals. Do not let fear stop you. Nothing happens in life untill you take action. When you believe in yourself and believe success is possible for you. It is simple to make a choice and to decide in mind and change your life for the future succes.

हिंदी विभाग

सफलता का मंत्र

प्राची कांबले

बी.एससी. - १

दुनिया लाखों लोगों से भरी हुयी है। कुछ लोग सफल है, तो कुछ लोग असफल हैं। कुछ लोग पैसा कमाने के बाद भी दुःखी हैं और कुछ कम पैसा कमा के भी खुश है। ऐसा क्यों हैं? अपने आपको आगे ले जाने और सफल बनाने की कोशिश में तो हर इन्सान लगा हैं, लेकिन क्यों कुछ लोग सफल नहीं हो पाते, क्यों कुछ लोग अपार धन सम्पत्ति कमाने पर भी खुद को पीछे ही पाते हैं।

बिना संघर्ष कोई महान नहीं होता,
बिना कुछ किये जयजयकार नहीं होता,
जब तक नहीं पडती हथोडे की चोट,
तब तक कोई पत्थर भी लोगों के लिए
भगवान नहीं होता।'

जो लोग सफल होते हैं, वो लोग भीड़ से हटकर कुछ नया करते हैं। उनमें कुछ नया करने और इतिहास बदलने का जोश होता हैं। वो अपने फैसले खुद लेते हैं।

शमा परवाने को जलाना सिखाती है,
श्याम सूरज को ढलना सिखाती है।

लेकिन ठोकरें ही एक मुसाफिर को चलना सिखाती है।

असफल होने के कारण वो खुद की सोच कायम नहीं रखते और असफल हो जाते है।

हम लोग अल्बर्ट आइन्स्टाइन को जानते हैं, क्योंकि वो एक महान वैज्ञानिक थे। लेकिन विज्ञान तो उनके जन्म से पहले से ही सब जानते हैं, अगर दूसरे लोगों की तरह उन्होंने भी केवल पुरानी किताबे पढकर परीक्षा पास किए होते और शायद ही हमने कभी उनका नाम सुना होता। उन्होंने उन किताबों को पदा और

कुछ अलग करने का सोचा, और अपनी इस रचनात्मक व अलग सोच के कारण विज्ञान और खुद को एक अलग पहचान दिलायी. अल्बर्ट आइन्स्टाइन कहते है-

"Not everything that counts can be counted.
And not everything that's counted truly counts."

अगर आपको जीवन में सफल होना है तो अपनी अंदर की प्रतिभा को पहचानना होगा, जीवन में आप कुछ हासील करना चाहते हो तो वह, सकारात्मक सोच, पूरी सच्चाई और लगन के साथ होनी चाहिए। आपको पहले ये जानना होगा कि, वास्तव में आप क्या करना चाहते हैं।

टूटने लगे हौसले तो ये याद रखना,
बिना मेहनत के तख्तो-ताज नहीं मिलते,
ढूँढ लेते हैं अंधेरों में मंजिल अपनी
क्योंकि जुगनू कभी रोशनी के मोहजात नहीं होते...

मेरे दोस्तों, हर इन्सान में एक खासियत होती है और कुछ कमजोरी भी, लेकिन हम उस कमजोरी को ही अपनी ताकद बना लेनी चाहिए। हमारी कमजोरी ही हमारी ताकद होनी चाहिए।

एक और मेरे दोस्त, किसी के बारे में बोलते समय या करते समय चतुर्मुखी कसौटी पर सोचना चाहिए।

कोशिश के बावजूद हो जाती है कभी हार
होके निराश मत बैठना ऐ यार
बढते रहना आगे हो जैसा भी मौसम
पा लेती मंजिल चींटी भी गिर गिर कर कई बार।

अगर एक बन्दर को पानी में तैरने के लिए बोलेंगे, तो वह नहीं तैर पायेगा, और एक मछली को पेड पर चढने के लिए कहेंगे तो

मछली कभी पेड पर नहीं चढ़ पायेगी. क्योंकि दोनों के अंदर अलग खासियत है।

हर इन्सान के अंदर एक अलग खूबी होती है। बस जरूरत है उस खूबी को पहचानने की। जिस दिन आप वो पहचान गये उस दिन आपका लक्ष्य आपके आँखों के करीब होगा. दोस्तो, हमें अपनी पहचान समाज में बनानी होगी, हमें अपनी खूबी लोगों को दिखानी होगी।

संघर्ष में आदमी अकेला होता है,
सफलता में दुनिया उसके साथ होती है,
जिस-जिस पर ये जग हँसा है,
उसी ने इतिहास रचा है...

हमारा आज हमारा कल है। दोस्तों, भीड़ का हिस्सा ना बने, अपनी अंदर छूपे प्रतिभा को पहचाने। उसके अनुसार फैसले ले और आगे बढ़े। अपने फैसलों को किसी डर या दूसरों के कहने पर तब तक ना बदले जब तक अपनी मंजिल को पा ना ले। आज हम क्या कर रहे हैं, उस पर हमारा कल है। हमें खुद को पहचानना होगा। हमारी अच्छी कृति हमारे देश के लिए अच्छी होनी चाहिए।

हर सपने को अपने साँसों में रखो
हर मंजिल को अपने बाहों में रखो
हर जीत अपनी है बस अपने लक्ष्य को
अपने निगाहों में रखो।

पहचान

एक पहचान हो अपनी भी।

एक अरमान हो अपना भी।

जी को सब जीते है मगर।

बस जिन्दगी पर

अहसान हो अपना भी।

रिश्त पाने के लिए

कई लोग जग जाहीर है।

अपनी चोरी छुपाने के लिए

कई लोग माहीर है।

मगर दुनिया से अलग

एक ईमान हो अपना भी।

चाहते है इस दुनिया में बस खुशी।

और कोई चाहता है होठों पर एक हँसी

मग इसी के लिए मुकाम हो अपना भी।

इस दुनिया से अलग कुछ करने की चाहत है।

अपने ही पंखों से उठने की चाहत है।

मग उंची उड़ान के लिए

एक आसमान हो अपना भी।

ज्ञानेश्वरी थोरात

बी.ए. ३

खुद की पहचान

वेष्णावी घाटे

बी.एससी.-१

There is a story behind every person. Don't judge a someone if you don't know their story.

Dear friends

मेरे मन में एक सवाल है, जो मैं आप सभी से पूँछना चाहती हूँ की, आप सभी अपने आप से पूँछे, "मैं कौन हूँ?" वो जिसे दुनिया देखती है, या फिर वो जो आप दुनिया को दिखाना चाहते हो। वो जो तुम सबके सामने हो या फिर वो जो तुम सिर्फ अपने सामने होते। "तुम कौन हो?" इस सवाल का जबाब देने के लिए हमारे पास पूरी जिंदगी पड़ी हुई है।

अगर आप जो चीज जैसे है उसे देख पा रहे है, वैसे नहीं जैसी दुनिया देखती है, तो समझ लीजिये आपने खुद को जान लिया है।

I respect somebody who absolutely peaceful, no matter what I respect those who knows life correctly.

मुझे लगता है कि हमें जल्द से जल्द खुद की पहचान कर लेनी चाहिए। खुद को जान लेना चाहिए। क्योंकि मेरा मानना है कि, "एक मिनट में तो जिंदगी नहीं बदलती लेकिन एक मिनट सोच कर लिया गया फैसला पूरी जिंदगी बदल देता है।"

इसलिए हमें अपने आप से ये सवाल पूँछना चाहिए की, "मैं कौन हूँ?" मैं खुद में ही खुद को ढूँढ नहीं पा रही थी। ऐसा लग रहा था मैंने अपने आप को कहीं खो दिया है। वो कहते है ना 'सबसे बड़ा रोग, क्या कहेंगे लोग।' लेकिन अब खुद को पहले से बेहतर जान लिया है।

इसमें मैं अपनी जीवन की बातें share करना चाहती हूँ। दसवी तक मैं बहुत पढ़ाकू टाईप की सीधी-साधी लड़की थी। मैं अपने life की कुछ उसूलों के साथ जीती थी। मेरे लिए पढ़ाई से महत्वपूर्ण कुछ नहीं था। जीवन को enjoy भी बहुत करती थी। लेकिन सब कुछ एक लिमिट में था। पर जब मेरी कॉलेज

लाइफ शुरू हुई तो मेरी जिंदगी का एक नया पाठ शुरू हुआ। मैं अपने आप में पूरी तरह बदल गई थी। मेरी लाइफ के ११ व बारहवी ये दो साल मैंने बहुत मोजमस्ती की। दोस्तों के साथ मजे, मस्ती, धमाल, without any ambition without an aim बिना किसी परवाह के। ये गलत था या सही मुझे नहीं पता था। वैसे भी कॉलेज जीवन में सही गलत का मतलब देखता भी कौन है। लेकिन अगर आप उन लोगों में से हो जो अपनी जीवन उसूलों से जीते है तो उनके दूर जाने पर आपका अंतर्मन आपको खाने लगता है। मैं भी उन्हीं में से एक थी।

Sunday मेरे लिए funday नहीं बल्कि मेरे extra hours study plans के लिए था। लेकिन अब मैं बिलकूल बेफिक्र हो गई थी। मेरे दिन की सुबह दोपहर को और रात ४ बजे होती थी। बिना किसी फिक्र और परवाह के ये मेरी Life का शेड्यूल बन गया था।

दूसरों के करीब आने के लिए मैं अपने आप से बहुत दूर जा चुकी थी।

एक दिन मुझे एक पुराना अखबार मिला। जो ७ जून २०१६ का था। जो माँ ने बहुत संभालकर रखा था। उसमें मेरी फोटो छपी थी। दसवी में ९४% के साथ में मेरिट लिस्ट में थी। वो पासपोर्ट साइज फोटो school uniform में था। वो कहते है ना की तस्वीरों में बहुत ताकद होती है। उस तस्वीर में मैं अपने आप को पहचान नहीं पा रही थी। वो मासूमियत, उन छोटी छोटी आँखों में बड़े बड़े सपने अब मुझे नजर नहीं आ रहे थे। उस तस्वीर को देखकर मुझे ऐसा लगा की, मैंने अपने आप को कई खो दिया है।

मेरी इस बेफिक्र कॉलेज लाइफ की वजह से मुझे failure भविष्य का बहुत बड़ा झटका भी लगा था। १२ वी में एंट्रन्स एक्जाम, एनईईटी, जेईई में मैंने पासिंग के मार्क्स भी नहीं ला

सकी थी। उस तस्वीर को देखकर एहसास हुआ की हर परीक्षा में अच्छा आने वाली लड़की पासिंग के मार्क्स भी ना ला सकती।

अब मैं जान गई थी की, मुझे क्या करना है। मुझे मेरे सपनों को, मेरे जिंदगी के बजूद को फिरसे ढूँढना था। अपने आप से इतना दूर जाकर वापस अपने आप तक का रास्ता ढूँढना था। ये आसान काम तो नहीं है, लेकिन उसकी खोज में निकलना एक अच्छी बात है। और तो अब मेरे लिए बहोत जरूरी बन चुका था।

जिंदगी में मैंने एक बात जान ली है, दर्द में हम अकेले और

खुशियों में सारा जमाना साथ है।

अकेले रहना सीख लो

क्योंकि सहारे कितने भी सच्चे हो

एक दिन साथ छोड़ ही जाते है।

दोस्तों, चाहे आप हजारों दिलों में अपना घर बनाने की कोशिश क्यों न कर लो, श्याम होने पर तो अपने ही घर लौटना है। "तुम कौन हो?" इस सवाल का जवाब तो सिर्फ तुम्हें ही देना है।

खुद को जान ले खुद को पहचान ले

वरद वाईकर

बी.एससी.-२

खुद को अपने विचार, स्वभाव की हमें जानकारी चाहिये। खुद की पहचान होना चाहिये। हमें अपने सकारात्मक और नकारात्मक भावनाओं का ज्ञान होना चाहिये।

जब जब हम अपनी खुद की पहचान नहीं बनायेंगे तब तक हमें सादा चपरासी भी हमें नहीं पहचान पायेंगे। उस के लिए खुद का आत्मपरीक्षण खुद की क्षमता की जानकारी होनी चाहिये। कारण की आज के विद्यार्थी पर कल का भारत निर्भर है। भविष्य में हमें जिल्हा पोलिस अधिक्षक, जिल्हाधिकारी, डॉक्टर हमारी पहचान हमें वहां तक पहुँचायेगी।

हमें प्रशासन में कुमार बक्शी, गुप्ता, रावत ऐसे व्यक्ति दिखते है। कारण की उन्होंने बचपन से ही अपना लक्ष्य निश्चित कर लिया था। माता-पिता भी बचपन से उन्हें एकही सपना बताते है। बेटा तुम्हे डी.एम. नहीं तो सी.एम. बनना है। और माता-पिता उन्हें उस हिसाब से तैयार करते हैं। उन्हें एमपीएससी और युपीएससी की परीक्षा दिलवाते है। हमें खुद को पहचानना है। उस पहचान को परिणाम देना, तभी हम कोई उँचे पद पर स्थान दे पायेंगे।

डॉ. आंबेडकर कहते है- 'पढो और बढो।' पढाई ही हमारी भविष्य की पूंजी है। जो समय पढाई करना चाहिये हम नवयुवक और कहीं फैसे रहते है। राजकारणी व्यक्ति ऐसे होते है। वो केवल अपना काम निकालते है। और छोड देते तब हमारा इधर का भी समय निकल जाता है। हमारे हाथ में कुछ नहीं आता।

जो व्यक्ति पाँव से चलता है वो केवल अंतर पार कर सकता जो व्यक्ति मस्तिष्क से चलता है वह अपना ध्येय प्राप्त कर सकता है। इसके लिये हमें बडे-बडे महान नेता साधु-संत इनकी जीवनी पढना चाहिये, उनके विचार हमारे जीवन में उतारने की कोशिश करनी चाहिये। आज हमने अगर योग समय संघर्ष, चिकाटी में निकाल लिया तो हमारे आगे साठ वर्ष खुशियों से भर जायेंगे। हमारा आज ही हमारा कल, जो बोओगे वही पाओगे।

खुद को जाने

प्रणिता पाटील

एम.एससी. - १

आत्म-ज्ञान के प्रमुख टिप्स हम में रुचि रखते हैं।

आप किस तरह के व्यक्ति हैं जो प्यार में आकर्षित होते हैं।

रिश्तों में व्यवहार के कौन से कठिन पैटर्न आपके शिकार हैं।
काम में आपकी प्रतिभा क्या है?

आपको सफलता/असफलता के आसपास क्या समस्याएँ
हैं?

आप कैसे प्रतिक्रिया बारे में सोचते हैं।

जब आप जीवन से निराश हो चुके होते हैं तो आप क्या
करते हैं?

आपके पास किस तरह का स्वाद है।

क्या आप अपनी गुजरती शारीरिक भावनाओं और अपने
विचारों के बीच अंतर कर सकते हैं?

यदि आपके पास इन मुद्दों के ठोस जवाब हैं तो आप स्वयं
को पर्याप्त ज्ञान वाले व्यक्ति के रूप में बात करने में सक्षम होंगे।

एक आत्म-ज्ञान क्यों और कहाँ मायने रखता है? आत्म-
ज्ञान एक केंद्रिय कारण के लिए महत्वपूर्ण है, क्योंकि यह हमें
अधिक से अधिक खुशी और पूर्ति का मार्ग प्रदान करता है।
आत्म ज्ञान की कमी आपको दुर्घटना और गलत महत्वाकांक्षाओं
के लिए खुला छोड़ देती है। आत्म-ज्ञानके सही प्रकार से पूर्ण
होने के कारण, हमारे पास दूसरों के साथ व्यवहार करने और
हमारे जीवन के चुनाव के निर्माण में त्रुटियों से बचने का एक
बड़ा मौका है।

आईए, उन क्षेत्रों के कुछ उदाहरणों पर गौर करें जहाँ आत्म-
ज्ञान मायने रखता है।

१) प्रेम - आत्म-ज्ञान के बिना सभी प्रकार की समस्याएँ

हो सकती हैं।

२) आत्म-शक्ति - अपनी आत्म-शक्ति को जानों की आप
क्या कर सकते हैं। आत्म शक्ति के बारे में एक अच्छा उदाहरण
है जोकि डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम के बारे में है। उनके
कॉलेज के दिनों में उनके अध्यापक ने एक परियोजना सौंपी थी।
लेकिन उन्होंने दी परियोजना दिए हुए समय में पूर्ण नहीं की,
इसलिए उनके अध्यापक ने जीनको एक बात कही थी कि,
"अगर आपने ये परियोजना ३ दिनों के अंदर नहीं की तो
आपकी स्कॉलरशिप बंद कर दी जाएगी।" तो डॉ. कलाम पूर्ण
तरीके से सुन्न हो गए और सोचने लगे की, यदि स्कॉलरशिप बंद
हो गई तो मुझे कॉलेज छोड़ना पड़ेगा। पढ़ाई रुक जाएगी। तब
से उस परियोजना पर ध्यान से काम करने लगे और उन्होंने वह
परियोजना एक दिन में ही पूर्ण कर दी। जब उनके अध्यापक को
देखने आए तो वो आश्चर्यचकित हो गए। उन्होंने कहा की, ये
परियोजना पूर्ण करने के लिए बहोत समय लगता है, तो तुमने
इसे एक दिन में कैसे पूर्ण कर दिया? और मैं यह बात जानता
था कि, तुम कर सकते हो। तुमने अपनी आत्म शक्ति इसमें
लगाई और तुमने इसे एक दिन में ही पूर्ण कर दिया।

प्राचीन ग्रीस में दार्शनिक समाज ने प्रसिद्ध रूप से घोषित
किया कि अपरिचित जीवन जीने लायक नहीं था। यह पूछने के
लिए कि सभी दार्शनिक आज्ञाओं का क्या काम किया जा सकता
है? उन्होंने जवाब दिया, "अपने आप को जाने।"

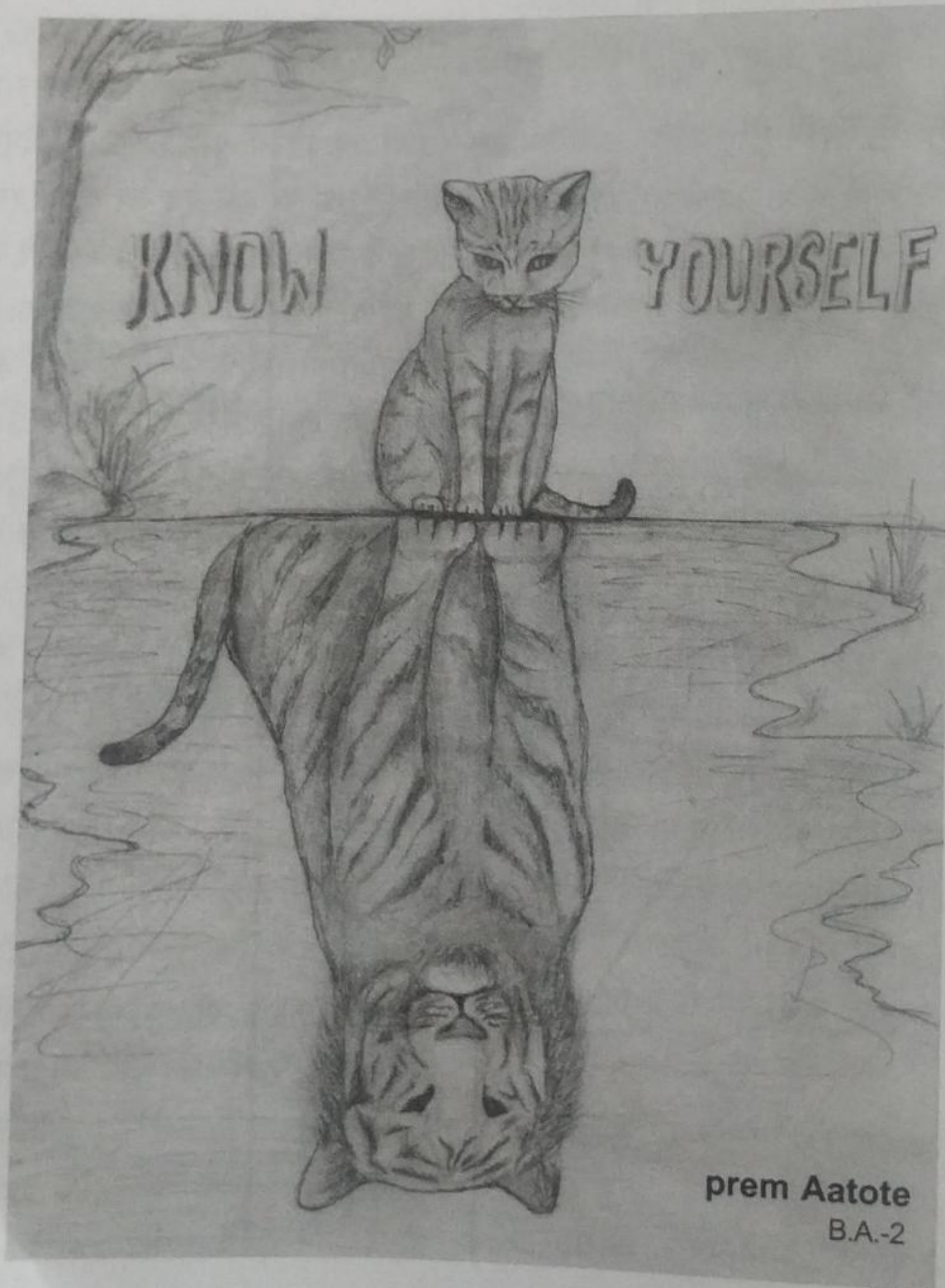
स्वयं को जानना हमारी संस्कृति में असाधारण प्रतिष्ठा है।
इसे वस्तुतः जीवन का अर्थ माना गया है। यह लगता है जब
कोई इसे सुनता है अत्यधिक प्रशंसनीय होता है, फिर भी कुछ
और प्रश्न पूछने के लिए इसके मूल्य को रोक दिया जाता है।
आत्म-ज्ञान इतना प्रतिष्ठित अच्छा क्यों है? आत्म-ज्ञान की

कमी के साथ आने वाले खतरे क्या है? और वास्तव में अपने बारे में क्या जाना चाहिए? हम ऐसी बातें कैसे सिखते हैं? और आत्म-ज्ञान प्राप्त करना कठिन क्यों है?

जब हम आत्मज्ञान के बारे में बात करते हैं तो हम आमतौर पर एक भावनात्मक या मनोवैज्ञानिक प्रकार के एक विशेष प्रकार के ज्ञान के लिए प्रवृत्त होते हैं। एक लाख चीजें हैं जो आप संभवतः अपने बारे में जान सकता है।

एक बार जो ज्ञान आपने संपादित किया है वो आप कभी नहीं भूलते। इसलिए जहाँ आपको कुछ नया ज्ञान संपादन करने का मौका मिले तो उसे छोड़ना नहीं चाहिए। इस बात से आपकी आत्म-शक्ति बढ़ती है। और आप अच्छी तरह से खुद और जान सकते हैं।

खुद की पहचान है जरूरी

विशाल राऊत

बी.ए.-२

आपको जानकर हैरानी होगी, पर जब आप खुद को बदलोगे तब आपको दुनियाकी कोई भी चीज नजरअंदाज नहीं कर सकती क्योंकि जब आप खुद के बारे में सब कुछ जान जाओगे तब आप अपने अंदाज से जी सकेंगे। और अपने अंदाज में जीने का मजा कुछ और ही है। अगर आप अपने अंदाज में ना जी सके तो दुनिया के डर से आप अपने जीवन में कभी सफल नहीं हो पाओगे। घबरा जाता है ऐ दिल, डगमगाने लगता है ये हौसला ये सोचके की मैं हार न जाऊ। कापने लगते है ये पैर जोर से कपकपाने लागते है ये लब्ज ये सोचके कि मैं हार न जाऊ। हृदय की बाते हृदय में रह जाती, मेरी कहानी अधूरी रह जाती ये सोचके की मैं हार न जाऊ।

मैं आप सभी को बता देता हूँ, आप इस बात पर जरा गौर से सोचियेगा जरूर। गिर जाना हार जाना नहीं होता, असफलता कोई दाग नहीं। तेरे हार में ही तेरी जीत है और यहीं जीवन की रीत है। “जीवन में हारा न होता तो जीतता कैसे? और लडा न होता तो योद्धा कहलाता कैसे? लोग कहते है, असफलता जो है वो सफलता की पहली सीढ़ी है। और मैं कहता हूँ कि सीढ़िया उन्हें मुबारक हो जिन्हें छत तक जाना है। हमारी मंजिल तो आसमा हैं, हमें हमारा रास्ता खुद बनाना है। आपको अपनी मंजिल खुद पार करना है। खुद को पहचानना है। “वो कोई और चिराग होते है जो हवाओं से बुझ जाते हैं। हमने तो जलने का हुनर भी तूफानों से सीखा है।”

नाकामयाबी एक पूरी किताब है जिसके आखरी पन्नों पर कामीयाबी लिखी है। जो कामयाबी हासिल करने के लिए ही तो तुम्हें वो नाकामयाबी की पूरी किताब पढनी है मेरे दोस्तों.... क्योंकि “फेल्युअर यूजर्स को खत्म कर देता है, और वही फेल्युअर कामयाब लोगों को इन्स्पायर कर देता है।”

फिरसे वापस आने के लिए। मैंने दुनिया में कुछ ऐसे भी लोग देखे है जिनके पास काबिलियत है पर उन्हें ऐसा लगता है अगर मैं नहीं कर पाया तो मुझसे नहीं हुआ तो मैं नहीं कर पाया तो, इस डर की वजह से वो लोग उनके पास काबिलीयत होने के बावजूद भी अपने जीवन में कुछ नहीं कर पाते और समय निकल जाने के बाद कहते है, ‘काश मैंने प्रयास किया होता तो आज कुछ है उससे थोडा अलग ही होता।”

“कौन कहता है इन्सानकी मौत सांसे रुकजाने से होती है।

मुझे ऐसा लगता है इन्सान की मौत, आशा और उम्मीदों को खोनेसे होती है. मेरे ये निजी विचार है। मुझे ऐसा लगता है जिस इन्सान की अंदर आशा न हो, उम्मीद न हो ओ एक चलती फिरती लाश है। क्योंकि इस तरह के लोग दुनिया के डरसे कुछ नहीं कर पाते, उनके लिए एक बात बताता हूँ।

“मुझे पता नहीं, पर इतना जरूर कहूँगा हर दिन चलने वाले कही ना कहीं पहोच ही जाते है।” जिंदगी है छोटीसी इसमें कुछ कमाना सीखो. कमाना दौलत नहीं, इज्जत और नाम सीखों। इसमें कुछ खोना तो कुछ पाना सीखो। खुद भी हसो दूसरे को भी हसाना सीखो। अपनो को ही नही गैरों को भी गले लगाना सीखो। दुःख भी आएंगे, सुख भी आएंगे।

सब में समान रहना सीखो गर्दन झुकाकर नहीं,
उठाकर जीना सीखो

जब एक पल बैठते तो खाली तुम

उस पल में कुछ करना सीखो

कहतेहै गया समय वापस नहीं आता

समय अनमोल है उसे गँवाना नहीं बचाना सीखो

बडी देर लगी समझने में हमें की जालीम को रूलाने के लिए
हम हँसना पडा, हमे हँसना पडा.....

तू युद्ध कर...

माना हालत प्रतिकूल है,
रास्ते पर बिछे शूल है
रिश्तों के नाम पर जम गई धूल है
पर तू खुद अपना अवरोध न बन
तू उठ.... खुद अपनी राह बना

तू निश्चय कर
माना सूरज अंधीरे में खो गया है
पर रात अभी हुई नहीं यह तो प्रभात की बेला है
तेरे संग है उम्मीदे, किसे कहा तू अकेला है
तू खुद अपना विधान बन,
तू खुद अपना विधान बन....

तू निश्चय कर
सत्य की जित ही तेरा लक्ष्य हो
अपने मन का धीरज तू कभी न खो
रण छोड़ने वाले होते हैं कायर
तू तो परमवीर है, तू युद्ध कर, तू युद्ध कर
इस युद्धभूमी पर तू अपनी विजयगाथा लिख
जितकर के जंग तू बन जा वीर अमिट

तू खुद सर्व समर्थ है,
वीरता से जीने का कुछ अर्थ है
तू युद्ध कर, बस युद्ध कर....
तू निश्चय कर....

विवेक ढबळकर
बी.एस.सी. - ३

लक्ष्य यदि निश्चय किया तो

लक्ष्य हमेशा बड़े रखो
लक्ष्य पर हमेशा चले चलो।
सम्भव है इसमें बाधाएँ भी आयें
पर बाधाओं से लड़ते चलो।
लक्ष्य हमेशा बड़े रखो।।

कोई गरीब है तो कोई अमीर
पर सबकी अपनी अपनी तकदीर
हर मंजिल तुमको मिल जायेगी,
गर कर्तव्य पथ पर बटे चलो।।
लक्ष्य हमेशा बड़े रखो।।

दौलत के लालच में न फंसना तुम
गलत राह पे न मुड़ना तुम
घू लोगे एक दिन पर्वत शिखर तुम
गर पर्वत के सीने पर चले चलो
लक्ष्य हमेशा बड़े रखो।

यदि निश्चय किया है मन में
तो बड़े से बड़े तूफानों से लड़ जायेंगे हम
कोई भी परिस्थिती आये न घबरायेंगे हम
यदि निश्चय किया हमने....

स्वप्निल विश्वनाथ धुडें
बी.एस.सी. - ३

संस्कृत विभाग

विद्यार्थीजीवनम्।

कल्याणी जोशी

बी.ए.-३

नित्यनिरंतरता नवता, कार्यप्रति इच्छाशक्तिश्च इति त्रीणि शब्दानि, पालनं कृत्वा सफलं भवेत्।

ये विद्यानां अर्थिनः सन्ति त एव विद्यार्थिनः कथ्यन्ते। येषां मनसि सर्वदा विद्याप्राप्तये वैक्लव्यं दरीदृश्यते तदनुरूपञ्च प्रयत्नमपि ते जनाः आदर्शभूतविद्यार्थिनः भवन्ति। विद्यार्जनाय महत्कष्टमपि तृणाय मन्यन्ते तस्मिन्नेव कार्ये चैव आनन्दः अनुभूतये। भोजनपानमनोरञ्जनादिकार्याणि परित्यज्य ईदृशाः जनाः दैहिकविकासं प्रति न चिन्तां कुर्वन्ति। तेषां जीवनं तु ज्ञानस्य सञ्चयवितरणरूपे कार्ये एवे समाप्तं भवति। यथोक्तम् विद्यार्थित्वं मया स्तुत्यं जीवनं क्लेशनाशनम्।

धर्मार्थकाममोक्षाणां साधनं ज्ञानदायकम्॥

पुरा महर्षिभिः कृत्स्नं मानवजीवनं चतुर्धा विभक्तम्। जीवनं शतवर्षात्मकं स्वीकृत्य प्रथमं पञ्चविंशतिवर्षात्मकं जीवनकालः ब्रह्मचर्यः कथ्यते। इवमेव विद्याध्ययनस्य सर्वोत्तमा वेला कथ्यते। बालकाः अस्यां वेलायां स्वगृहेभ्यः गुरुगृहं ऋषिकुलं विद्याध्ययनाय सद्गुणार्जनाय च जग्मुः। ऋषिकुलाः कस्मिंश्चिद् वने एव निर्मिता आसन्। तेषु सदाचारिणः गुरवः निःस्वार्थभावनया स्वान् शिष्यान् अपाठयत्। शिष्याः अपि गुरुणाम् आदेशानां सर्वदा सर्वथा पालनं चक्रुः। अस्मिन् काले वेदवेदाङ्गानाम् अध्ययनम् अभ्यासं च करणीयम् इति महर्षिभिः विहितम्। विद्यार्थिनां कृते भोजनादित्यवस्थापि गुरुभिः एव अभवत् छात्राणां कृते स्वाध्यायारिक्तं न किमपि कर्तुं विहितम्। तेषामुपरि किमपि चिन्ताभारं नासीत्। इदमेवकारणमस्ति यद् आदर्शभूतछात्रस्य महर्षिभिः पञ्चलक्षणानि प्रतिपादितानि

काकचेष्टा बकध्यानं श्वाननिद्रा तथैव च।

अल्पाहारि गृहत्यागी विद्यार्थी पञ्चलक्षणाः॥

सर्वेषां छात्राणां कृते आदर्श छात्ररूपे प्रतिष्ठां प्राप्तुम् उपरिलिखितानि पञ्चलक्षणानि अवश्यमेव सेवितव्यानि। यथा

काकः सर्वदा चेष्टते यत् कुत्र भोजनं मिलिष्यति कुत्र कथं च सुरक्षां प्राप्स्यति तथैव विद्यार्थिभिः सर्वदा करणीयं प्रयतनीयं च।

यथा बकस्य ध्यानं सर्वं स्वलक्ष्यरूपमकशादिषु जन्तुषु केन्द्रितमस्ति तथैव विद्यार्थिनोऽपि निजोद्देश्यरूपां विद्याम् अधिगन्तुं प्रयत्नं कुर्युः। श्वाननिद्रावद विद्यार्थिजनैः अल्पकालाविधं यावत् शयनं करणीयम् अल्पाहारं तु पठनाय अत्यावश्यकम्। यो जनः बहुभोजनभक्षी अस्ति तेन रात्रौ पठनाय जागरणं न सम्भवति। गृहस्य त्यागं तु विद्यार्थिनां कृते परमावश्यकं प्रतिभाति। साम्प्रतिकाः विद्यार्थिनः पूर्णरूपेण गृहत्यागं कर्तुं न शक्नुवन्ति। परं उपरि निर्दिष्टानि अन्यानि चत्वारि लक्षणानि पालयितुं समर्थाः भवितुं शक्नुवन्ति ते उक्तानि सर्वाणि लक्षणानि तु तेषामेकान्तविद्यार्जनं प्रवर्तकानि एव सन्ति।

अस्माकं प्राचीनैः ग्रन्थैः इदं प्रतिपादितं यद् “अध्ययनं परमं तपः।” वस्तुतः विद्यार्जनं कठिनतमं तपः वर्तते। विद्यार्थीजीवने अनेकाः मानसिकार्थिकपारिवारिक समस्याः आपतन्ति याभिः समस्याभिः पराजयं स्वीकृत्य विद्यार्थिनः स्वमार्गाद् भ्रष्टाः भवन्ति। दुःखरूपे जीवने व्यक्तेः धैर्यस्य परीक्षा भवति। ये जनाः धैर्यवन्तः सन्ति ते एव स्वजीवन परीक्षायौ सफलतायाः पात्राणि भवन्ति। अत एव विद्यार्थिनां कृतेऽपि विद्याध्ययनाय धैर्यस्य महती आवश्यकता वर्तते।

विद्यार्थीजीवनं तु मानजीवनस्य निर्माणाय मानवेभ्यः अवसरं प्रददाति। अस्मिन्नेव काले सर्वविधानां मानसिकबौद्धिकशक्तीनां विकासाय अस्मिन् जीवने पर्याप्तम् अवसरं भवति। बालकानां निर्मलनिर्दोषबुद्धौ यत् किञ्चिदपि पाठ्यते तत् सर्वं दृढिभूय तदनुरूपं संस्कारमपि निर्मितीते, येन संस्कारेण मानवाः जीवनपर्यन्तं आचरन्ति। तैः जनैः अयं स्वर्णिमकालः अध्ययनादितरेषु कार्येषु व्यतीतः कृतः तेषां जीवनं तु पश्चात्तापयुक्तं भवति। यैः च अध्ययने एव ईदृग्विधस्य कालस्य सदुपयोगः कृतः तेषां सम्पूर्णम् अवशिष्टं

जीवनं सुखसमृद्धिसम्पन्नं चिन्तारहितं च भवति.

विद्या द्विविधा- लौकिकी पारलौकिकी च। लौकिकविद्याः अध्ययनप्रभावेण मानवाः भौतिकसुखसमृद्धयर्थं निरन्तरं प्रयतन्ते। परन्तु लौकिकसुखमेव केवलं मानवस्य मनसि शान्तिं प्रददातुं न शक्यते। द्वितीया विद्या तु पारलौकिकम् आध्यात्मिकं सुखं दातुं समर्थास्ति। आध्यात्मिकं सुखमेव वास्तविकं सुखं मन्यते विद्वाद्भिः। परं "शरीरमाद्यं खलु धर्मसाधनम्" इति उक्त्युसारमेव शरीर पोषणायपि किञ्चित् कार्यं अवश्यमेव करणीयम् अतः साम्प्रतिके युगे काचिद् अर्थकरिविद्यायाः अध्ययनं विद्यार्थिभिः अवश्यं करणीयम्।

अध्ययनकाले अध्येतृभिः स्वचरित्रनिर्माणाय अपि प्रयतनीयम्। सचरित्रयुक्ताः विद्यार्थिनः एव भाविनिकाले सर्वकारस्य व्यवस्थायाम् उच्चपदं प्राप्नुवन्ति। विद्याध्ययनस्य केवलं इदमेव प्रयोजनं यत् येन केन प्रकारेण अर्थोपार्जनं भवेद् अपितु चारित्रिकबलं विकासायपि निरन्तरं प्रयतनीयम्। अस्य कृते तामसगुणसम्पन्नः आहारः परिहर्तव्यः। जीवने सरलताविचारे औदार्यचिन्तने सामञ्जस्य च अवश्यमेव जनयितव्यम्। इन्द्रियनिग्रहस्यापि

विद्यार्थिजीवने महत्वपूर्णं स्थानं विद्यते। अनुशासनम् अपि पालयितव्यं विद्यार्थिभिः। बुद्धिविकासेन सह शारीरिक विकासोऽपि विधेयः। प्रतिः प्रतिदिनं शयनं त्यक्त्वा अवबुध्य दैनिकक्रिया करणानन्तरं व्यायामोऽपि अवश्य करणीयः। खेलनमपि विद्यार्थिनां मानसिकशक्तिविकासे महत्वपूर्णं भूमिकां निर्वाहयति। अतः विद्यार्थिभिः सायंकाले क्रीडाक्षेत्रे एकत्रीयभूय स्वस्वरूपचिन्तनकुलं क्रीडनं आवश्यकम्।

अस्मिन् भौतिकवादिनि युगे विद्यार्थिनः अध्ययनं प्रति विशेषाभिरुचिं न प्रदर्शयन्ति। सर्वास्तु दिक्षु 'नकल' इत्यस्य प्रचारो दृश्यते। विद्यार्थिः स्वकार्यं परित्यज्य इतस्ततः भ्रमन्त दृश्यन्ते। परिणामतः ते जीवने किञ्चिदपि कार्यं कर्तुं न समर्थाः भवन्ति। अद्यतनाः युवकाः एव भाविनि काले देशस्य कर्णधाराः भविष्यन्ति। यस्य देशस्य युवकानां ईदृशी शोचनीया दशा वर्तते किं भविष्यति तस्य देशस्य। अतः विद्यार्थिभिः अवश्यमेव दत्तचित्तयुक्तः भूत्वा अध्ययने संलग्नं भवितव्यम् इति। विद्या ददाति विनयम्।

योजनानां सहसं तु शनैर्गच्छेत् पिपीलिका।
अगच्छन्वैनतेयो ऽपि पदमेकं न गच्छति॥

न लभन्ते विनोद्योगं जन्तवः सम्पदां पदम्।
सुराः क्षीरोदविक्षोभ मनुभूयामृतं पपुः॥

नात्युच्चशिखरो मेरूनातिनीचं रसातलम्
व्यवसायद्वितीयानां नाप्यपारो महोदधिः॥

महाजनस्य संसर्गः कस्य नोन्नतिकारकः।
पद्मपत्रस्थितं तोयं धत्ते मुक्ताफलश्रियम्॥

विवेकः सह संयत्या विनयो विद्यया सह
प्रभुत्वं प्रश्रयोपेतं चिन्हमेतन्महात्मनाम्॥

स्वभावं न जहात्येव साधुरापद्गतो ऽपि सन्।
कर्पूरः पावकस्पृष्टः सौरभं लभतेतराम्॥

श्लाघ्यो लोके जयति महतामुज्ज्वलो ऽयं निसर्गः
धवलयति समग्रं चन्द्रमा जीवलोकं।
किमिति निजकलडक नात्यसंस्थं प्रमार्ष्टि।
भवति विदितमेतश्चायशः सज्जनानां॥

नीतिशतके मनुष्यप्रवृत्तयः।

ऋतुजा शिरसाट

बी.ए.-१

नीतिशतकम् इति नीतिशास्त्रस्य महान् प्रसिद्धः ग्रन्थः। तत्र भर्तृहरिणा मानवस्य दशप्रवृत्तिनां वर्णनं कृतम्। अस्मिन् लेखे तासु कतिपयाः श्लोकाः स्पष्टीकृताः।

परिक्षीणः कश्चित् स्पृहयति यवानां प्रसृतये
स पश्चात् सम्पूर्णा धरित्रीं गणयति तृणसमाम्।

अतश्चानेकान्ता गुरुलघुतयार्थेषु धनिनाम्
अवस्था वस्तूनि प्रथयति च संकोचयति च।

श्लोकः अर्थपद्धत्यां अस्ति। कविः प्रतिपादयति यत् वस्तूनां महार्घता मूल्यं च क्रेतुः शक्त्यां निश्चितं भवति। यथा क्रेतुः क्रयशक्तिः तथा तस्य प्रतिस्पन्दः। कश्चित् निर्धनः धान्यस्य प्रसृतये स्पृहयन्ति। किन्तु धनस्य प्राप्तेः अनन्तरं सः धरित्री अपि तृणसमाम् गणयति।

वह्निस्तस्थ जलायते जलनिधिः कुल्यायते
तत्क्षणात् मेरुः स्वल्पशिलायते मृगपतिः सद्यः कुरुङ्गायते।

व्यालो माल्यगुणायते विषरसः पीयूषवर्षायते
यस्याङ्गे ऽ खिललोकवल्लभतमं शीलं समुन्मीलति॥

अस्मिन् श्लोके शीलस्य महत्त्वं मानवीजीवने वर्णयति कविः। शीलं मनुष्यस्य परमं भूषणं इति भर्तृहरिणा अन्यस्मिन् श्लोके वर्णितम्। यस्य शीलं अमलं च वर्तते तस्य कृते किमपि कठिनं नास्ति इति कवेः आशयः। कठिानि कार्याणि तस्य कृते लघूनि सुलभानि च सन्ति। यस्य शीलं तस्य कृति जलैव अस्ति। जलनिधिः नाम सागरः कुल्या इव मेरुपर्वतः स्वल्पशिला इव, सिंहः हरिणः इव, व्यालः नाम नागः माला इव, तथा विषं अमृतं इव वर्तते।

संतप्तायसि संस्थितस्य पयसो नामपि न ज्ञायते

मुक्ताकारतया तदेव नलिनीपत्रस्थितं राजते।
स्वातौ सागरशुक्तिसंपु टगजं तज्जायते मौक्तिकं
प्रायेणाधममध्यमोत्तमयुगाः संवासतो जायते॥

अस्मिन् श्लोके भर्तृहरिणा सज्जनसंगतेः लाभः वर्णिताः।
अत्र सः जलस्य उदाहरणं ददाति।

त्रीषु भिन्नभिन्न परिस्थितिषु जलस्य त्रयः विविधाः परिणामाः सन्ति। यथा जलबिन्दुः संतप्तायसि पतति क्षणात् एव नष्टः भवति। तादृशं यदा वयं अधमेण सह सख्यं कुर्मः अस्माकं अवस्था अपि जलबिन्दोः समानं भवति। जीवनं नष्टप्रायं भवति। सः एव जनबिन्दुः कमलपत्रे पतति तदा सः मौक्तिकं इव भाति न मौक्तिकं भवति। मध्यमेन सह सख्यस्य परिणामः तदेव वर्तते। मनुष्यः मौक्तिकवत् भाति किन्तु साक्षात् मौक्तिकत्वं प्रति न गच्छति। यदा सः एव जलबिन्दुः स्वातीनक्षत्रे सागरे शुक्तौ पतति, तस्य मौक्तिकं एव जायते। तथैव यदा उत्तमेण सह वयं सख्यं कुर्मः। तदा वयं अपि उत्तमगुणानां संचयः एव भवामः। इति कवेः आशयः।

जाड्यं द्विमति गण्यते व्रतरुचौ दम्भः शुचौ कैतवं
शूरे निर्घृणता ऋतौ विमतिता दैन्यं प्रियालापिनि।

तेजस्विन्यवलिप्तता मुखरता वक्तव्यशक्तिः स्थिरे
तक्तो नाम गुणो भवेत्स गुणिनां यो दुर्जनैनाङ्कितः॥

जगति दुर्जनाः बहवः भवन्ति। ये गुणिनां गुणेषु अपि दोषाः पश्यन्ति। यदि कश्चित् मनुष्यः लज्जाशीलः दुर्जनः तं जाड्यः मन्दमति इति नाम्ना निन्दयति। तथैव व्रतरुचिं दाम्भिकः पावनचेतसम् कितवः शूरमनुष्यं निर्घृणः इति पदवीं यच्छति। ऋजुः अस्ति चेत् सः विमतिमान् अस्ति इति वदति। प्रियालपितम् दीनं तेजस्वीमनुष्यं गर्विष्ठम्, वक्ता अस्ति चेत् मुखरता, बुद्धिः स्थिरा अस्ति चेत् तादृशः मनुष्यः अशक्ति अस्ति च इति तेषां निन्दां

दुर्जनाः कुर्वन्ति। मनुष्ये गुणाः सन्तः अपि वस्तुतः ते दोषाः एव सन्ति इति दुर्जनानां मतः। नीतिशतके दशविषयाणां दशश्लोकाः सन्ति। आहत्य अष्टाधिकशततमाः श्लोकाः सन्ति। प्रत्येकः अन्यात् भिन्नः। किन्तु स्वाभाविकानि व्यावहारिकानि उदाहरणानि बहूनि

प्राप्यते। उदाहरणानां साहाय्येन विषयस्य ज्ञानं सुलभम् भवति सुभगं रुचिरं अपि भवति। अतः एव नीतिशतकम् सामान्य मनुष्ये अपि प्रियः ग्रन्थः वर्तते।

स्वाभिज्ञानम् ।

कृपा जोशी

बी.ए.-३

उपनिषदात्सु आरुणेः श्वेतकेतोः कथा वर्तते। जगतः परब्रह्मणः च ज्ञानं एव उपनिषत्सु महान विषयः। कोऽहं तः सोऽहम् पर्यन्तं जिज्ञासोः प्रवासः तत्र वर्णितः। एतस्य सम्बन्धिन्यः अनेकाः कथाः विविधेषु उपनिषत्सु सन्ति। तासु कथासु प्रसिद्धा आरुणीश्वेतकेतोः कथा। पुरा श्वेतकेतुः महान् विद्वान् महर्षिं अभूत्। सः ब्रह्मचर्याश्रमं समाप्य गृहं प्रत्यागच्छत्। अहमेव ज्ञानी सर्वज्ञः इति विचारेण तस्य मनः अवलिप्तं जातम्। तस्य पिता एतत् ज्ञातवान्। श्वेतकेतुः सत्यं जानातु इति इच्छा तस्य पितुः मनसि आसीत्। अतः तेन श्वेतकेतुः आहूतः। पिता श्वेतकेतुं उदुम्बरस्य फलं अदर्शयत्। तं अवदत् च “श्वेतकेतो भवान् ज्ञानी सर्वज्ञः किन्तु जानासि किम् वर्तते अस्मिन् फले?” श्वेतकेतुना उपलं गृहित्वा फलं भिन्नम्। तत्र लघुनि बहूनि बीजानि आसन्। सः पितरम् अवदत्, “तात, अस्मिन् केवलं बीजानि सन्ति।” पिता पुनरुवाच, “बीजे किं अस्ति?” श्वेतकेतुना इदानीं बीजं भिन्नम्। तत्र किमपि द्रष्टुं सः न शक्तवान्। सः पितरम् अवदत् “बीजे किमपि नास्ति।” पिता अवदत्, “वत्स यत्र भवान् किमपि द्रष्टुम् न शक्नोति, तत्र बीजे उदुम्बरस्य संपूर्णः वृक्षः वर्तते। यदा वयम् बीजं वपामः तदा सः

वृक्ष अवतरिष्यति। यदा अस्माकं मनसि ज्ञानस्थ इच्छा भविष्यति तदा एव वयं तं निराकारं ईश्वरं ज्ञातुं शक्नुमः। अन्यथा कथं तस्य ज्ञानं भविष्यति।

सः पुनः श्वेतकेतुं उवाच, “वत्स, जलं आनय। सः जलं आनयत्। इदानीं तत्र लवणं स्थापय। लवणं सद्य एव जलेन सह एकरूपं अभवत्। पिता उवाच, “श्वेतकेतो, इदानीं लवणं जलात् निष्कासयतु।” श्वेतकेतु अवदत्, “तद् तु जलेन सह एकरूपं अभवत्, कथं निष्कासयितुं शक्नोमि।” तत् पिता उवाच, “श्वेतकेतो, उपरिस्ततं जलं पिब, मध्यस्थं जलं पिब, इदानीं तलस्थं जलं पिब।” श्वेतकेतुः तथा अकरोत्। सर्वत्र जलं लवणमयं आसीत्। पिता उवाच - यथा जले लवणं सर्वत्र अस्ति ततः लवणस्य निष्कासनम् अशक्यं वर्तते। तथैव परब्रह्मम् अस्माकं जीवने जगति शरीरे च सर्वत्र वर्तते। परब्रह्मणः जीवेन सह एकरूपता अस्ति। तदनन्तरं श्वेतकेतुः ज्ञानवान् यद् परब्रह्म एव सर्वत्र वर्तते। वयं तस्य शक्तेः अंशरूपाः एव स्मः। अतः एव यदि वयं प्रयतामहे तदा एव वयं स्व परब्रह्म च ज्ञातुं शक्नुमः।

विभागांचे अहवाल

विभागांचे अहवाल - २०१८-१९

DEPARTMENT OF ENGLISH

The academic year 2018-19 started with admission process in which department actively participated for UG and PG admissions.

- * As per every year interested students have been enrolled for COP-Communication Skills in English.
- * The regular classroom teaching was enriched with ICT and multimedia resources.
- * 'Language and Literature' Study club was formed and inaugurated on 27/ 8 2019 at the hands of Dr. Kiran Khandare head Department of English Shri Shivaji College, Akola and Dr. Mehare Principal, Shri Ganesh Kala Mahavidyalaya, Kumbhari.
- * In the month of December Creative Writing Competition was conducted for students of all the streams.
- * Aishwarya Kulkarni brought laurels to the department by appearing in the University Merit list on sixth position.
- * In order to improve communicative aspects of language, the department also organized a Certificate Course on 'Basic Communication Skills in English' from to February, 2019 It was well received by the students.
- * To have an insight of World Literature and thorough knowledge regarding NET/SET examination preparation a One day Workshop was organized by the department exclusively for PG students, Dr. Rahul Kamble from English and Foreign Language University, Hyderabad was the Resource person for this workshop.

- * Department actively participated in the organization of add on course 'Importance of Human Values in Life' and Ms. D. D. Mapari, delivered a lecture on the value 'Sensitivity.'
- * Ms. D. D. Mapari participated in 'Jyotirmayee' an initiative by Women Welfare organized by SJJS Committee of the college on 28/8/2018 and presented the topic 'Objectification of Women in Advertisement.'
- * Placing another feather in the cap, the department is recognized as a Research Centre for Ph. D. in English by Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati and Principal Dr. J. M. Saboo, as a Supervisor for Ph. D. Programme.
- * Faculty members attended and presented their papers in National and International Journals as well as seminars.

मराठी विभाग

मराठी विभागाने सत्र २०१८-१९ मध्ये अभ्यासक्रमपूरक अशा अनेक उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

- १) भाषा विभागाच्या वतीने दिनांक २८ ऑगस्ट २०१८ रोजी प्राचार्य, डॉ.के.व्ही. मेहरे यांच्या हस्ते भाषा व वाङ्मय अभ्यास मंडळाची स्थापना करण्यात आली. यावेळी प्रा.डॉ. किरण खंडारे, प्राचार्य डॉ. जे. एम. साबू व भाषा व वाङ्मय विभागाचे सर्व प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.
- २) मराठी विभाग व राज्यशास्त्र विभागाच्या वतीने वारी हनुमान येथे दिनांक २ फेब्रुवारी २०१९ रोजी शैक्षणिक सहलीचे आयोजन करण्यात आले होते.

३) भाषा विभागाच्या वतीने दिनांक ११/३/२०१९ ते १९/३/२०१९ या कालावधीत महाविद्यालयातील 'मानवी मूल्यांचे जीवनातील महत्त्व' या विषयावर आयोजित आठ दिवसांच्या प्रमाणपत्र अभ्यासक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. यात प्रा.डॉ. प्रशांत पिसोळकर - राष्ट्रीय एकात्मता, प्रा.डॉ. प्रसन्न पांडे-नैतिकता, प्रा. डॉ. शिवाजी नागरे-श्रमप्रतिष्ठा, प्रा. डॉ. जयश्री सकळकळे - प्रामाणिकता, प्रा. डॉ. अरुण शेळके-कृतज्ञता, प्रा. डिंपल मापारी-संवेदनशीलता, प्रा.डॉ. आरती देशपांडे - आध्यात्मिकता, श्री. निशिकांत देशपांडे-चारित्र्यसंपन्नता इ. मूल्यांवर विद्यार्थ्यांना पॉवर पॉईंटच्या माध्यमातून मार्गदर्शन केले.

५) भाषा विभागाच्या वतीने दिनांक ८/४/२०१९ ते १२/४/२०१९ या कालावधीत 'मानवी मूल्यांचे जीवनातील महत्त्व' या विषयावर खंडेलवाल ज्ञानमंदिर कॉन्व्हेंट व ज्युनिअर कॉलेजच्या शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांकरिता सहा दिवसांच्या प्रमाणपत्र अभ्यासक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते यात प्रा.डॉ. शिवाजी नागरे- श्रमप्रतिष्ठा इ. मूल्यांवर विद्यार्थ्यांना पॉवरपॉईंटच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

संस्कृत विभाग अहवाल

- १) भाषा वाङ्मय मंडळाचे उद्घाटन - २८/८/२०१८ रोजी संपन्न झाले यावेळी डॉ. किरण खंडारे व डॉ. किशन मेहरे, प्राचार्य श्री गणेश कला महाविद्यालय कुंभारी हे प्रमुख वक्ते म्हणून उपस्थित होते.
- २) दिनांक १८/९/२०१८ रोजी संस्कृत दिनाच्या निमित्ताने महाविद्यालयात संस्कृत प्रदर्शनीचे आयोजन करण्यात आले होते. या संस्कृत प्रदर्शनीला महाविद्यालयाच्या ३५० विद्यार्थ्यांनी भेट दिली.
- ३) दि. ९/१०/२०१८ रोजी बी.ए. भाग २ ची प्रश्नमंजुषा आयोजित करण्यात आली होती.
- ४) दिनांक २६/२/२०१९ रोजी संस्कृत दिनाच्या निमित्ताने

खंडेलवाल इंग्लिश स्कूलमध्ये संस्कृत प्रदर्शनीचे आयोजन करण्यात आले होते. या संस्कृत प्रदर्शनीत संस्कृत भाषेवर आधारित क्रीडांचे ही आयोजन कक्षरण्यात आले होते. या संस्कृत प्रदर्शनीला विद्यालयाच्या ५०० विद्यार्थ्यांनी भेट दिली.

- ५) मानवी मूल्यांचे महत्त्व हा अभ्यासक्रम इतर भाषा विभागांच्या सहकार्याने आयोजित करण्यात आला. यात दिनांक १८/३/२०१९ रोजी संस्कृत विभागप्रमुख डॉ. जयश्री सकळकळे यांनी प्रामाणिकता या विषयावर व्याख्यान दिले.
- ६) स्वामी विवेकानंद केंद्राच्या वतीने घेण्यात येणाऱ्या भगवद्गीता परीक्षेत विभागाच्या सोळा विद्यार्थिनींनी सहभाग घेतला.

राज्यशास्त्र विभाग

शैक्षणिक सत्र २०१८-१९ या दरम्यान राज्यशास्त्र विभागाच्या वतीने विविध उपक्रम व कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. जिल्हा अधिकारी कार्यालय, अकोला द्वारा आयोजित 'मतदार साक्षरता' प्रशिक्षण घेण्यात आले, विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. दिनांक १०/१०/२०१८ ते २७/११/२०१८ या दरम्यान राज्यशास्त्र विभागाच्या वतीने मतदान जागृती संदर्भात महाविद्यालयात नवीन मतदार नोंदणी अभियान राबविण्यात आले. या अभियानात एकूण २५० विद्यार्थ्यांनी आपल्या नावाची नोंदणी केली. बी.ए. भाग १ च्या विद्यार्थ्यांसाठी अभिनव उपक्रम राबविण्यात आला. दररोज वर्तमान पत्रामध्ये येणाऱ्या बातम्या काढून आपल्या नोटबुकमध्ये लावून तयार करण्यात यावे, यासंबंधी सर्व विद्यार्थ्यांना प्रोजेक्ट देण्यात आला. या प्रोजेक्टवरून विद्यार्थ्यांना स्पर्धापरीक्षा व राजकारणाविषयी माहिती मिळेल तसेच चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले. विद्यार्थ्यांसाठी वेगवेगळ्या विषयांवर सेमिनार सत्राचे आयोजन करण्यात आले. दिनांक २/२/२०१९ रोजी विभागाच्या वतीने वारी हनुमान, तेलहारा येथे शैक्षणिक सहलीचे आयोजन करण्यात आले. यात एकूण ५० विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. महाविद्यालयात भाषा विभागांच्या वतीने मानवी मूल्य हा कोर्स घेण्यात आला. यामध्ये

राज्यशास्त्र विभागाच्या वतीने 'कृतज्ञता' या मानवी मूल्यासंबंधी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करण्यात आले. दिनांक २७/३/२०१९ ते २८/३/२०१९ या दरम्यान Remedial Classes चे आयोजन करण्यात आले.

DEPARTMENT OF SOCIOLOGY

Department of Sociology had organized academic & co-curricular activities to fulfill the objectives of the syllabus in session 2018-19.

1. The events were designed to create a Social bond among student, staff & society-

In the session three visits were organized. The aim of the visit was to create social awareness about social problem and social bonding.

a) Tribal Villages -

The visit was organized to tribal villages Borakhed, Nagardas on 02/02/ 2019. On the occasion the students and staff interacted with tribes. The clothes and snacks were distributed among the villagers.

b) Appreciation of Sweepers of Railway Station Akola and Municipality-

The students of B.A. III & II year prepared the greeting cards. These cards were distributed for the appreciation of cleanliness workers of Railway Station Akola and Municipality Akola. The workers were felicitated by giving the greeting cards on 24/01/ 2019

c) Quiz Contest of Arts Faculty-

For the awareness of competitive exams the quiz contest was organized dated on 31/10/2019. Three groups of the B.A. I, II and III year participated in the competition. B.A.III group was the winner. The students were awarded by Memento and certificates.

d) Chalk Making Workshop-

The chalk making workshop was held on 19/03/ 2019 organized for the first year students. In collaboration with Rotary Agro city Akola. On the occasion Dr. Bhokare and Mr. Someshwar

Ratnaparkhi were the resource person. The students actively participated in the workshop.

e) Co-curricular Activities-

Bridge Course, Mentoring, Group Discussion, Personal counseling, wall magazine, and regular tests are some events for the academic development of students. The faculty participated in the induction programme, gathering, add on course Designing and Stitching of Girls Ware, Importance of values in Human Life. For the internal Assignment survey project & viva were assigned to the students.

Department of Home-Economics

As per every year this session started with admission of the students. Total 101 students enrolled in the HEC subject at UG level. Prior to commencement of teaching, faculty of Home-Economics has designed well planned annual calendar for conducting annual departmental activities.

- * Prior to classroom teaching faculty introduced to the fresh students about college through bridge course and induction program.
- * The department provides a platform to students for interacting with classmates, for familiarizing to utilize ICT tools and to develop appropriate presentation skills, which are significant not only to the students, but also to the local, regional and national needs. B.A. III year students presented seminars using power point technique for presentation. Faculty applied ICT based teaching method for quality knowledge, in teaching and learning process like group teaching, PPT, craft videos, etc.
- * Department arranged workshop to develop interest and creative skills among students as best from waste with the help of internet videos. Under the best from waste project B.A.II year students collected articles, related to subject from used newspapers and magazines and prepared scrap book. Best from waste

competition was also organized on the time of students annual gathering.

- * For well thought dissemination, faculty allotted topics for group discussion to B.A I, II & III. Well inferences drawn on noted illustrated points.
- * On the occasion of national breast feeding week Dept. arranged guest lecture on related topics and on the same day organized breast cancer screening test camp. Dr. Kalpna Kale, from GMC Akola cooperated us and helped to make the camp a success.
- * To give the extension & social touch to curriculum B.A.II year students and faculty celebrated Nutrition Week by organizing different activities related to health and Nutrition aiming to apply the subject knowledge and to do some on behalf of welfare for the community. Faculty also gave contribution to SJJC by conducting one session of Jotirmayee.
- * In order to develop entrepreneur skill among students stall management activity arranged by the department. Dept arranged Nutritive Dish competition to assess the acquired class knowledge. To adopt additional skill and knowledge, faculty planned Certificate Course in "South Indian Dishes" aim was to supplement to university curriculum and enable the Students to draft a carrier in this field.
- * In order to build up research attitude among students three research projects were carried out by the department. Faculty published two research papers, in international journals having impact factor and one paper in National conference.
- * In spite of these activities, faculty actively participated in the college administration and committee's as well as worked as a SGBAU-BOS member (advo-chairman) in Home Economics. .HEC lab is recognized as a research center of SGBAU Amravati is the achievement of Home Economics Department and college' in this session.

वाणिज्य विभाग

शैक्षणिक सत्र २०१८-१९ मध्ये वाणिज्य विभागातर्फे खालील उपक्रमांचे व कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले होते.

- १) वाणिज्य विभागाच्या वतीने दिनांक १०/९/२०१८ रोजी पालकसभेचे आयोजन करण्यात आले.
- २) विभागाच्या वतीने दिनांक २१/८/२०१८ मंगळवार रोजी वाणिज्य अभ्यास मंडळाची स्थापना केली. त्यावेळी 'आज का अर्जून' या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. त्यामध्ये विद्यार्थ्यांना जीवनामध्ये यशस्वी होण्यासाठी कोणत्या सूत्रांचा वापर करावा याबाबत मार्गदर्शन सम्पन्न झाले.
- ३) 'दृष्टिकोन' या विषयावर विद्यार्थ्यांसाठी कार्यशाळेचे आयोजन दिनांक २१/२/२०१९, गुरुवार रोजी करण्यात आले होते. या कार्यक्रमाला मार्गदर्शक म्हणून डॉ. प्रसाद खानडोडे होते.
- ४) वाणिज्य विभागातील विद्यार्थ्यांना अधिकोषामध्ये होणाऱ्या कामकाजाची प्रत्यक्ष माहिती व्हावी यासाठी त्यांच्याकरिता बुधवार, दिनांक २१/२/२०१९ रोजी दि अकोला अर्बन को-ऑप. बँक शाखा ताजनापेठ येथे शैक्षणिक भेटीचे आयोजन करण्यात आले होते.
- ५) याशिवाय विद्यार्थ्यांसाठी विभागाच्या वतीने विविध सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे, चर्चासत्रांचे, कार्यशाळांचे आयोजन करण्यात आले होते.

DEPARTMENT OF ZOOLOGY

Most of the syllabus is completed with power point presentation and other ICT tools, along with the regular teaching. Department organized various activities such as seminar competition, group discussion, open book tests, Visits, field works, e-demonstration of animal dissections.

1) Study Tour :

- * Organized one day study tour of B.Sc. III at Fish

Seed Production Centre Mahan on 21/07/2018 for the observations of induced breeding in fishes, Chinese circular hatchery, Indian Major Carps, Exotic carps, types of ponds, etc.

* B.Sc. I students visited Chikhaldara and Melghat Tiger Reserve, for the observation of diversity of animals in their natural habitat on 08/09/2018.

* B.Sc. II Sem IV students visited katepurna sanctuary for cleanliness of dam site, coloring of stones waterhole cleaning on 14/02/2019.

2) Extra curricular Activities :

* Participation in Seedball sowing and preparation at katepurna sanctuary on 2/7/2018.

* Group Discussion activity organized by Zoology department on 5 October 2018.

* Seminar activity by Sem III students on 21.08 2018

* Wildlife week Celebration-Wildlife Week celebration with Special Exhibition of Books on Wildlife & Environment, Wildlife photography exhibition and visit of various school students to department of Zoology was organised by Department of Zoology- Shankarlal Khandelwal Arts, Science and Commerce College Akola, Forest Department (Katepurna Wildlife), Social Forestry Department and Office of the Deputy Conservator of Forest, Akola in collaboration with Nisargakatta Akola, on 1 October 2018.

* 3 days NFDB sponsored Skill development Training Program on "Reservoir Fisheries Development" organized by Department of Fisheries Government of Maharashtra and department of Zoology, Shankarlal Khandelwal Arts Science and Commerce College Akola on 29, 30 & 31 October 2018.

* Bird-watching at Kapshi dam with students of Zoology Department on 25 December 2018.

* Students of Zoology department visited to the 'Agrotec- 2018' organised by Dr. P.D.K.V. Akola on 31 Dec. 2018

* The students of Zoology department participated in the Bird Election for Akola city. An Extension activity of Zoology department to promote students of Shri. R. L T. Science College Akola to participate in the event on 10 January 2019.

* Bird Election held at Department of Zoology on 14 January 2019, total 338 students from our college participated in this extension activity.

* World Wetland Day celebrated and observed by the students of Zoology department at Aakhatwada Reservoir near Mhaisang village of Akola district on 2 Feb 2019.

* Add-on course completed by Department of Zoology on Aquarium Making and maintenance from 12 Feb to 7 March 2019.

3) Research :

* The faculties of the department published 03 research papers.

* One student Miss Pratiksha Telrandhe Participated in University level Avishkar competition on 26-27 dec 2019.

DEPARTMENT OF CHEMISTRY REPORT OF ACTIVITIES SESSION

The Chemical society 2018-19 was inaugurated in the Department of Chemistry 30/8/2018. The chemical society was unanimously formed by the staff and students of the department. On the occasion of inauguration of chemical society poster presentation was organized. The topic of poster presentation was "Application of Nanotechnology in various fields". There were 23 posters presented by the students of B. Sc. II.

Department of chemistry has conducted various co-curricular activities during the session 2018-19 a brief report is as follows.

1. Department participated in the extension activity of Eco friendly Ganesh idol making in collaboration with NSS department of the college.

2. Department sent 2 students for participation in Avishkar Competition (Intra University student convention).
3. Department sent 2 students for participation in intercollegiate seminar competitions organized by Amravati University Chemistry Teachers Association held at different colleges.
4. Department sent 2 students for participation in Intercollegiate Quiz competitions organized by Amravati University Chemistry Teachers Association held at Rajarshee Shahu Maharaj College, Chandur Rly.
5. Department conducted study tour of B. Sc. III year at NEERI, Nagpur.
6. Department participated in Extension activity of Eco-friendly Colour making for the festival of Holi.

28.09.2018

Cyber security awareness workshop for Teachers & Students organized by Dept. of Physics, Resource person was Dr. Sugandha Dani, Executive CSR, Quick Heal Foundation Pune

15.10.2018

to

26.10.2018

Cyber Security Awareness – Earn And Learn Scheme. 20 volunteers delivered 115 lectures in 78 schools and guided 23000 students

02.10.2018

Guest lecture of Prof. Dimple Mapari on Art of Elocution

10.11.2018

APT meet

28.02.2019

National Science Day Celebrated, Elocution competition organized by department of physics

28.03.2019

Study Tour of B.Sc.III year students to Raman Science Centre Nagpur

29-03

Remedial teaching

to 05-04-2019

10.04.2019

Field Visit of B.Sc. II year Students to Department of Meteorology Akola.

DEPARTMENT OF PHYSICS

05.07.2018 MOU of Dept. of Physics with Quick Heal Technologies signed by Hon.Principal.

28.07.2018 Induction Programme for B.Sc I year.

01.08.2018 PrernaSohala.

30.08.2018 Guest lecture of Mr.Aand Daga Kalash Intertainment Akola on Career in graphics designing

05.09.2018 Teachers Day Celebration.

06.09.2018 Cyber security awareness online course exam, Conducted, Almost 240 students Appeared and qualified the exam.

17.09.2018 International Ozon day (16th Sept.) celebrated in the Dept. of Physics.

25.09.2018 Poster Competition of IInd and IIIrd year organized by Dept.of Physics.

DEPARTMENT OF MICROBIOLOGY

Regular curricular activities in academic session 2017-18 were supplemented with different co-curricular and extension activities. Educational visit was arranged to Biogas plant near Sawatram Mill, Akola. Group discussions were arranged on topics related with 'Gender Equality' 'Role of Skill Development for Entrepreneurship' Students also carried out project on 'Garbage to Garden' concept being propagated by Soilink Waste Management, Pune. Red Ribbon Club (RRC) was formed among B Sc.II students. RRC arranged group discussion with nonmicrobiology friends on prevention and

control of AIDS. Students "Microbiologists society" was formed which undertook activities such as Poster competition on Biofertilizers and Biopesticides, Spreading awareness amongst farmers about using these agro-inputs and contributing for organization of National Symposium on 'Bio-Waste as Bio-resource' that was organized in our college. Rotract Club was formed involving second year students which actively contributed for 'Run for Water' programs organized by Rotory Club of Akola for spreading awareness about 'Save Water' concept in the city. Students seminars were organized on curriculum related topics for first year and final year students. Dr. Bhokare conducted workshops on making "Ecofriendly Ganesh Idols" and herbal colors. Dr. Aarti deshpane conducted a motivational session for school teachers of Khandelwal Gyan Mandir entitled "Spiritual Wisdom" Ph.D. scholar Amarja Kheadkar won 12th prize in Poster presentation in National Symposium.

DEPARTMENT OF PHYSICAL EDUCATION

The Students Participated in the inter Collegiate Chess (M&W) Cross-Country (M&W) Judo (Men) Table-Tennis (Men) Badminton (Men) Badminton (Women) Athletics (Men) Kabaddi (Women) Volleyball (Women) Kabaddi (Men) Wrestling (M & W) Basketball (Men) Weight Lifting, Power Lifting, Best Physique (Men) Softball (Men) Fencing (Men) Taekwondo (M&W) Softball (Women) Baseball (Men) Baseball (Women)

Kabaddi (Women) :

- 1) Ku.Kiran jarange (B.A.II)
- 2) Ku.Samiksha Naiknaware (B.A.II)
- 3) Ku.Kiran Tale (B.A.I)
- 4) Ku.Pratidnya Telgote (B.A.I)

22nd Maharashtra State Inter University Sport Meet Krida Mahotsav-2018 held at University of Mumbai from 13/02/ 2019 to 18/02/2019

Kabaddi (Women)

- 1) Ku.Kiran jarange (B.A.II)
- 2) Ku.Samiksha Naiknaware (B.A.II)
- 3) Ku.Manisha Jadhav B.A.II
- 4) Ku. Ku.Pratidnya Telgote (B.A.I)

Participated in Kabaddi (Women) West Zone Inter University Tournament held at Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded (Dayaanand Arts College, Latur) from 10th to 14th Nov, 2018

Softball (Men) :

- 1.Shamsher Singh (B.Com.I)

Participated in All India Inter University Tournament held at Swami Ramanand Teerth Marathwada University Nanded (Rajarshi Shahu College, Latur 31/10/2018 to 04/11/2018

Weight Lifting:

- (Men) 1.Kishor Chinchole (M.Sc.II) Up to 61 KGs

Participated in All India Inter University Tournament held at University of Calicut (Kerla) from 17/11/2018 to 20/11/2018

Fencing (Men):

1. Atharva Uppalwar (B.Sc.I)

Participated in Fencing (Men) West Zone Inter University Tournament held at Guru Nanak Dev University, Amritsar from 08/01/2019 to 11/01/2019

Baseball (Men) :

- 1.Rohit Kumar Abhang (B.Com.I)

Participated in All India Inter University Tournament held at Kurukshetra University from 12th to 16th March, 2019

Baseball (Women):

- 1.Ku.Pooja Dipke (B.Sc.I)

Participated in All India Inter University Tournament held at Panjabi University, Patiala from 12th to 16th March, 2019

Softball (Women):-

1. Ku. Pooja Dipke (B.Sc.I)

Participated in All India Inter University
Tournament held at University of Calicut from 02/
03/2019 to 05/03/2019

Inter Collegiate Tournament Organized by the
College in 2018-19

1) Table-Tennis (Men) 18/09/18 to 21/09/2018

राष्ट्रीय सेवा योजना

महाविद्यालयाच्या रासेयो विभागाच्या वतीने २०१८-१९
मध्ये खालील कार्यक्रम व उपक्रम राबविण्यात आले

- २१ जून २०१८ - योग दिवस
- १३ जुलै २०१८ - जननी - २ कार्यक्रम
- ३१ जुलै २०१८ - वृक्षारोपण व रक्तदान शिबिराचे आयोजन
- १ ऑगस्ट २०१८ - स्वच्छता पंधरवडा
- ३० ऑगस्ट २०१८ - पोस्टर स्पर्धेचे आयोजन
- १ सप्टेंबर २०१८ - शाडू मातीपासून गणेशमूर्ती निर्मिती कार्यशाळा
- ६ सप्टेंबर २०१८ - नेत्रदान श्रेष्ठदान यावर व्याख्यान
- २१ सप्टेंबर २०१८ - दंतारोग तपासणी व मार्गदर्शन शिबिर
- २२ सप्टेंबर २०१८ - मलेरिया, डेंगू जनजागृती पोस्टर स्पर्धा
- २४ सप्टेंबर २०१८ - रासेयो दिनानिमित्त स्वच्छता मोहीम
- २९ सप्टेंबर २०१८ - लक्ष्यभेदी दिवस (सर्जिकल स्ट्राईक)
- २४ सप्टेंबर ते ९ ऑक्टोबर २०१८ - स्वच्छता हीच सेवा पंधरवडा साजरा
- २ ऑक्टोबर २०१८ - व्यसनमुक्ती सप्ताहाचे आयोजन
- ११ ऑक्टोबर २०१८ - मतदार नोंदणी अभियान

- १३ ऑक्टोबर ते २८ ऑक्टोबर २०१८ - कार्यालयीन स्वच्छता पंधरवडा
- २४ सप्टेंबर २०१८ - रासेयो दिनानिमित्त स्वच्छता मोहीम
- ३१ ऑक्टोबर २०१८ - राष्ट्रीय एकता दिन
- २६ नोव्हेंबर ते २ डिसेंबर २०१८ - संविधान दिन सप्ताह
- १ डिसेंबर २०१८ - एड्स रॅली
- २० डिसेंबर २०१८ - संत गाडगेबाबा पुण्यतिथी
- ५ जानेवारी २०१९ - रस्ता सुरक्षा सप्ताह
- ६ फेब्रुवारी २०१९ - अंधश्रद्धा निर्मूलन कार्यशाळा
- २३ फेब्रुवारी २०१९ - संत गाडगेबाबा जयंती
- १ मार्च २०१९ - योग कार्यशाळा
- १० मार्च २०१९ - पल्स पोलिओ अभियानात सहभाग
- १५ मार्च २०१९ - नैसर्गिक रंग निर्मिती कार्यशाळा

विशेष शिबिर - 'स्व' ची ओळख

महाविद्यालयाचे विशेष शिबिर दत्तकग्राम हातरुण, ता. बाळापूर, जि. अकोला येथील स्वर्गीय नर्मदाबाई बनारसीलाल अग्रवाल प्राथमिक शाळा येथे दिनांक ११/१२/२०१८ ते १८/१२/२०१८ पर्यंत आयोजित करण्यात आले होते. महाविद्यालय ज्या मूल्यांवर आधारित आहे, ती मूल्ये अधिकाधिक विद्यार्थ्यांमध्ये रुजावित या उद्देशाने विद्यार्थ्यांचे खालील प्रमाणे सहा ग्रुप तयार करण्यात आले. Transparency group, Honesty group, Rule following group, Cleanliness group Time management group, Responsibility group

या सहा ग्रुपमध्ये दैनंदिन जबाबदाऱ्या त्यांच्यावर सोपविण्यात आल्या. शिबिरातील दैनंदिन कार्यक्रमांमध्ये योगासने, प्रार्थना, शालेय विद्यार्थ्यांचे व शिबिरार्थींचे एकत्रित सांस्कृतिक कार्यक्रम, श्रमदानातून विद्यार्थ्यांनी रस्ता बांधणी प्रकल्प पूर्ण केला. सोबत ग्रामस्वच्छता, ग्रामसत्रामध्ये - अंधश्रद्धा निर्मूलन, व्यसनमुक्ती, स्वच्छ भारत अंतर्गत स्वच्छताफेरी, पथनाट्य, भव्य रोगनिदान

शिविर, माहितीचा अधिकार, बळीराजा चेतना अभियान, आपत्ती व्यवस्थापन मार्गदर्शन व प्रशिक्षण, शेतीपूरक व्यवसाय, आम्ही व आमची राज्यघटना, महिला अत्याचार इत्यादी विषयावर मार्गदर्शन व उपक्रम राबविण्यात आले. तसेच रात्रीच्या सत्रामध्ये मतदार राजा जागा हो, हुंडाबळी, स्वच्छ भारत - स्वस्थ भारत, बेटी बचाव - बेटी पढाव इत्यादी विषयांवर सांस्कृतिक कार्यक्रम सादर करण्यात आले.

SWAMI VIVEKANANDA STUDIES CENTRE

Swami Vivekananda Studies Centre was established in the college under the UGC's scheme of Epoch-making social thinkers of India under the XII plan. During the session 2018-19 following activities were undertaken.

- 1] Six Month Certificate Course: Swami Vivekananda Studies Centre undertakes six-month certificate course on 'Swami Vivekananda's Philosophy'. To complete the syllabus different guest lectures were arranged on every Sunday. This batch was started on 20th Aug. 2018. Field work, camps, seminars, group discussion, workshops were arranged for the students.
- 2] Student's Participation in Three days residential camp at SGBAU, Amravati: Two Student, Miss Ankita Amankar and Mr Vicky Raut were sent to attend 3 days (9, 10, 11 September 2018) residential camp at SGBAU, Amravati, on different Yoga's defined by Swami Vivekananda on occasion of completion of 125 years of Chicago event.
- 3] Invited as Chief Guest of Oath Ceremony on Ekta Divas (31.10.2018) celebrated on the occasion of birth anniversary of Iron Man of India Shri. Vallabh Bhai Patel and also worked as Judge for district level declamation competition on Patriotism and Nation Building at Nehru Yuva Kendra, Akola.
- 4] Youth Camp: Half day Youth Leadership Development camp on 03.01.2019 was organized at Ramakrishna Vivekananda Ashram, Gita Nagar, Akola in collaboration with Nehru Yuva Kendra, Akola. Around 150 students participated in that workshop from different parts of Akola district.
- 5] Bharat Gaurav Sandesh Yatra : Inauguration of Bharat Gaurav Sandesh Yatra on 11.01.2019 was done at the hands of Hon Principal dr. J. M. Saboo, on the occasion of Swami Vivekananda Jayanti. The event was organized by SVSC & ABVP to disseminate the thoughts of Swami Vivekananda in the society.
- 6] National Youth Day And Youth Week Celebration: Swami Vivekananda Studies Centre celebrated National Youth Day and Youth week during 12th to 19th Jan. 2019 in collaboration with Nehru Yuva Kendra, Akola, District Sport Office, Akola and Ramakrishna Vivekananda Seva Mandal, Akola, throughout Akola district. During this week different programs like personality development workshops, lectures on moral, cultural and spiritual values, debates, rangoli, elocution competitions were organized in different schools and colleges of Akola district. On 12th Jan. 2019, inauguration of National Youth Day and Nation Youth Week 2019 was done at the hands of Hon. Dr. Vasundhara Dev, Govt. B.Ed. College, Akola in our college.
- 7] Prize Distribution of Vidyarthi and Geeta Swaadhyay Mala Competition: Books on 'Vidyarthi and Geeta' were distributed in the month of October and filled answer books were collected in December. They were evaluated and the prizes and certificates for the same were distributed by NYK, Akola on occasion of National Youth Day program celebration on 12.01.2019.
- 8] Live telecast of Hon. Prime Minister Mr. Narendraji Modi's address: For the students of our college, Swami Vivekananda Studies Centre in collaboration with NYK, Akola arranged the online live telecast of Hon. Prime Minister

Mr. Narendraji Modi's address to the Youth of India in the valedictory function of National Youth Parliament on 27.02.2019.

- 9] Student's Participation in District level Cultural Program: Two students (Miss Pallavi Kale and Miss Ankita Amankar) participated in the district level cultural program (Folk dance and folk song) organized by NYK, Akola at Gita Nagar Ashram from 14.03.2019 to 16.03.2019.

REPORT OF NATIONAL SYMPOSIUM CUM WORKSHOP ON "BIO-WASTE AS BIO-RESOURCE"

The National Symposium cum Workshop was inaugurated on 23rd Feb. 2019 at 10.30 am at the hands of Hon. Vijay Agrawal, Mayor of Akola Municipal Corporation & Chief Guest Adv. R. S. Thakare, Trustee of Raj Rajeshwar Sansthan, Akola. The University song was played at the starting of event. The programme was chaired by Hon. Rajkumar Chaware, Vice President of Shikshan Prasark Mandal, Akola. Hon Dr. A. M. Deshmukh, President of Microbiologist's society, and the Keynote Speaker Dr. Uday Bhawalkar, Director, Bhawalkar Ecological Research Institute, Pune graced the occasion.

Principal Dr. J. M. Saboo delivered the welcome address. This was followed by the introductory speech by the convener Dr. Aarti Deshpande. Hon. Vijay Agrawal appreciated the efforts of the institution for organizing the conference on such a vital issue. Dr. A. M. Deshmukh addressed the audience on behalf of Microbiologist's Society. Presidential address was given by Hon. Rajkumar Chaware. The programme was anchored by Prof. Dimpal Mapari & Dr. Jayshri Sakalkale, organizing secretary, Dr. Dnyansagar Bhokare proposed vote of thanks & the Inaugural programme concluded with vande Mataram by Mr. Sanjay Tikande.

Key Note Address:

The inaugural session was followed by key note address of Hon. Dr. Uday Bhawalkar, on "Zero Discharge can improve the Bottom line." He explained various applications of the ecochip

technology developed and patented by him. Hon Dr. A. M. Deshmukh was the chairperson for the session. Key note address was followed by technical sessions as per the following schedule.

1st Technical session

Venue: Bhusaheb Godbole Sabhagruha

1. The 1st Invited talk on 'Garbage to Garden' was given by Dr. Manisha Date (Director, Soilink Waste Management, Pune) and the chairperson for the session was Dr. Archana Pethe, Head, Dept. of Microbiology, Shri. Shivaji College, Akola.
2. The 2nd Invited talk on 'Waste to Energy – Solution for Tomorrow's Energy' by Dr. Madhuri Narra, (Principal Scientist, Sardar Patel Renewable Energy Research Institute, Vallabh Vidyangar, Gujarat). This talk was cancelled due to her health problem, so hard copy of talk was circulated. (Page No -06 in Souvenir)

Poster Presentation Session

Total 58 posters were presented by Research Scholars and students on two different themes viz. 'Bio waste as Bio resource' and 'Life Science for Sustainable Development'. The poster competition was inaugurated at the hands of Dr. Vijay Nanoti, Principal RLT Sci. College, Akola. The Panel of Jury for poster competition was Dr. D. H. Tambekar, Dr. S. D. Patil, Prof K. D. Penshanwar, Dr. C. S. Ukesh, Dr. Suhas Khandare and Dr. Yamini Patil. The poster session was followed by 2nd technical session.

The 3rd Invited talk on "Organic waste Disposal through City Farming" was given by Dr. R. R. Deshpande, Hon. Director, MGM- Clean India Centre, Aurangabad (MS) and Dr. Nikhilesh Kulkarni was the chairperson for the session.

The symposium concluded with the Valedictory session. Hon. Dr. J. M. Saboo, Principal of our college chaired the session. Hon. Dr. Rajesh Jaipurkar Pro. Vice Chancellor Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati graced the occasion as Chief Guest & Dr. R. R. Deshpande and Prof. Anil Garode were the guests of honor. Dr. A. M.

Deshmukh also graced the function. In the beginning organizing secretary of National symposium Dr. D. D. Bhokare read the report, Dr. Yamini Patil announced the results of poster presentation competition and prizes were given at hands of Chief Guest. This was followed by the address of Hon. Pro Vice Chancellor Dr. Rajesh Jaipurkar. At the end Principal Dr. J. M. Saboo delivered his presidential address. Vote of thanks was proposed by Dr. Milind Shirbhate, Treasurer of National symposium. The programme was anchored by Dr. Nisha Warade. The valedictory session and symposium concluded with 'Vande Matram' by Mr. Sanjay Tikande.

COP - BIOMEDICAL INSTRUMENTATION

Biomedical Instrumentation is functioning along with Zoology Department. It Completed Syllabus with power point presentations.

During Academic year 2018-19 the following activities have been carried out -

- 1) BMI Students visited Government Medical College, Akola for observation of Human Organ Exhibition (Anubhuti 2019) on 27/02/19.
- 2) BMI students visited various hospitals for the Practicals as follows:

City Hospital - Ventilator Machine, digital X- ray, Sonography

Rathi Hospital - Electro Encephalography

Ozone Hospital - Anesthesia Machine, Drug Delivery Devices.

Icon Hospital - MRI, CT-Scan .

REPORT OF THE ADD ON COURSE "AQUARIUM SET-UP AND MAINTENANCE"

Department of Zoology Conducted Add on course during the Academic year 2018-19 on "Aquarium set up and Maintenance" for B.Sc.III year Students. Course started on 12 February 2019 and completed on 07th March 2019. The Course

Duration was of 20 days which included 30 hours of theory and Practicals. In total 24 students were admitted for this course. Dr .P.S. Dhabe was appointed as a Coordinator & Shri. Dinesh Dhope appointed as the resource person. Course was Inaugurated on 12/02/19 at the hands of shri. Suresh Bharti, Assistant Commissioner of Fisheries ,Akola. Chief guest was Shri. Dinesh Dhope, Assistant Fisheries development officer, Akola. President of programme was Dr.J.M.Saboo, Principal of the college. During the inauguration Shri. Suresh Bharti delivered talk on "Aquarium Business" , Shri. Dinesh Dhope gave demonstration of Aquarium Preparation, every participant prepared beautiful mini aquariums at the end of the course. Closing ceremony was held on 07/03/19 and for this program President was Dr.J.M.Saboo, Principal of the college.

मूल्यांचे मानवी जीवनातील महत्त्व

आठ दिवसांच्या प्रमाणपत्र अभ्यासक्रमाचा अहवाल

महाविद्यालयातील भाषा विभागाच्या वतीने विद्यार्थ्यांकरिता सोमवार दि. ११ मार्च ते २२ मार्च २०१९ दरम्यान 'मानवी जीवनातील मूल्यांचे महत्त्व' या विषयावरील आठ दिवसांच्या प्रमाणपत्र अभ्यासक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. या अभ्यासक्रमाचे उद्घाटन १९ मार्च रोजी विन्मय मिशन शेगांवच्या स्वामीनी उज्वला नंदा यांच्या हस्ते करण्यात आले. यावेळी व्यासपीठावर महाविद्यालयाचे प्राचार्य, डॉ. जगदिश साबू, प्रमाणपत्र अभ्यासक्रमाचे समन्वयक डॉ. शिवाजी नागरे व सह समन्वयक प्रा. डॉ. जयश्री सकळकळे प्रा. डिंपल मापारी यांची उपस्थिती होती.

दि. १३ मार्च ते २२ मार्च २०१९ दरम्यान प्रा. डॉ. प्रशांत पिसोळकर यांनी 'शिक्षण, देशभक्ती व समर्पण', प्रा. डिंपल मापारी यांनी ' संवेदनशीलता', प्रा. डॉ. प्रसन्न पांडे यांनी ' नैतिकता' प्रा. डॉ. आरती देशपांडे यांनी ' अध्यात्मिकता', श्री निशिकांत देशपांडे यांनी ' चारित्र्यसंपन्नता', प्रा. डॉ. श्रीकृष्ण काकडे यांनी ' सकारात्मकता', प्रा. डॉ. जयश्री सकळकळे

यांनी 'प्रामाणिकता', प्रा. डॉ. शिवाजी नागरे यांनी 'श्रमप्रतिष्ठा', प्रा. डॉ. संध्या काळे यांनी 'स्वच्छता', प्रा. डॉ. अरूण शेळके यांनी 'कृतज्ञता' या मूल्यावर वरील सर्व तज्ञ व्यक्तींनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. या प्रमाणपत्र अभ्यासक्रमात एकूण ७१ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. शुक्रवार दि. २२ मार्च २०१९ रोजी सकाळी ११.०० वाजता या अभ्यासक्रमाचा समारोपीय कार्यक्रम घेण्यात आला. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. जे.एम. साबू हे होते. तर प्रमुख वक्ते म्हणून शासकीय अध्यापक महाविद्यालयाचे माजी प्राचार्य डॉ. शांताराम बुटे हे उपस्थित होते.

SAMAJIK JANIV JAGRUTIM SAMITI

Samajik Janiv Jagruti Samiti has organized social awareness programmes. Various events organized by the committee are as follows:

Visit to Tribal Villages - The visit was organized to tribal villages Borakhed & Nagardas. On the occasion the students and staff interacted with tribals and students. The clothes and snacks were distributed among the villagers. The event was totally organized by the students. The students of B.A. III, Dr. Nilima Sarap, Dr. Shivaji Nagre, Dr. Arun Shelke, Prof. Niranjani Haraney & Shri. Gajanan Ghonge participated in the programme.

1. Rakhi Selling Project -

With Rotary Club Akola Agro city and Divyang Institution the divyang students made the Rakhi and sold it in the college with Samajik Janiv Jagruti Samiti Students.

2. The Street Play -

The street play was organized to create awareness among the students and society about cleanliness, health and addiction. It was organized at Akola and Hatrun village in the N.S.S. Camp

3. Aid to the needy people -

The economic help of Rs 1300 was provided to Ms. Aditi Dabhade for her chronic stomach disease. The money was collected by staff members.

4. Social Media Awareness PPT Competition-

Social media awareness ppt competition was organized in the college. 22 students of all faculties participated in the programme. Three students were awarded by the certificate and memento. The winners are 1st. Ms. Ankita Amankar, 2nd , 3rd Ms Kalyani Akolakar.

5. Student Welfare Fund -

As a convener of Samajik Janiv Jagruti Samiti, Student Welfare Fund was collected by teaching, non-teaching staff and shikshan Prasarak Mandal. Students got help for their academic needs.

6. Earn & Learn Scheme -

The committee runs the Earn & Learn Scheme for the students to fulfil their economical needs. The students from the low income category participated in the event. The committee had organized events in session 2018-19.

Online Forms -

The college students & alumni of the college participated in this event. The students filled up the admission form as the admission process was online. Also scholarship forms & the Mahaswayam Rojgar online forms of the SGBAU University were filled by the students. The computer & Printer were taken through earn & learn scheme.

WOMEN WELFARE COMMITTEE REPORT

Women welfare committee has organized various projects to fulfill the objectives of the committee. The committee is formulated to focus and organize the programmes for Students and women in the society. The programmes organized are as follows:

1. Intercollegiate Jyotirmeye Girls Empowerment Workshop and Poster Competition -

One Day Intercollegiate workshop was organized on 29/08/2019, for the girl students. Inaugural guest was Dr. Taratai Hatwalney, President Shikshan Prasarak Mandal, Akola. The students of R.L.T. College, Akola, Sudhakar Rao Naik

College, Akola and Shri Shivaji College, Akola Participated in the workshop. The Workshop was formulated for the personality development . The various sessions and resource persons are as follows.

1. Prof. Dimple Mapari -
Know Thyself
2. Prof. Sumedh Kawle -
The Challenges Before The Modern Women
3. Dr. Nilima Sarap -
Impact of Social Media on Youth
4. Dr. Nisha Warade -
Personality Development
5. Dr. Sandhya Kale -
Types of Personality and Defense Mechanism.
6. Dr. Priya Dhabe -
Genetic Counseling.

The poster competition was also organized, on the subject The Status of Women. Ms. Sakshi Sarode , Ms. Bulsova Sheikh , Rashmi Khandelwal, Shri Shivaji College ,Akola, Kalyani Joshi SK College Akola secured prizes. The certificates were distributed at last. The chief guest Sau Manjiri Jape and Rekhatai Khandelwal guided the students. President of the function was Principal Dr. J.M.Saboo. He guided the whole event .

2. Vishwa Mangalya Chatra Sabha Programme

The programme was organized for the girls student about the safty and the importance of values in life. The guest speaker was Dr. Kirti Paturkar, the president of the programme was Mrs Rekhatai Khandelwal. An Introduction was made by Dr. Nilima Sarap and vote of thanks was given by Dr. Aarti Deshpande. The programme was organized by women welfare committee.

3. Participation in Women Security bike rally-

The students and member of the committee Dr. Nilima Sarap, Dr. Jayshree Sakalkale, Dr. Nisha Warade and college students participated in the rally organized by the police department's Janani 2 programme.

4. Incense sticks and Phenyl Making Workshop for girls and women's in society –

The programme was organized on 07/03/2019 on the occasion of world women's Day 8th March. The resource person was Mr. Sanjay Tikande of Urja Foundation, Akola. 20 students and 22 women from the society participated in the programme.

5. Talk Show-

Talk Show was organized on the occasion of Women's day on 08/03/2019. The subject of the talk show was The Contribution of Man in the success of Women. 15 students put their opinion on the subject. All faculty Students participated in the programme. Prajkta Narwade from B.C.A. faculty secured 1st rank while Yash Deshmukh 2nd and Shivani Fate secured 3rd rank. The certificates were distributed to the winners.

REPORT OF ADD ON COURSE DESIGNING AND STITCHING OF LADIES WEAR

The Add on certificate course was started from 12/02/2019. The resource person was Mrs. Jyoti Rathaur. 11 students participated in the course. The college uniform, designer patterns of Punjabi dress, frocks and blouse were the articles which were taught. The course fee was 1000/Rs. The course duration was of 2 months. The timing of the course was Daily 12:30 to 2:00 . The co-ordinator of the programme was Dr. Nilima Sarap.

SHANKARLAL KHANDELWAL COLLEGE, AKOLA

Teaching Staff			
English	1. Dr. Jagdish Mangilal Saboo	Principal	M.A., Ph.D.
	2. Ms. Dimple D. Mapari	Asst. Prof.	M.A., M.Phil., PGDTE, SET
	3. Mr. Avinash V. Thote	Asst. Prof.	M.A., M.Phil., SET, NET
Marathi	1. Dr. Shivaji Nilkanth Nagare	Asso. Prof. & Head	M.A., NET, Ph.D.
	2. Dr. Shrikrishna G. Kakade	Asso. Prof.	M.A., NET, B.Ed., Ph.D.
Sanskrit	1. Dr. Jayashree A. Sakalkale	Asst. Prof. & Head	M.A., SET, Ph.D.
Sociology	1. Dr. Neelima S. Sarap	Asst. Prof. & Head	M.A., NET, Ph.D.
Home Economics	1. Dr. Sandhya A. Kale	Asst. Prof. & Head	M.Sc., M.Ed., M.A., SET, Ph.D., PGDCP
Political Science	1. Dr. Arun M. Shelke	Asst. Prof. & Head	M.A., M.Phil., Ph.D.
History	1. Mr. R.P. Patil	Asso. Prof. & Head	M.A.
Physics	1. Dr. Sanjay K. Devade	Asst. Prof. & Head	M.Sc., B.Ed., Ph.D.
	2. Dr. Haridas J. Kharat	Asst. Prof.	M.Sc., Ph.D.
Chemistry	1. Dr. Prasanna S. Pande	Asso. Prof. & Head	M.Sc., NET, SET, GATE, Ph.D.
	2. Dr. M.O. Malpani	Asst. Prof.	M.Sc., B.Ed., NET, Ph.D.
	3. Dr. Vivek D. Mane	Asst. Prof.	M.Sc., B.Ed., NET, SET, GATE, M.Phil., Ph.D.
Mathematics	1. Dr. Amol V. Joshi	Asst. Prof. & Head	M.Sc., SET, M.Phil., Ph.D.
Zoology	1. Dr. Priyakumari S. Dhabe	Asst. Prof. & Head	M.Sc., Ph.D.
	2. Dr. Milind V. Shirbhate	Asst. Prof.	M.Sc., Ph.D., FZSI
	3. Dr. Nisha V. Warade	Asst. Prof.	M.Sc., Ph.D., PGDCP, M.S.
Microbiology	1. Dr. Mrs. Aarti R. Deshpande	Asso. Prof. & Head	M.Sc., M.Phil., Ph.D., NET
	2. Dr. Dnyansagar D. Bhokare	Asst. Prof.	M.Sc., Ph.D., M.B.A.
Commerce	1. Dr. Prashant M. Pisolkar	Asso. Prof. & Head	M.Com., M.Phil., B.Ed., Ph.D.
	2. Mr. Sumedh A. Kawale	Asst. Prof.	M.Com., NET, B.Ed.
	3. Dr. Archana M. Khandelwal	Asst. Prof.	M.Com., M.Phil.
Director of Phy. Edu.	1. Dr. Chandrashekhar B. Kadu	Director	M.P.Ed., NET

Administrative Staff

1. Nishikant D. Deshpande - Office Superintendent	2. Akash A. Kulkarni - Head Clerk
3. Ashish R. Sarada - Senior Clerk	4. Nitin R. Mahajan - Junior Clerk
5. Amit V. Agrawal - Junior Clerk	

Library Staff

1. Sanjay R. Tikande - Library Attendant

Laboratory Staff

1. Tushar B. Sapkal - Laboratory Assistant	2. Gajanan M. Ghonge - Lab. Attendant
3. Raju B. Patil - Lab. Attendant	4. Dinesh K. Bansod - Lab. Attendant
5. Prafulla A. Ghuge - Lab. Attendant	

Peon

1. Shrikrushna M. Bhagat	2. Shrikrishna D. Sawadekar
3. Sunil S. Jadhav	4. Ravindra S. Jadhav

सामाजिक उपक्रम

समाजशास्त्र विभागातर्फे सफाई कामगारांचा सन्मान

महिलांना अगरबत्ती व फिनाईल प्रशिक्षण

रोटरी क्लब व समाजशास्त्र विभाग यांच्या
संयुक्त विद्यमाने राखी व कापडी पिशवी विक्री उपक्रम

महाराष्ट्र शासनाच्या
जलजागृती अभियानात सहभागी विद्यार्थी

समाजशास्त्र विभागातर्फे आदिवासी बांधवांना कपडे वितरण

महाविद्यालयातील कमवा आणि शिका योजना

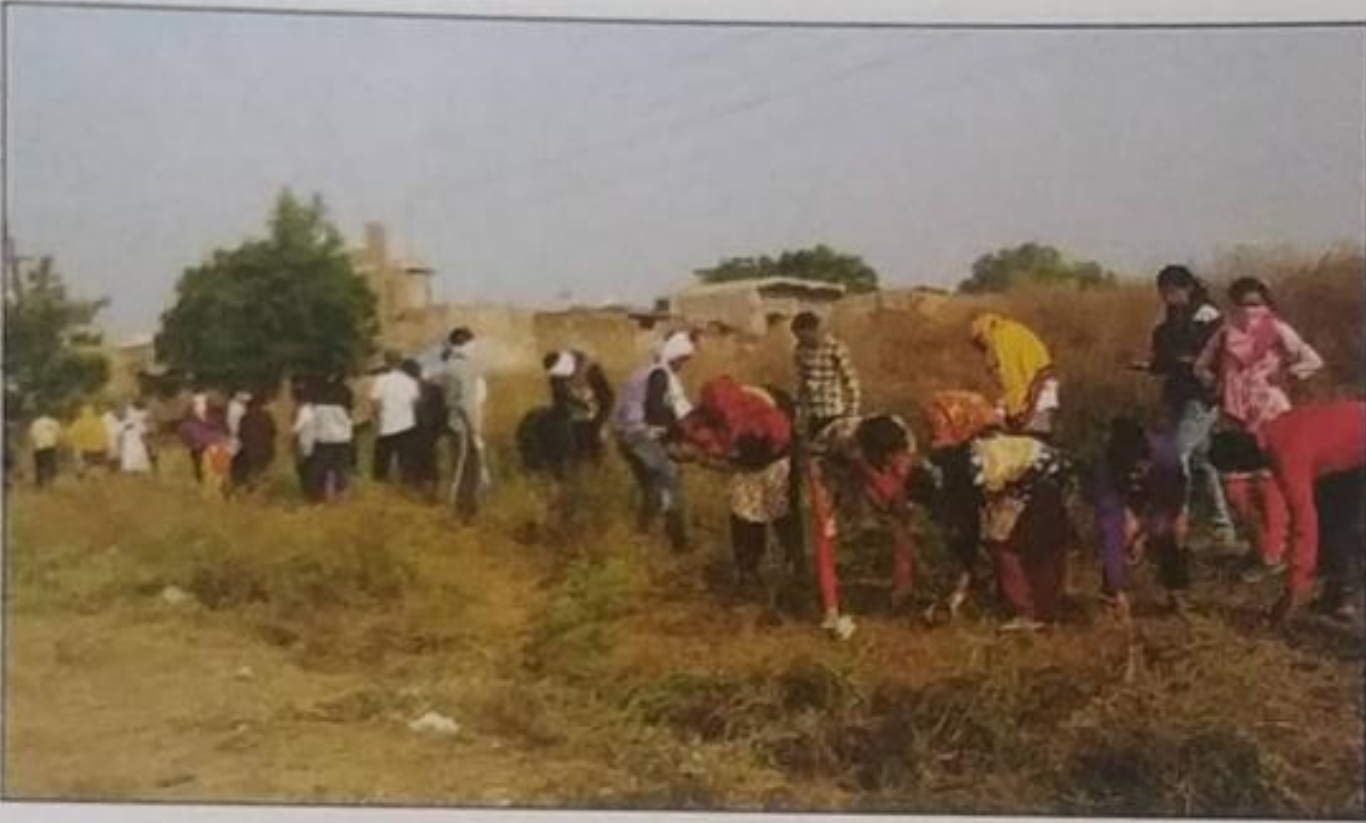
राष्ट्रीय सेवा योजना

राष्ट्रीय सेवा योजना विशेष शिबिराचे उद्घाटन प्रसंगी
डॉ. ताराताई हातवळणे

व्यसनमुक्तीची शपथ देतांना श्री सुरेशजी राठी

रस्ता बांधणी प्रकल्पात श्रमदान करतांना विद्यार्थी

मा. आ. श्री नारायणराव गव्हाणकर यांचा
श्रमदानात सहभाग

रस्ता बांधणी प्रकल्प पूर्ण

राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विशेष शिबिराच्या
समारोप प्रसंगी मान्यवर

राष्ट्रीय सेवा योजना

राष्ट्रीय सेवा योजने तर्फे वृक्षारोपण करतांना
उपमहापौर सौ. वैशाली शेळके

स्व. शंकरलालजी खंडेलवाल जयंती निमित्त
रक्तदान शिविर

कस्तुरबा गांधी रुग्णालयात स्वच्छता अभियान

अकोला येथील जनता भाजी बाजारात स्वच्छता अभियान

स्वच्छता जनजागृती रॅलीत सहभागी विद्यार्थी

शाडू माती गणपती मूर्ती निर्मिती कार्यशाळा

विविध उपक्रम

महाविद्यालयातील अत्याधुनिक वर्ग खोल्यांचा
लोकार्पण सोहळा

गृहअर्थशास्त्र विभागातर्फे स्तन कर्करोग
तपासणी शिबिर

मराठी विभागाच्या भिंतीपत्रकाचे विमोचन

भौतिक शास्त्र विभागातर्फे क्रीकहिल कार्यशाळा

मानसिक आरोग्याचे महत्त्व या विषयी मार्गदर्शन करतांना
डॉ. प्रमोद लोकरे

संस्कृत विभागातर्फे संस्कृत प्रदर्शनीचे आयोजन

स्वामी विवेकानंद अभ्यास केन्द्र

भारत गौरव संदेश यात्रेचे स्वागत

राष्ट्रीय युवक दिन व युवा सप्ताहाचे उद्घाटन

विद्यार्थी आणि गीता स्वाध्यायमाला
स्पर्धेचे पारितोषिक वितरण

जिल्हास्तरीय तीन दिवसीय सांस्कृतिक कार्यक्रमात
विद्यार्थ्यांचा सहभाग

जिल्हास्तरीय तीन दिवसीय सांस्कृतिक कार्यक्रमात
विद्यार्थ्यांचा सहभाग

जिल्हास्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन

पूरक अभ्यासक्रम

समाजशास्त्र विभागाच्या वतीने आयोजित
पंजाबी ड्रेस शिवण कला अभ्यासक्रम

भाषा विभागाच्या वतीने आयोजित मानवी मूल्यांचे जीवनातील महत्त्व
या विषयावर मार्गदर्शन करतांना स्वामिनी उज्वला नंदा

गृहअर्थशास्त्र विभागाच्या वतीने आयोजित दक्षिण भारतातील
पाककला अभ्यासक्रमात प्रमाणपत्र वितरण

गृहअर्थशास्त्र विभागाच्या वतीने आयोजित
दक्षिण भारतातील पाककला अभ्यासक्रम

प्राणीशास्त्र विभागाच्या वतीने आयोजित
मत्स्यालय निर्मिती व नियोजन अभ्यासक्रमात प्रमाणपत्र वितरण

प्राणीशास्त्र विभागाच्या वतीने आयोजित
मत्स्यालय निर्मिती व नियोजन अभ्यासक्रम

बायो वेस्ट बायो रिसोर्स राष्ट्रीय कार्यशाळा

उद्घाटक मा. श्री विजयजी अग्रवाल महापौर,
अकोला यांचा सन्मान

स्मरणिकेचे विमोचन

बीजभाषण करतांना डॉ. उदय भवाळकर

पोस्टर स्पर्धेचे निरीक्षण व परीक्षण

समारोप प्रसंगी मार्गदर्शन करतांना
डॉ. राजेश जयपुरकर, प्र. कुलगुरु, सं.गा.बा.अमरावती विद्यापीठ

शोधनिबंध स्पर्धेचे पारितोषिक वितरण

क्रीडा विभाग

आंतर महाविद्यालयीन महिला कबड्डी स्पर्धेचा
विद्यापीठ विजेता संघ

आंतर महाविद्यालयीन महिला कबड्डी स्पर्धेचा
'अ' गट विजेता संघ

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ संघात
महाविद्यालयाचे चार खेळाडू

आंतर महाविद्यालय पुरुष बेसबॉल स्पर्धा
उपविजेता संघ

सी.एम. चषक, अकोला जिल्हा महिला कबड्डी स्पर्धा
विजेता संघ

ऑल इंडिया सॉफ्टबॉल स्पर्धेमध्ये कांस्यपदक
स्वीकारतांना महाविद्यालयाचा विद्यार्थी समशेर सिंग

शैक्षणिक सहल

सामाजिक जाणीव जागृती समितीची
एड्सग्रस्त मुलांच्या सूर्योदय आश्रमाला भेट

प्राणीशास्त्र विभाग
मेळघाट व्याघ्र प्रकल्पास भेट

वाणिज्य शाखेचे अकोला अर्बन को-ऑप बँकेस भेट

प्राणीशास्त्र विभाग
महान येथे शैक्षणिक सहल

भौतीकशास्त्र विभाग
रामन सायन्स सेंटर, नागपूर येथे शैक्षणिक सहल

पानथळ दिनानिमित्त प्राणीशास्त्र विभागाची
शैक्षणिक सहल

उपक्रम

आविष्कार स्पर्धेत विजेत्या विद्यार्थ्यांचा
सत्कार करतांना प्राचार्य डॉ. जे. एम. साबू

महाविद्यालयाचा रोटरेक्ट क्लब, अकोला
यांचाशी सहकार्य करार

जिल्हा पक्षी निवडणूकीचे महाविद्यालयात आयोजन

रसायनशास्त्र विभागाच्या वतीने
पोस्टर स्पर्धेचे आयोजन

पथनाट्य सादरी करण्यासाठी
महाविद्यालयाच्या चमूचा सत्कार करतांना मा. जिल्हाधिकारी

समाजशास्त्र विभागाच्या वतीने
खडू निर्मिती प्रशिक्षण कार्यशाळा

चमकते सितारे

प्रतिज्ञा तेलगोटे
कबड्डी
विद्यापीठ कलर कोट

किरण ताले
कबड्डी
विद्यापीठ कलर कोट

किरण जरांगे
कबड्डी
विद्यापीठ कलर कोट

समीक्षा नाईकनवरे
कबड्डी
विद्यापीठ कलर कोट

पुजा दिपके
सॉफ्ट बॉल
विद्यापीठ कलर कोट

समशेर सिंग
सॉफ्ट बॉल
विद्यापीठ कलर कोट

अथर्व उप्पलवार
तलवार बाजी
विद्यापीठ कलर कोट

रोहितकुमार
बेस बॉल
विद्यापीठ कलर कोट

किशोर चिंचोळे
वेट लिफ्टिंग
विद्यापीठ कलर कोट

SHRI PRASAD KHANDLWAL, AKOLA SHRI KAR LAL KHANDLWAL COLLEGE, AKOLA

प्रतिज्ञा

आम्ही शंकरलाल खंडेलवाल महाविद्यालयाचे विद्यार्थी
भारतमातेला साक्षी ठेवून प्रतिज्ञा करतो की,

१. महाविद्यालयातून प्राप्त केलेल्या शिक्षणाचा उपयोग आपल्या देशासाठीच सदैव करू.
२. भारत महाशक्ती व्हावा या करिता आम्हीही आपले योगदान देवू.
३. आम्ही आमच्या जीवनात सदैव प्रामाणिकतेच्या व सत्याचा मार्गावरच चालू.
४. आम्ही आमच्या भावी जीवनात सदैव देशातील सर्व नियमांचे जबाबदारीने पालन करू.
५. पुढील काळात आम्ही नोकरीत असू अथवा व्यवसायात, आमच्या कोणत्याही कृतीने देशाची, समाजाची, कोणतीही बदनामी होईल असे कृत्य आम्ही कधीही करणार नाही.
६. आम्ही आमच्या जीवनात भ्रष्टाचार, व्यसन, दूर्गुणांपासून सदैव दूर राहू.
७. 'भारत माझा देश आहे, सारे भारतीय माझे बांधव आहेत' या प्रतिज्ञेचे शेवटच्या श्वासापर्यंत पालन करू.
८. आम्ही आमच्या जीवनात येणारी प्रत्येक जबाबदारी अत्यंत आनंदाने, कर्तव्यनिष्ठतेने पार पाडू.
९. 'शिक्षा जीवन के लिये, जीवन राष्ट्र के लिये' हे आपल्या महाविद्यालयाचं ब्रीद आमचं जीवनध्येय मानून सदैव कार्यरत राहू.
१०. आम्ही आमचे पालक, गुरुजन, आमची शाळा, आमचे महाविद्यालय, आमचा परिवार, आमचा देश यांच्यावर अपार श्रद्धा ठेवत त्यांचा सदैव मान ठेवण्याचा संकल्प करीत आहोत.
११. आज सर्व गुरुजनांच्या साक्षीने हे संकल्प आम्ही सोडत असून यांचे पूर्णपणे पालन करण्याची प्रतिज्ञा आम्ही करण्यास वचनबद्ध आहोत.